

GMINA SZCZUTOWO

pow. sierpecki, woj. mazowieckie

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA GMINY SZCZUTOWO NA LATA 2014-2017 Z PERSPEKTYWĄ DO 2021 ROKU (AKTUALIZACJA)

Opracowanie:

mgr inż. Ada Kutyló-Bromka

mgr Ewa Laskowska

Spis treści

Spis treści	2
INFORMACJE OGÓLNE	4
Podstawa prawna opracowania	4
Cel aktualizacji Programu	5
Zakres programu	6
Metodyka opracowania programu i główne uwarunkowania programu	7
Diagnoza	8
Podstawowe dane o gminie Szczutowo	8
Położenie administracyjne	8
Położenie geograficzne i geomorfologia	9
Budowa geologiczna	9
Demografia	10
Rolnictwo i gospodarka Gminy	11
W 2013 roku w obrębie gminy Szczutowo były zarejestrowane 182 podmioty gospodarcze. Zdecydowaną większość stanowiły te z sektora prywatnego, w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą związaną głównie z handlem i usługami.	13
Turystyka	13
Historia regionu i zabytki	14
Infrastruktura drogowa	15
Infrastruktura społeczna	16
Zespołowa Praktyka Lekarzy Rodzinnych E. Drewniak, W. Piechowicz sp. j w Wiązownie	16
Środowisko gminy Szczutowo	17
Warunki klimatyczne	17
Powietrze	17
Wody powierzchniowe	26
Wody podziemne	33
Gleby	36
Hałas	39
Poziomy pól elektromagnetycznych	42
Odpady	45
Przyroda	49
Surowce mineralne	53
Poważne awarie	54
Gospodarka energią	55
58	
Strefy:	58
Wnioski z diagnozy stanu środowiska	58
GŁÓWNE PRIORYTETY EKOLOGICZNE DLA GMINY SZCZUTOWO	61
ZARZĄDZANIE PROGRAMEM	63
PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA PROGRAMU	66
Polityka ekologiczna państwa	66

Strategia rozwoju kraju.....	72
Umowa Partnerstwa.....	73
Program Ochrony Środowiska województwa mazowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 roku.....	74
Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Mazowsza.....	77
Program ochrony środowiska powiatu sierpeckiego na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 roku.....	87
Program zwiększenia lesistości dla Województwa Mazowieckiego do roku 2020.....	92
Polityka Energetyczna Polski do 2030 r.....	94
5.5.Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.....	96
6.CELE I PRIORYTETOWE DZIAŁANIA EKOLOGICZNE	
W GMINIE SZCZUTOWO	97
CEL SZCZEGÓŁOWY: Poprawa jakości środowiska.....	97
CEL SZCZEGÓŁOWY: Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych.....	101
CEL SZCZEGÓŁOWY: Ochrona przyrody.....	102
CEL SZCZEGÓŁOWY - Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego.....	103
CEL SZCZEGÓŁOWY: Edukacja ekologiczna.....	103
ŚRODKI NIEZBĘDNE DO OSIĄGNIĘCIA CELÓW	104
Mechanizmy prawno-ekonomiczne.....	105
Mechanizmy prawne.....	105
Mechanizmy ekonomiczne.....	108
HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA	109
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	111
Środki własne przedsiębiorców.....	111
Środki z budżetu Państwa.....	112
Własne środki samorządu terytorialnego.....	112
Środki prywatno-publiczne.....	112
Środki funduszy ochrony środowiska.....	112
Fundusze Unii Europejskiej.....	114
Banki	117
UWARUNKOWANIA REALIZACJI PROGRAMU	119
Zgodność Programu z innymi dokumentami.....	119
Uwarunkowania przestrzenne.....	119
Uwarunkowania społeczne.....	120
WDRAŻANIE I MONITORING PROGRAMU	121

INFORMACJE OGÓLNE

Podstawa prawna opracowania

Zgodnie z Art. 17 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 1232) Wójt Gminy Szczutowo zobowiązany jest do sporządzenia gminnego programu ochrony środowiska, którego celem jest realizacja Polityki Ekologicznej Państwa. Program obejmuje 4 lata z perspektywą na kolejne 4 lata. Zgodnie z Art.18 ustawy POŚ z wykonania Programu organ wykonawczy Gminy sporządza co 2 lata Raport, który przedstawiany jest Radzie Powiatu. Co 4 lata wykonywana jest aktualizacja Programu ochrony środowiska.

Dotychczas obowiązujący „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Szczutowo na lata 2007-2015” Rada Gminy Szczutowo uchwaliła 18 kwietnia 2008 roku (Uchwała Nr XIII/81/08).

Program jest dokumentem planowania strategicznego, wyrażającym cele i kierunki polityki ekologicznej samorządu Gminy Szczutowo i określającym wynikające z niej działania. Tak ujęty Program będzie wykorzystywany jako główny instrument strategicznego zarządzania gminą w zakresie ochrony środowiska, podstawa tworzenia programów operacyjnych i zawierania kontraktów z innymi jednostkami administracyjnymi i podmiotami gospodarczymi, przesłanka konstruowania budżetu gminy, płaszczyzna koordynacji i układ odniesienia dla innych podmiotów polityki ekologicznej, podstawa do ubiegania się o fundusze celowe. Cele i działania proponowane w Programie ochrony środowiska posłużą do tworzenia warunków dla takich zachowań ogółu społeczeństwa Gminy Szczutowo, które służyć będą poprawie stanu środowiska przyrodniczego. Realizacja celów wytyczonych w Programie powinna spowodować polepszenie warunków życia mieszkańców przy zachowaniu walorów środowiska naturalnego na terenie gminy.

Program ochrony środowiska przedstawia aktualny stan środowiska, określa hierarchię niezbędnych działań zmierzających do poprawy tego stanu, umożliwia koordynację decyzji administracyjnych oraz wybór decyzji inwestycyjnych podejmowanych przez różne podmioty i instytucje. Sam program nie jest dokumentem stanowiącym, ingerującym w uprawnienia poszczególnych jednostek administracji rządowej i samorządowej oraz podmiotów użytkujących środowisko.

Należy jednak oczekiwać, że poszczególne jego wytyczne i postanowienia będą respektowane i uwzględniane w planach szczegółowych i działaniach inwestycyjnych w zakresie ochrony środowiska.

Zakłada się, że kształtowanie polityki ekologicznej w Gminie Szczutowo będzie miało charakter procesu ciągłego, z jednoczesnym zastosowaniem metody programowania "kroczącego", polegającej na cyklicznym weryfikowaniu perspektywicznych celów w przekrojach etapowych i wydłużaniu horyzontu czasowego Programu w jego kolejnych edycjach.

Cel aktualizacji Programu

Głównym i nadrzędnym celem „Programu ochrony środowiska Gminy Szczutowo na lata 2014-2017 z perspektywą do 2021” jest wdrożenie Polityki Ekologicznej Państwa na poziomie gminy. Niniejszy Program jest spójny z:

- Dyrektywami UE,
- Prawodawstwem polskim,
- Polityką Ekologiczną Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016,
- Strategią Rozwoju Kraju 2007- 2015,
- Umową Partnerstwa 2014-2020
- "Programem ochrony środowiska województwa mazowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 r."
- „Programem ochrony środowiska powiatu sierpeckiego na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 roku (aktualizacja)

- Programem możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla województwa mazowieckiego (2006 r.),
- Aktualizacją krajowego i wojewódzkiego planu gospodarki odpadami
- Programem zwiększania lesistości dla Województwa Mazowieckiego do roku 2020.

Cele programu:

- stanowią pochodną celów określonych w Polityce ekologicznej państwa, w „Programie ochrony środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 r.”; oraz z „Programie ochrony środowiska powiatu sierpeckiego na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 roku (aktualizacja)
- wynikają z weryfikacji priorytetów i zadań określonych w Raporcie z realizacji „Programu ochrony środowiska dla powiatu sierpeckiego”, obejmującego lata 2008-2011 z uwzględnieniem 2012 r.;
- uwzględniają wymogi obowiązującego prawa krajowego i UE.

Zakres programu

Aktualizacja „Programu ochrony środowiska Gminy Szczutowo na lata 2014-2017 z perspektywą do 2021” określa:

- aktualną diagnozę stanu środowiska i główne przyczyny tego stanu,
- główne problemy ekologiczne gminy,
- priorytetowe cele i działania w podziale na krótkoterminowe (lata 2014 – 2017) i długoterminowe (do roku 2021),
- harmonogram zadań w zakresie poprawy stanu środowiska gminy,
- instrumenty prawne i ekonomiczne niezbędne do wdrożenia Programu,
- system monitoringu i zarządzania Programem,

Zaktualizowany Program ochrony środowiska będzie wykorzystany do:

- strategicznego zarządzania gminą w zakresie ochrony środowiska,

- racjonalnej gospodarki przestrzennej i rozwoju społecznego, gospodarczego zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
- tworzenia programów operacyjnych dla gminy,
- planowania budżetu gminy,
- ubiegania się o fundusze celowe ze źródeł krajowych i Unii Europejskiej.
- działań w zakresie edukacji ekologicznej, informacji i promocji gminy. Realizacja polityki ekologicznej w gminie będzie procesem ciągłym, aktualizowanym stosownie do sytuacji społeczno-gospodarczej kraju i powiatu oraz zmieniających się przepisów prawa.

Metodyka opracowania programu i główne uwarunkowania programu

Za podstawę aktualizacji „Programu ochrony środowiska Gminy Szczutowo na lata 2014-2017 z perspektywą do 2021” przyjęto dokumenty strategiczne wymienione powyżej. Program został opracowywany zgodnie z metodologią właściwą dla planowania strategicznego polegającego na:

- określeniu diagnozy stanu środowiska w gminie Szczutowo we wszystkich komponentach środowiska oraz zdefiniowaniu jej głównych problemów
- przedstawieniu celów strategicznych służących poprawie stanu środowiska w gminie oraz wskazaniu kierunków działań wraz z opracowaniem programów operacyjnych dla realizacji przyjętych celów,
- przedstawieniu uwarunkowań realizacyjnych Programu w zakresie rozwiązań prawno-instrumentalnych i źródeł finansowania,
- określeniu zasad monitorowania efektów wdrażania Programu.

Diagnoza stanu środowiska naturalnego gminy Szczutowo sporządzona została głównie na podstawie aktualnych danych opublikowanych przez: Główny Urząd Statystyczny (GUS), Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie (WIOŚ) a także informacji zawartych na stronach internetowych instytucji publicznych, działających w obszarze ochrony środowiska.

Na podstawie aktualnego stanu środowiska gminy Szczutowo, a także uwarunkowań wynikających z dokumentów programowych wyznaczono kierunki działań i zaproponowano do nich działania, których wykonanie jest niezbędne, aby zachować bądź poprawić stan środowiska, wypełnić zobowiązania unijne, a tym samym poprawić jakość życia mieszkańców Mazowsza.

Dało to podstawę do wyznaczenia obszarów priorytetowych i sprecyzowania celów środowiskowych, co przedstawione zostało w części Programu dotyczącej strategii działania.

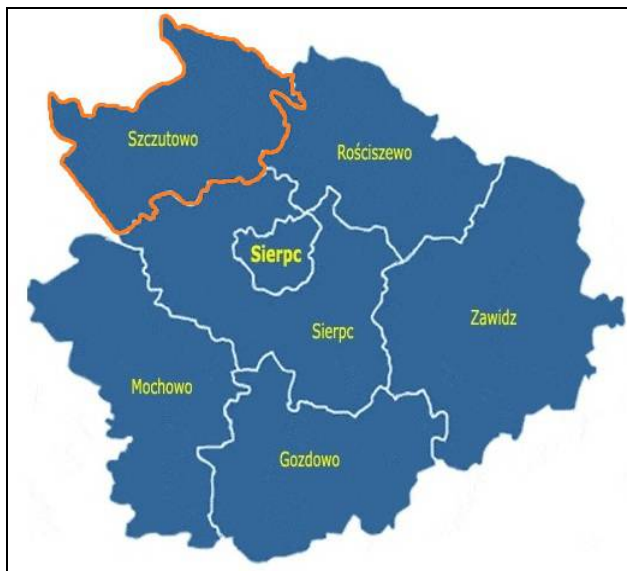
Koszty realizacji działań oszacowano w oparciu o analizę materiałów dotyczących planowanych do realizacji zadań środowiskowych w latach 2014-2020, przekazanych przez Radę Gminy Szczutowo.

Diagnoza

Podstawowe dane o gminie Szczutowo

Położenie administracyjne

Gmina Szczutowo położona jest w północno-zachodniej części województwa mazowieckiego na granicy z województwem kujawsko-pomorskim. Administracyjnie należy do powiatu sierpeckiego, zlokalizowana jest w jego północno-zachodniej części i stanowi 13,2% jego powierzchni. Analizowana gmina od południa graniczy z gminami Sierpc, Rościszewo i Mochowo w powiecie sierpeckim, w województwie mazowieckim. Natomiast powiaty rypiński i lipnowski sąsiadujące z gminą z pozostałych stron należą do województwa kujawsko-pomorskiego. Gmina obejmuje 25 sołectw i 30 miejscowości. Siedzibą organów Gminy jest miejscowość Szczutowo. Obszar gminy zajmuje 11 262 ha (112,6 km²).

Ryc. 1. Położenie gminy Szczutowo na tle powiatu sierpeckiego.

Położenie geograficzne i geomorfologia

Według podziału fizycznogeograficznego J. Kondrackiego gmina Szczutowo należy do mezoregionu zwanego Równiną Urszulewską, która jest częścią Pojezierza Chełmińsko-Dobrzyńskiego. Równina Urszulewska jest sandrem fazy poznańskiej zlodowacenia Wisły. Sandr zbudowany jest na ogół z piasków i piasków ze żwirami. Powierzchnia sandru obniża się z północnego zachodu, gdzie osiąga około 130 m n.p.m., ku południowemu wschodowi do około 114 m n.p.m. Równina Urszulewska zajmuje powierzchnię około 850 km². Znaczną jej część stanowią lasy. W obrębie Równiny Urszulewskiej występują również jeziora, chociaż nielicznie. Są to jeziora polodowcowe, powstałe na skutek wytopienia brył martwego lodu. Największe z nich to jeziora Urszulewskie i Szczutowskie.

Budowa geologiczna

Obszar gminy Szczutowo położony jest w obrębie synklinorium warszawskiego na obszarze niecki brzeżnej. W bezpośrednim podłożu osadów czwartorzędowych występują osady plioceńskie, mioceńskie i oligoceńskie. Wykształcenie utworów trzeciorzędowych jest bardzo zróżnicowane. Profil trzeciorzędu rozpoczynają paleoceńskie margle, piaskowce margliste i piaski z wkładkami piaskowców. Strop osadów paleocenu występuje na głębokości 80 – 90 m p.p.m. Osady oligocenu reprezentowane są przez ility, mułki piaszczyste miejscami z glaukonitem. Miocen wykształcony jest w postaci piasków pylastych, mułków piaszczystych i iłków. Najstarsze osady czwartorzędowe reprezentowane są przez gliny zwałowe zlodowacenia Narwi o miąższości sięgającej ponad 26 m, w których występują piaski i mułki mioceńskie jako kry i porwaki. Powyżej osadów zlodowacenia Narwi leżą osady zlodowaceń środkowopolskich przede wszystkim glin zwałowych. Miąższość glin przekracza 100 m. Osady interglacjału wielkiego (mazowieckiego) występują w postaci osadów rzecznych wcinających się w starsze gliny zwałowe. Są to piaski drobne, pylaste przewarstwione poziomami mułków i pyłów. Miąższość osadów interglacialnych waha się w przedziale od 20 do 30 m. Na utworach interglacjału leżą gliny zwałowe zlodowacenia Odry i Warty oraz rozdzielające je osady zastoiskowe i fluwioglacjalne piaski średnio- i drobnoziarniste. Z utworami tego wieku związany jest główny użytkowy poziom wodonośny. Miąższość piasków waha się od kilkunastu do 30 m. Powyżej piasków wodnolodowcowych zlodowacenia Warty leży ciągły poziom glin zwałowych zaliczanych do tego zlodowacenia. Gliny te stanowią podstawową izolację głównego użytkowego poziomu wodonośnego. Ich miąższość średnio wynosi 15 – 30 m. Z transgresją lądolodu zlodowacenia bałtyckiego związane jest ostateczne ukształtowanie powierzchni terenu i sedymentacja piasków, mułków i iłków zastoiskowych. Wycofanie się lądolodu spowodowało powstanie subglacialnych rynien, ozów i kemów. Płynące wody roztopowe akumulowały sandr dobrzyński. Po ustąpieniu lądolodu aż do holocenu miały miejsce procesy eoliczne prowadzące do uformowania i wykształcenia się wydym i pokryw eolicznych rozwiniętych głównie na piaskach sandrowych.

Demografia

Gminę Szczutowo zgodnie z danymi GUS zamieszkuje 4 428 osób (stan na 31 XII 2012 r.). Gęstość zaludnienia w Gminie wynosi 39 osób/km². W strukturze ludności przeważają kobiety. Analizując liczbę ludności według ekonomicznych grup wiekowych zdecydowaną większość stanowi ludność w wieku produkcyjnym (66%).

Liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym kształtuje się na podobnym poziomie. Wskaźniki przyrostu naturalnego i zgonów na 1000 mieszkańców wynoszą 2,5.

Tabela 1 Liczba ludności gminy Szczutowo wg płci i ekonomicznych grup wiekowych w 2012 roku (GUS, stan na 31 XII 2012 r.)

<i>Grupy wiekowe</i>	<i>Kobiety</i>	<i>Mężczyźni</i>	<i>Ogółem</i>
Przedprodukcyjny 14 lat i mniej	359	378	737
Produkcyjny kobiety: 15 – 59 lat mężczyźni: 15 – 64 lat	1357	1580	2937

Poprodukcyjny	531	223	754
Ogółem	2247	2181	4428

Rolnictwo i gospodarka Gminy

Gmina Szczutowo to gmina wiejska o typowo rolniczym charakterze. W strukturze użytkowania terenu wyraźnie przeważają użytki rolne (64%), a wśród nich grunty rolne (39%). Stosunkowo wysoki odsetek w omawianej strukturze przypadł lasom i gruntom leśnym (25%). Na sandrach wykształciły się mało urodzajne gleby bielcowe, zaliczane do słabej IV i V klasy, na których dominuje uprawa zbóż i ziemniaków. Obszar rolniczego użytkowania zajmują gospodarstwa rolne w obrębie, których przeważa chów trzody chlewnej i produkcja mleka. Na terenie gminy brak zakładów przemysłowych.

Wykres 1. Procentowa struktura użytkowania terenu Gminy Szczutowo (ostatnie publikowane dane GUS, 2005).

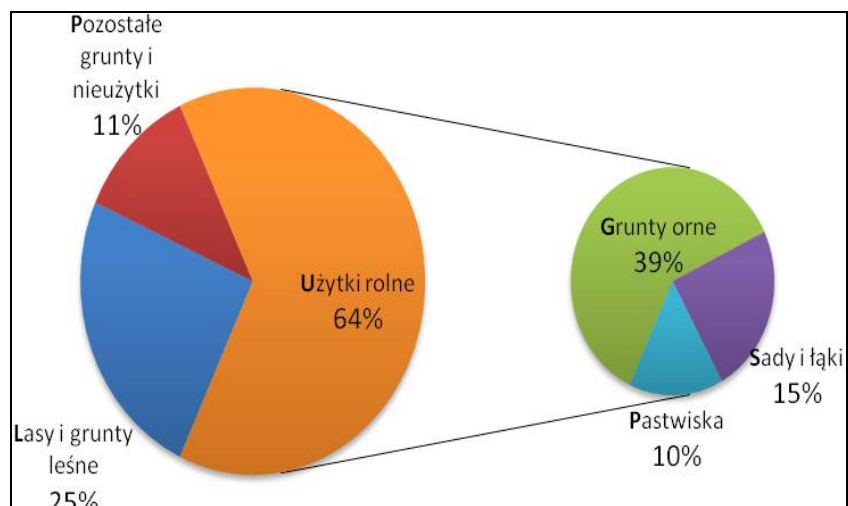

Tabela 2 Struktura użytkowania terenu Gminy Szczutowo (GUS, 2005)

<i>Rodzaj terenu</i>	<i>Powierzchnia (ha)</i>
Lasy i grunty leśne	2781
Pozostałe grunty i nieużytki	1281
Użytki rolne	7200
w tym:	
Grunty orne	4389
Pastwiska	1083
Sady i łąki	1728
w tym:	
Sady	6
Łąki	1722

W 2013 roku w obrębie gminy Szczutowo były zarejestrowane 182 podmioty gospodarcze. Zdecydowaną większość stanowiły te z sektora prywatnego, w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą związaną głównie z handlem i usługami.

Tabela 3 Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze sektorów własnościowych w gminie Szczutowo w 2013 r. (ostatnie opublikowane dane GUS)

<i>Podmioty gospodarki narodowej wg sektorów własności</i>	<i>Gmina Szczutowo</i>
Ogółem	182
Sektor publiczny	15
Sektor prywatny	167
W tym:	
Spółki handlowe	3
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	1
Spółdzielnie	2
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	12
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	143

Turystyka

Istotną część gospodarki gminy stanowi branża turystyczna. Baza noclegowo-gastronomiczna skupiona jest przede wszystkim w obrębie jeziora Urszulewskiego. Stanowią ją liczne ośrodki wypoczynkowe, zajazdy, domki letniskowe oraz pola namiotowe. Gmina Szczutowo cieszy się dużą popularnością wśród turystów zainteresowanych odpoczynkiem w otoczeniu lasów i jezior. Gminę cechuje wysoka lesistość oraz brak zakładów przemysłowych. Wśród atrakcji turystycznych należy

wymienić rekreację wodną, łowiectwo i wędkarstwo. Jeziora, Szczutowskie oraz Urszulewskie, są siedliskiem życia wielu gatunków ryb. Obydwa zbiorniki użytkowane są przez Gospodarstwo Rybackie we Włocławku Sp. z o.o. z siedzibą w Szpetalu Górnym. Podstawowymi gatunkami ryb jakie można spotkać w jeziorze Szczutowskim są szczupak, lin, karaś, płóc, okoń, amur. Natomiast w jeziorze Urszulewskim spotkamy takie gatunki jak leszcz, sandacz, węgorz, tołpyga, okoń oraz płóc. Dodatkowym walorem turystycznym gminy obok jezior jest rzeka Skrwa Prawa, która częściowo pokrywa się ze wschodnią granicą gminy. Skrwa Prawa jest typowo nizinny ciek o niewielkim spadku, dzięki czemu w połączeniu z malowniczymi krajobrazami stanowi jeden z najpiękniejszych szlaków kajakowych w Polsce.

Działania władz gminy w zakresie turystyki sprowadzają się do poprawienia infrastruktury turystycznej, co pozwoliłoby na wykorzystanie w pełni walorów przyrodniczych i zwiększenie dochodów płynących z tej dziedziny gospodarki. W 2012 roku powstała baza informacji turystycznej Gminy Szczutowo, natomiast w 2013 roku przebudowano infrastrukturę turystyczną w miejscowości Szczutowo. Przebudowa dotyczyła także pomostów widokowych na Jeziorze Szczutowskim.

Historia regionu i zabytki

Teren gminy Szczutowo należy do historycznej Ziemi Dobrzyńskiej obejmującej obszar położony między rzekami: Wisłą, Drwęcą oraz Skrwą. Pierwsze wzmianki pisane dotyczące terenów dzisiejszej gminy sięgają początków XV wieku, kiedy to 10 stycznia 1415 roku kasztelan Płocki Andrzej z Gulczewa staje się fundatorem kościoła w Szczutowie, nadając parafii 4 łany w Bliźnie. Historia administracji gminy Szczutowo sięga 1864 roku. Mocą ustawy z 2 marca o uwłaszczeniu włościan i ustawy samorządowej utworzona zostaje dość duża na ówczesne czasy gmina Szczutowo. Odmienne były jednak granice gminy, obejmujące swoim zasięgiem 55 miejscowości. Była to wówczas największa - licząca blisko 6 tys. mieszkańców – gmina w powiecie rypińskim woj. warszawskiego. Na skutek zmian administracyjnych zachodzących w kraju granice gminy zmieniały się. W 1938 roku powiat rypiński

został włączony (w tym również gmina Szczutowo) do województwa pomorskiego, wyłączając z jej terytorium kilka miejscowości (obecnie położonych w gminie Sierpc). Podział terytorialny kraju z 1954 spowodował przyłączenie gminy do województwa warszawskiego, jednocześnie wyłączając z jej obszaru kolejnych 6 miejscowości. Z kolei w 1975 roku gmina Szczutowo stała się częścią utworzonego województwa płockiego. Od dnia 1 stycznia 1999 roku do dziś gmina Szczutowo znajduje się w granicach administracyjnych województwa mazowieckiego powiatu sierpeckiego. Dnia 16 listopada 1998 roku Samorząd Gminy ustanowił herb gminy Szczutowo. W górnej części herbu widnieje złoty półleń (herb fundatora kościoła w Szczutowie Andrzeja z Gulczewa herbu Prawdzic, kasztelana płockiego) na zielonym tle (symbol otaczających gminę lasów). Natomiast dolną część herbu stanowi symbol graficzny charakterystyczny dla gminy – ryba.

Na obszarze gminy znajduje się kilka zabytków objętych nadzorem przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Powiat Sierpecki wraz z gminą Szczutowo podlega pod delegaturę w Płocku. Do Rejestru Zabytków w obszarze działania delegatury z obszaru gminy Szczutowo wpisano następujące obiekty:

- drewniany kościół filialny w Bliźnie wzniesiony w 1720 roku.
Nr: 241 data wpisania: 29.01.1979
- kościół parafialny w Gójsku z 1906 roku.
Nr: 441 data wpisania: 13.03.1978
- drewniany parafialny kościół z XV wieku wraz z najbliższym otoczeniem w promieniu 50 m w Szczutowie
Nr. 151/600/62 W data wpisania: 4.04.1962

Infrastruktura drogowa

Obsługa komunikacyjna gminy Szczutowa oparta jest na układzie drogowym w skład, którego wchodzi drogi wiejskie, gminne, powiatowe, wojewódzkie oraz krajowe. W kierunku północ-południe przez obszar gminy przebiega droga wojewódzka nr 560 łącząca Brodnicę z Bielskiem. Wyższą rangę ma droga krajowa nr 10 biegnąca w południowo-zachodniej części gminy. Trasa ta łączy aglomeracje

szczecińską, bydgosko-toruńską oraz warszawską. Przez centralną część gminy, sąsiadując z drogą wojewódzką nr 560, przegiega linia kolejowa Brodnica – Sierpc – Płock ze stacją pasażersko – towarową w Szczutowie. Linia ta z przyczyn ekonomicznych PKP została w 2000 roku zamknięta dla ruchu pasażerskiego. Obecnie odbywa się na niej wyłącznie ruch towarowy.

W latach 2011-2012 na terenie gminy zostały zrealizowane inwestycje drogowe, które dotyczyły przebudowy istniejących dróg oraz chodników. Poprawa jakości dróg sprzyja zwiększeniu bezpieczeństwa, płynności ruchu, a tym samym przyczynia się do zmniejszenia emisji spalin z pojazdów poruszających się po drogach gminy. Tego typu działania niwelują również negatywne oddziaływanie komunikacji na klimat akustyczny.

Infrastruktura społeczna

Zadaniem własnym władz Gminy jest zaspokajanie potrzeb mieszkańców z zakresu oświaty, ochrony zdrowia, pomocy społecznej oraz kultury. Realizowane są one poprzez obecność infrastruktury społecznej.

Szkolnictwo

Na terenie gminy Szczutowo zlokalizowane są następujące jednostki oświatowe:

- Szkoła Podstawowa im. Władysława Stanisława Reymonta w Szczutowie
- Gimnazjum im. Polskich Olimpijczyków w Szczutowie
- Zespół Szkół Ogólnokształcących w Gójsku

Pomoc Społeczna

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Opieka zdrowotna

- Gminny Ośrodek Zdrowia w Szczutowie

– Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Gójsku

Zespołowa Praktyka Lekarzy Rodzinnych E. Drewniak, W. Piechowicz sp. j w Wiązownie

Środowisko gminy Szczutowo

Warunki klimatyczne

Obszar gminy Szczutowo należy do wielkopolsko – mazowieckiego regionu klimatycznego. Średnia roczna temperatura powietrza sięga 7,5°C. Najchłodniejszym miesiącem jest styczeń ze średnią temperaturą około 1,7°C, a najcieplejszym lipiec około 19°C. Średnie roczne zachmurzenie wynosi przeciętnie 7 w skali pokrycia nieba od 0-10. Średnia roczna suma opadów jest niższa od średniej dla Polski i wynosi poniżej 600 mm. Rozkład kierunków wiatrów w roku wiąże się z warunkami ogólnocyrkulacyjnymi i lokalnymi (rzeźba terenu). W czasie roku przeważają wiatry z kierunku zachodniego (SW-W-NW) i kierunków południowo-wschodnich i południowych (SE i E). Latem i jesienią dominują wiatry zachodnie (W), wiosną znaczny udział mają wiatry z sektora północnego (NW, N), w zimie są często wiatry południowo-wschodnie (SE). Długość okresu wegetacji wynosi około 210 dni, a średnia wilgotność względna powietrza 78%.

Powietrze

Jakość powietrza

O stanie jakości powietrza decyduje zawartość w nim różnorodnych substancji, których koncentracja jest wyższa w stosunku do warunków naturalnych. Obecnie wartości stężeń dopuszczalnych zanieczyszczeń w powietrzu zawarte są w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2012, poz. 1031).

Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności poprzez:

- utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach;

- zmniejszenie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych,
- zmniejszenie i utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej poziomów docelowych, albo poziomów długoterminowych lub co najmniej na tych poziomach (art. 85 ustawy Poś).

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie monitoruje stan jakości powietrza na terenie województwa mazowieckiego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska.

Wypełniając obowiązek wynikający z art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska, w Wojewódzkim Inspektoracie Ochrony Środowiska w Warszawie wykonano opracowanie: „Roczna ocena jakości powietrza w województwie mazowieckim. Raport za 2013 rok” .

Ocena za 2013 r. została wykonana w układzie stref: aglomeracja warszawska, miasto Radom, miasto Płock, strefa mazowiecka. Wyniki oceny są następujące:

- poziom dopuszczalny dla pyłu PM₁₀ zostały przekroczone w obrębie czterech stref (obszar całego województwa): aglomeracja warszawska, miasto Radom, miasto Płock, strefa mazowiecka. W aglomeracji warszawskiej wystąpiły również przekroczenia wartości średniorocznej dla NO₂ na stacjach komunikacyjnych,
- poziom dopuszczalny dla pyłu PM_{2,5} został przekroczony w obrębie czterech stref (obszar całego województwa): aglomeracja warszawska, miasto Radom, miasto Płock, strefa mazowiecka,
- poziom docelowy dla benzo(a)pirenu w obrębie czterech stref (obszar całego województwa): aglomeracja warszawska, miasto Radom, miasto Płock, strefa mazowiecka.

Wyżej wymienione strefy otrzymały klasę C i posiadają już Programy Ochrony Powietrza. Zgodnie z art. 91 ust 9c ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska w przypadku stref, dla których programy ochrony powietrza zostały określone, a standardy jakości powietrza są nadal przekraczane, zarząd województwa obowiązany będzie do aktualizacji programu po okresie 3 lat od

wejścia w życie uchwały sejmiku województwa w sprawie programu ochrony powietrza uwzględniając działania ochronne dla wrażliwych grup ludności.

Poziomy celu długoterminowego dla ozonu (2020 r.) i docelowy dla PM_{2,5} (2015 r.) są przekroczone na obszarze całego województwa ze względu na kryterium ochrony zdrowia, a dla ozonu dodatkowo dla ochrony roślin.

Raport został przekazany Zarządowi i Sejmikowi Województwa Mazowieckiego. Raport jest dostępny na stronie WIOŚ w zakładce [PUBLIKACJE](http://wios.warszawa.pl/pl/publikacje-wios/publikacje/962,Roczna-Ocena-Jakosci-Powietrza-w-wojewodztwie-mazowieckim-Raport-za-rok-2013.html) (<http://wios.warszawa.pl/pl/publikacje-wios/publikacje/962,Roczna-Ocena-Jakosci-Powietrza-w-wojewodztwie-mazowieckim-Raport-za-rok-2013.html>)

Na terenie gminy nie jest zlokalizowana automatyczna stacja pomiarów jakości powietrza i nie są wykonywane manualne pomiary stężeń zanieczyszczeń.

Poniżej przedstawiono klasyfikację stref wg Rocznej Oceny Jakości Powietrza w województwie mazowieckim za 2013 rok.

Dane WIOŚ, strona internetowa:

<http://wios.warszawa.pl/pl/publikacje-wios/publikacje/962,Roczna-Ocena-Jakosci-Powietrza-w-wojewodztwie-mazowieckim-Raport-za-rok-2013.html>

Zgodnie z przedstawionymi danymi dopuszczalne poziomy stężeń zanieczyszczeń powietrza w zakresie pyłu zawieszonego PM₁₀ i PM_{2,5} oraz benzo/a/pirenu są przekroczone i stąd teren gminy Szczutowo jak i cała strefa mazowiecka otrzymał klasę C, natomiast w przypadku pozostałych badanych zanieczyszczeń nie

występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów stężeń i klasyfikowany jest jako klasa A.

Presje wywierane na powietrze

Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza jest emisja antropogeniczna pochodząca z działalności przemysłowej (emisja punktowa), z sektora bytowego (emisja powierzchniowa) oraz komunikacji (emisja liniowa).

Emisja punktowa to emisja zorganizowana pochodząca z procesów spalania paliw energetycznych (elektrownie, elektrociepłownie, ciepłownie) i technologicznych (zakłady przemysłowe).

Na obszarze gminy Szczutowo brak zakładów przemysłowych będących źródłem tego typu emisji. Funkcjonują tu głównie małe zakłady usługowe, wykorzystujące lokalne, rozproszone źródła ciepła. Istotnym źródłem zanieczyszczeń są obiekty przemysłowe położone poza obszarem gminy, w obrębie powiatu sierpeckiego. Należą do nich:

- *Carlsberg Polska S.A. Oddział Browar Kasztelan w Sierpcu*, gdzie emisja zanieczyszczeń do powietrza pochodzi z kotłowni zakładowej i procesów technologicznych oraz instalacji amoniaku. Praca zakładu odbywa się przez cały rok z różnym obciążeniem. Główne zanieczyszczenia wprowadzane do powietrza to zanieczyszczenia energetycznego spalania paliwa w kotłowni, pył i amoniak z procesów technologicznych;
- *Ciepłownia Miejska w Sierpcu* – podstawowym źródłem zanieczyszczeń powietrza są kotły do wytwarzania energii cieplnej dla potrzeb grzewczych miasta. Kotły opalane są węglem kamiennym. Źródło pracuje przez cały rok z różnym obciążeniem. Zanieczyszczenia wprowadzane do powietrza to typowe zanieczyszczenia energetyczne tj. pył, dwutlenek siarki i azotu oraz tlenek węgla.

Emisja powierzchniowa – to emisja pochodząca z dużych obszarów np.: z terenów zabudowy mieszkaniowej ogrzewanej indywidualnie, hałd, składowisk, oczyszczalni

ścieków, obszarów użytkowanych rolniczo. Zanieczyszczeniami wprowadzanymi do powietrza są: SO₂, NO₂, CO, CO₂, pył oraz odory.

Do źródeł emisji powierzchniowej na terenie gminy Szczutowo zaliczamy:

- budynki mieszkalne i użyteczności publicznej opalane paliwami stałymi (węgiel kamienny, miął węglowy, koks), a czasem spalanie odpadów,
- oczyszczalnie ścieków,
- pylenie podczas stosowania nawozów oraz środków ochrony roślin,
- odory wydzielające się podczas stosowania gnojowicy i osadów ściekowych.

Emisja liniowa to emisja związana z ruchem liniowym. W wyniku spalania paliw w silnikach pojazdów samochodowych wprowadzane są zanieczyszczenia takie jak: SO₂, NO₂, CO, węglowodory oraz znaczne ilości pyłu, który pochodzi ze ścierania nawierzchni ulic, opon i klocków hamulcowych.

Głównym źródłem emisji komunikacyjnych na terenie gminy Szczutowo są drogi, krajowa Nr 10 oraz wojewódzka nr 560.

Wielkość emitowanych do powietrza zanieczyszczeń została przedstawiona w oparciu o sprawozdawczość Głównego Urzędu Statystycznego. Ze względu na brak stacji pomiarowych zanieczyszczeń powietrza na terenie gminy Szczutowo, poniżej tabelarycznie przedstawiono rozkład zanieczyszczeń w powiecie sierpeckim.

Tabela 4 Emisja zanieczyszczeń do powietrza w powiecie sierpeckim w 2012 roku
(źródło: GUS)

Zanieczyszczenie	Emisja (Mg)
Pył ogółem	16
Gazy ogółem	37213
w tym:	
dwutlenek siarki	42
tlenki azotu	46
tlenek węgla	11
dwutlenek węgla	37114

Najpilniejsze zadania

Do najpilniejszych zadań w dziedzinie ochrony powietrza na terenie gminy Szczutowo należą:

- kontynuacja ograniczania niskiej emisji z domów ogrzewanych indywidualnie poprzez rozbudowę centralnych systemów ciepłowniczych, ograniczenie strat ciepła w budynkach, zmianę paliwa oraz sposobu ogrzewania indywidualnego budynków,
- promocja ekologicznych nośników energii i eliminowanie węgla kamiennego (np. pełne wdrożenie opracowanych programów ograniczenia niskiej emisji),
- kontynuacja ograniczania emisji ze źródeł komunikacyjnych poprzez doskonalenie systemów zarządzania ruchem, stosowanie nowych niskoemisyjnych paliw i technologii w systemie transportu publicznego, tworzenie ścieżek rowerowych,
- kontynuacja redukcji emisji zanieczyszczeń ze źródeł punktowych poprzez podnoszenie efektywności procesów produkcji, stosowanie paliw o mniejszej zawartości popiołu, wprowadzenie odnawialnych źródeł energii, zmniejszenie strat przesyłu energii, zmianę technologii lub profilu produkcji,
- osiągnięcie standardów jakości powietrza w strefie mazowieckiej,
- dalsze ograniczanie uciążliwości odorowej np. z ferm hodowlanych.

Wody powierzchniowe

Jakość rzek

Monitoring wód powierzchniowych realizowany jest w oparciu o wyznaczone tzw. jednolite części wód (JCW), które należy rozumieć jako oddzielne i znaczące elementy wód powierzchniowych takie jak rzeki. Stanowią one podstawową jednostkę gospodarowania wodami.

Tabela 5. Jednolite części wód powierzchniowych gminy Szczutowo.

Nazwa jednolitej części wód	Europejski kod jcw	Status	Typ	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Ogólny stan wód
Skrwa od dopływu spod Przywitowa do Chroponianki bez Chroponianki	PLRW2000242756319	naturalna część wód	Małe i średnie rzeki na obszarach będących pod wpływem procesów torfotwórczych (24)	niezagrożona	zły
Urszulewka z jez. Urszulewskim i Szczutowskim	PLRW200017275629	naturalna część wód	Potok nizinny piaszczysty (17)	niezagrożona	zły
Gozdawnica	PLRW2000232756529	naturalna część wód	Potoki i strumienie na obszarach będących pod wpływem procesów torfotwórczych (23)	niezagrożona	zły
Mień od wypływu z jez. Likieckiego do wypływu z jez. Skępskiego Małego	PLRW20002327943	silnie zmieniona część wód	Potoki i strumienie na obszarach będących pod wpływem procesów torfotwórczych (23)	zagrożona	zły

(Źródło: Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły, załącznik 2, Warszawa 2011)

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie wykonał ocenę stanu/potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego w 154 jednolitych częściach wód (JCW) przebadanych w latach 2010-2012.

W gminie Szczutowo oceną objęta została Gozdawnica. Jej stan/potencjał ekologiczny został określony jako umiarkowany, na poziomie III klasy. Stan ekologiczny/potencjał ekologiczny jest określeniem jakości struktury i funkcjonowania ekosystemu wód powierzchniowych, sklasyfikowanej na podstawie wyników badań elementów biologicznych oraz wspierających je wskaźników fizykochemicznych i hydromorfologicznych. Te ostatnie w przypadku Gozdawnicy zostały ocenione jako bardzo dobre, na poziomie klasy I. Kolejnym elementem podlegającym ocenie jest stan chemiczny JCW, jednak nie został on określony dla Gozdawnicy. Wyniki klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego i stanu chemicznego, jeśli zostały ocenione, pozwalają określić stan ogólny JCW, który dla Gozdawnicy jest zły.

Tabela 6. Zestawienie ocen jednolitych części wód gminy Szczutowo objętych monitoringiem w latach 2010-2012. (WIOŚ Warszawa)

Nazwa jednolitej części wód	Silnie zmienione JCW	Typ ciek	Nazwa ppk	Rzeka	Klasa elementów biologicznych	Klasa elementów fizykochemicznych	Stan/potencjał ekologiczny	Stan chemiczny	Stan ogólny wód
Gozdawnica	N	23	Mieszczk	Gozdawnica	III	poniżej stanu dobrego	umiarkowany	nb	zły

Y – wody silnie zmienione N – wody naturalne
klasy elementów, stan jcw wg rozporządzeń: Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011r.

Pozostałe jednolite części wód powierzchniowych znajdujące się w granicach gminy Szczutowo nie zostały poddane analizowanej powyżej ocenie, jednakże wszystkie wraz z Gozdawnicą zostały scharakteryzowane w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. Ich ogólny stan określono jako zły, a osiągnięcie celów środowiskowych oceniono jako niezagrożone. Wyjątek stanowi rzeka Mień, w przypadku, której osiągnięcie celów środowiskowych uznano za zagrożone i wyznaczono derogacje czasowe. Termin osiągnięcia celów został przesunięty

z powodu konieczności dodatkowych analiz oraz długości procesu inwestycyjnego. Powyżej scharakteryzowano rzeki gminy Szczutowo, które zostały ujęte w jednolite części wód w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły. Jednakże na obszarze gminy występują wody płynące nie zawarte we wspomnianym opracowaniu. Są to cieki bez nazwy oraz Kanał Blizno. Cieki te głównie zasilają bądź odwadniają jeziora Urszulewskie i Szczutowskie. Podobnie Kanał Blizno, który odprowadzając wody z jeziora Szczutowskiego łączy je z rzeką Skrwą Prawą. Kanał Blizno stanowi również odbiornik ścieków oczyszczonych z Gminnej Oczyszczalni ścieków w Bliźnie.

Jakość jezior

Na obszarze gminy Szczutowo w jej północno-zachodniej części położone są 2 jeziora: Szczutowskie i Urszulewskie, które mają większe znaczenie hydrograficzne i gospodarcze dla tego terenu i województwa mazowieckiego. Spełniają one ważną rolę w ekosystemie wodnym. Mają również duże znaczenie dla rekreacji i rybołówstwa. Jeziora te zajmują powierzchnię około 390 ha, a ich objętość to około 10 mln m³ wody.

Tabela 7. Podstawowe dane morfometryczne jezior gminy Szczutowo

Jezioro	Położenie		Powierzchnia (ha)	Długość max. (m)	Szerokość max. (m)	Głębokość max. (m)	Głębokość średnia (m)	Objętość (tys. m ³)
	zlewnia	gmina						
Szczutowskie	Skrwa	Sierpc	90,7	2110,0	690,0	4,4	1,8	1689,0
Urszulewskie*		Szczutowo	293,1	4575,0	1080,0	6,2	2,6	7792,2

*częściowo zlokalizowane w powiecie rypińskim

Jeziora gminy Szczutowo: Szczutowskie i Urszulewskie zostały objęte monitoringiem prowadzonym przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, który dokonał oceny jezior badanych w latach 2010-2012. Program badań prowadzony był w sposób umożliwiający pozyskanie spójnego i całościowego obrazu stanu/potencjału ekologicznego, stanu chemicznego oraz ocenę jakości wód.

Badania jezior prowadzone były w 2011 roku. Badania elementów biologicznych i fizykochemicznych prowadzone były w okresie wegetacyjnym (od kwietnia do października) z częstotliwością 4 razy w roku. Badania substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego wykonano z częstotliwością 12 razy w roku, natomiast fitobentosu raz w roku.

W wodach jezior oznaczono:

- elementy biologiczne (chlorofil „a”, wskaźnik okrzemkowy dla jezior – OIJ, wskaźnik fitoplanktonowy PMPL), służące ocenie stanu ekologicznego wód,
- elementy fizykochemiczne (przezroczystość, tlen rozpuszczony, przewodność w 20°C, azot ogólny, fosfor ogólny), które wspomagają elementy biologiczne przy ocenie stanu ekologicznego,
- wskaźniki chemiczne charakteryzujące występowanie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska, służące ocenie stanu chemicznego wód.

Ocenę stanu wód zbiorników wykonano według kryteriów rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. Nr 257, poz. 1545). Program badań realizowany przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie był zgodny z „Programem Państwowego Monitoringu Środowiska województwa mazowieckiego na lata 2010-2012” (PPMŚ) wraz z Aneksami, zatwierdzony przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska (GIOŚ).

Tabela 8. Ocena stanu wód jezior gminy Szczutowo objętych monitoringiem za lata 2010-2012.

Nazwa jeziora	Typ abiotyczny	Przewodność [µS/cm]	O ₂ nad dnem [mgO ₂ /l]	Widzialność [m]	Azot calc. [mgN/l]	Fosfor calc. [mgP/l]	Chlorofil 'a' [µg/l]	Fitobentos IOJ	Fitoplankton PMPL	Ocena stanu ekologicznego wg rozp	Ocena stanu chemicznego	Ocena stanu
		Elementy fizykochemiczne					Elementy biologiczne					
		DORZECZE WIŚŁY										
Szczutowskie	3b	382	9,8	0,9	2,04	0,089	58,4	0,89	2,97	umiarkowany	dobry	zły
Urszulewskie	3b	336	12,8	1,0	2,03	0,062	36,0	0,59	2,43	umiarkowany	dobry	zły

elementy fizykochemiczne i biologiczne:

bardzo dobry	dobry	umiarkowany	słaby	zły
--------------	-------	-------------	-------	-----

3b – jeziora nizinne, wysoka zawartość wapnia, wysoki współczynnik Schindlera, niestratyfikowane

Powyższa analiza wykazała, że stan chemiczny wód określony na podstawie badań substancji szczególnie szkodliwych był dobry. Zasadniczym składnikiem oceny stanu jednolitej części wód jest ocena stanu ekologicznego (wykonana na podstawie badań biologicznych), w związku z tym ogólny stan wód jest zły.

Najlepszym wizualnym dowodem zanieczyszczenia jezior są masowe zakwity glonów spowodowane przeżyźnieniem wód substancjami biogennymi. Generalnie jakość wód jezior jest nie najlepsza, o czym świadczą mała przezroczystość wody, wyższe wartości stężeń chlorofilu. Pogarszanie się jakości wód jeziornych jest zjawiskiem niepokojącym, ponieważ zmiany te są właściwie nieodwracalne. Zanieczyszczenia wprowadzone do jezior kumulują się powodując obciążenie wewnętrzne zbiornika i dalszą eutrofizację wód.

Jeziora gminy Szczutowo cechuje duża podatność na degradację. Wynika to z niekorzystnych warunków morfometrycznych i zlewniowych, do których należą: mała głębokość, długa linia brzegowa w stosunku do pojemności oraz niekorzystne zagospodarowanie zlewni bezpośrednich.

Jeziora w gminy Szczutowo spełniają przede wszystkim funkcje turystyczno-rekreacyjne. Nad brzegami jezior zlokalizowane są ośrodki wypoczynkowe, działki rekreacyjne, campingi, plaże i wypożyczalnie sprzętu wodnego. Presja antropogeniczna, turystyka oraz rolnictwa są źródłami zanieczyszczeń zbiorników.

Presje wywoływane na środowisko wodne

Na jakość wód powierzchniowych wpływają uwarunkowania naturalne: warunki klimatyczne, hydrograficzne, tempo przebiegu procesów biohydrochemicznych w wodach (tzw. zdolność samooczyszczania się wód), presje antropogeniczne. Poważnymi czynnikami obniżającymi jakość wód w gminie Szczutowo są:

- emisja ścieków ze źródeł komunalnych,
- odprowadzanie ścieków nieoczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych,
- niewystarczające skanalizowanie obszaru gminy,
- niewłaściwy sposób postępowania z wodami opadowymi i roztopowymi,
- zanieczyszczenia obszarowe

Tabela 9. Gospodarka ściekowa w gminie Szczutowo w 2012 roku (źródło: GUS).

<i>Wskaźnik</i>	<i>Wartość</i>
Ludność korzystająca z kanalizacji (%)	30,8
Oczyszczone ścieki komunalne (dam ³)	43
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	419
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej (km)	29,5

Tabela 10. Gromadzenie nieczystości ciekłych w gminie Szczutowo w 2012 roku.

<i>Sposób gromadzenia ścieków</i>	<i>Ilość</i>
--	---------------------

Zbiorniki bezodpływowe	468
Oczyszczalnie przydomowe	27

Na terenie gminy funkcjonuje Gminna Oczyszczalnia Ścieków zlokalizowana w miejscowości Blizno. Oczyszczane są tu wyłącznie ścieki komunalne w sposób biologiczny. Średnia przepustowość oczyszczalni osiąga 273 m³/d, natomiast jej obciążenie wyrażone RLM – równoważną liczbą mieszkańców wynosi 1980. Według danych GUS w 2012 roku z oczyszczalni korzystało 1550 osób. Odbiornikiem ścieków jest rów melioracyjny/0,8/Kanał Blizno. W 2012 roku do wód powierzchniowych odprowadzono 43 dm³ ścieków komunalnych, natomiast w ciągu doby była to ilość 175 m³. Odsetek ludności korzystającej z kanalizacji ciągle rośnie, chociaż wciąż jest niewielki. W 2012 roku z kanalizacji korzystało 30,8 % ludności gminy. Pozostała część mieszkańców odprowadza ścieki socjalno-bytowe poprzez oczyszczalnie przydomowe bądź gromadzi je w zbiornikach bezodpływowych tzw. szambach. Na podstawie danych przekazanych przez UG Szczutowo, z terenu gminy w 2012 roku zostało odebranych 686 m³ nieczystości ciekłych. Ilość zbiorników bezodpływowych w 2012 roku wynosiła 468 sztuk. Zbiorniki tego typu stwarzają zagrożenie dla wód powierzchniowych poprzez ewentualną nieszczelność, niedostosowane do oczyszczania stanowią źródło skażenia sanitarnego oraz, przy stosunkowo niewielkim jednostkowym zanieczyszczeniu fizykochemicznym, mają duży wpływ na wody gruntowe. Dodatkowo ścieki bytowe z tych zbiorników niejednokrotnie wywożone są na pola, do lasu albo do cieków wodnych wyczerpując ich zdolność do samooczyszczania. Gmina Szczutowo jest terenem typowo rolniczym. Obecnie większość rolników stosuje mineralne i organiczne nawozy pod uprawy oraz chemiczną ochronę roślin stąd poważnym zagrożeniem dla czystości wód powierzchniowych są zanieczyszczenia obszarowe. Niejednokrotnie odprowadza się je w sposób niezorganizowany, trudny do określenia pomiarowego. Transport tych substancji z terenu zlewni odbywa się przez wody roztopowe, opadowe i infiltracyjne na całej długości rzek. Powyższy zespół zagrożeń doprowadza do nadmiernego wzbogacenia wód w substancje biogenne. Przeżyźnienie wód powoduje nadmierny rozwój organizmów, a ich masowy rozkład

obniża parametry biochemiczne wód. Stały dopływ ścieków powoduje degradację wód powierzchniowych już w odcinkach źródłowych.

Najpilniejsze zadania

Do najpilniejszych zadań w zakresie ochrony wód należą:

- rozbudowa sieci kanalizacyjnej na terenie gminy,
- wzmożona kontrola szczelności zbiorników bezodpływowych na terenach, na których brak sieci kanalizacyjnej,
- budowa kanalizacji wód opadowych wyposażonej w separatory związków ropopochodnych oraz w osadniki,
- właściwa gospodarka odpadami, w tym systematyczne uprzątnięcie dzikich wysypisk odpadów,
- prowadzenie prawidłowej gospodarki nawozami naturalnymi i sztucznymi

Wody podziemne

Jakość wód podziemnych

Cały obszar gminy znajduje się na terenie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych - zbiornika trzeciorzędowego „Subniecka Warszawska” nr 215, wliczany jest w jednolitą część wód podziemnych nr 48. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne zbiornika to 250 tys. m³/d. Główny użytkowy poziom wodonośny występuje w utworach czwartorzędowych. Są to osady wodnolodowcowe związane ze zlodowaceniem Warty. Miąższość warstwy użytkowej jest zmienna waha się w przedziale od 5 do 30 m – zależy od miąższości całego kompleksu czwartorzędowego i powiązana jest z deniwelacjami stropu utworów czwartorzędowych. W rejonie jeziora Urszulewskiego pojawiają się lokalnie miejsca, gdzie gliny zwałowe mogą być częściowo wyerodowane lub zaburzone glacitektonicznie, przez co izolacja może być mniejsza niż 15 m. Poniżej osadów czwartorzędowych można spodziewać się występowania użytkowego poziomu wodonośnego w utworach trzeciorzędowych miocenu. Największe ujęcia

zlokalizowane są w Szczutowie oraz w Gójsku, w których eksploatacja wynosi kolejno około 700 – 800 m³/d i około 500 – 600 m³/d.

Badania wód podziemnych Państwowego Instytutu Geologicznego w Warszawie (PIG) nie były prowadzone na terenie gminy Szczutowo. Ocenie zostały poddane jednolite części wód podziemnych (JCWPd) scharakteryzowane w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Warszawa, 2011 rok).

Tabela 11. Charakterystyka jednolitej części wód podziemnych nr 48.

Kod JCWPd	Nazwa JCWPd	Ocena stanu	
		ilościowego	chemicznego
PLGW230048	48	dobry	dobry

Presje wpływające na wody podziemne

Zanieczyszczenie wód podziemnych w największym stopniu zależy od głębokości zalegania oraz izolacji poziomu wodonośnego od powierzchni terenu oraz od lokalizacji potencjalnych źródeł zanieczyszczeń. Najbardziej zagrożone w gminie Szczutowo, podobnie jak w całym kraju, są wody gruntowe w obrębie czwartorzędowego poziomu wodonośnego. Dobre właściwości filtracyjne skał słabo izolujących poziom wodonośny stwarzają warunki do migracji zanieczyszczeń z powierzchni terenu. Wody wgłębne, lepiej izolowane od powierzchni, charakteryzują się dobrą jakością. Zanieczyszczenie wód podziemnych może mieć charakter nieodwracalny, dlatego też ich ochrona ma znaczenie priorytetowe.

Głównymi, potencjalnymi źródłami zagrożeń dla jakości wód podziemnych w gminie Szczutowo są:

- zanieczyszczenia obszarowe, których podstawowym źródłem jest rolnictwo (niewłaściwe stosowanie gnojowicy, nawozów sztucznych, środków ochrony roślin),
- nieprawidłowe metody pozbywania się ścieków (rozsączkowanie nie oczyszczonych ścieków w gruncie lub świadome zakładanie nieszczelnych szamb),

- działalność gospodarcza (stacje paliw, magazyny środków chemicznych),

Duży wpływ na stan zasobów wodnych odgrywa wielkość zużycia wody.

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w gminie Szczutowo w 2012 roku wyniosło 653 dam³. Struktura wykorzystania pobieranej wody przedstawia się następująco:

- eksploatacja sieci wodociągowej – 206 dam³ (32%),
w tym: gospodarstwa domowe – 184,7 dam³
- rolnictwo i leśnictwo - 447 dam³ (68%).

Tabela 12. Struktura zużycia wody w gminie Szczutowo w 2012 roku (źródło: GUS).

<i>Cel zużycia wody</i>	<i>Ilość (m³)</i>
Rolnictwo i leśnictwo	447
Eksploatacja sieci wodociągowej	206
w tym:	
Gospodarstwa domowe	184,7
Ogółem	653

Tabela 13. Gospodarka wodociągowa w gminie Szczutowo w 2012 roku (źródło: GUS)

<i>Wskaźnik</i>	<i>Wartość</i>
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej (%)	82,2
Woda dostarczona gosp. domowym (dam ³)	184,7
Zużycie wody w gosp. domowych na 1 mieszkańca (m ³)	41,9
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	1018
Długość czynnej sieci rozdzielczej (km)	143,5

Najpilniejsze zadania

Do najpilniejszych zadań w zakresie ochrony wód podziemnych należy:

- racjonalne gospodarowanie wodą w gospodarstwach domowych,
- prowadzenie stałego monitoringu ujęć wód podziemnych,
- prowadzenie gospodarstw rolnych zgodnie z Dobrą praktyką rolniczą, w tym szczególny nacisk należy zwrócić na magazynowanie i stosowanie nawozów organicznych (obornik, gnojówka, gnojowica) i sztucznych.

Gleby

Jakość gleb

Obszar gminy Szczutowo to teren typowo rolniczy. W strukturze użytkowania terenu 64 % stanowią użytki rolne. W dnach dolin na podłożu piasków i namulów organicznych wykształciły się mady i gleby bagienne. Gleby bagienne piaszczysto - mułowe zajmują dno doliny Sierpienicy i są wykorzystywane jako łąki.

Na terenie wysoczyzny dominują gleby na podłożu gliny morenowej i piasków pochodzenia wodnego podścielanych gliną. Są to głównie gleby IV klasy bonitacyjnej. Na pozostałym obszarze utwory zwałowe przykryte są warstwą piasków. Stąd przeszło połowa powierzchni gruntów ornych ma gleby słabe - klasy V i VI.

Użytki zielone klasy V i VI stanowią około 80% ich ogólnego obszaru. Nie występują gleby i użytki zielone klasy I i II, a klasa III stanowi kilka procent. Głównie występują gleby bielcowe i brunatne, a w obniżeniach terenu i w sąsiedztwie cieków - również czarne ziemie.

Większość obszarów rolnych na obszarze gminy jest odpowiednia pod zalesienia, co było i jest wykorzystywane. W 2012 roku pod zalesienia przeznaczono 1,9 ha powierzchni ziemi.

Presje wywoływane na gleby

Do głównych presji wywieranych na środowisko glebowe należą:

- niewłaściwe stosowanie nawozów sztucznych i środków ochrony roślin,
- błędy w stosowaniu nawozów organicznych w tym gnojówki i gnojowicy,
- nieprawidłowo stosowane zabiegi agrotechniczne,
- melioracje rolne.

Ważnym elementem degradacji gleby są emisje zanieczyszczeń zarówno do gleby jak i opad tych zanieczyszczeń z powietrza. Pod wpływem kwaśnych opadów gleba zakwasza się i wyjaławia. W takich warunkach rośliny łatwiej przyswajają metale ciężkie, takie jak ołów i kadm. Pierwiastki te występują w glebie naturalnie. Zawarte są jednak także w spalinach samochodowych czy w emitowanych zanieczyszczeniach z zakładów przemysłowych, z których dostają się do gleby z deszczem. Stamtąd przedostają się do tkanek roślin, a następnie gromadzą w ciałach zjadających je organizmów. W żaden sposób nie są wydalane, więc w kolejnych ogniwach łańcucha pokarmowego kumuluje się ich coraz więcej. Duże ilości metali ciężkich w organizmach powodują natomiast groźne choroby, prowadzące nawet do śmierci.

Wiele szkód przynosi też wypalanie traw. Zabieg ten w założeniu ma zapewnić glebie żyzność. W rzeczywistości substancje pochodzące ze spalonych roślin bardzo szybko się wyczerpują. Poza tym wypalanie zabija organizmy odpowiedzialne za procesy glebotwórcze, gleba szybko się wyjaławia i potrzeba kilkunastu lat, by jej stan się poprawił.

Innym czynnikiem przyczyniającym się do degradacji gleby jest stosowanie w rolnictwie nawozów sztucznych i organicznych. Nadmiar tych substancji może spowodować zasolenie bądź zakwaszenie gleby. Wpływa to niekorzystnie na organizmy glebowe i prowadzi do wyjałowienia gleby. Poza tym zbyt duża ilość nawozów sztucznych może utrudnić roślinom pobieranie wody z solami mineralnymi.

Do pogorszenia się jakości gleby prowadzi też stosowanie ciężkich maszyn rolniczych. Zgniatają one glebę, sprawiając, że zanikają w niej przestrzenne wypełnione powietrzem i wodą. Utrudnia to wzrost korzeni, a także zmniejsza dostępność wody oraz soli mineralnych dla roślin. W rezultacie gorzej się one

rozwijają, co powoduje obniżenie plonów. Niekorzystne jest również oranie. Jednym z celów tego zabiegu jest napowietrzenie gleby. Jednak naruszając naturalną strukturę, zwiększa się podatność gleby na erozję. Należy też pamiętać, że oranie przyczynia się do giniecia organizmów glebotwórczych, co z czasem prowadzi do zmniejszenia się żyzności gleby. Groźnym działaniem jest też osuszanie terenów podmokłych. Powoduje ono obniżenie poziomu wód gruntowych i osuszenie przyległych obszarów. Podobnie niebezpieczne jest stosowanie monokultur, czyli uprawiania tego samego gatunku przez kilka lat z rzędu w tym samym miejscu. Rośliny należące do jednego gatunku pobierają bowiem z gleby stale te same składniki. Z czasem składników tych zaczyna brakować, a gleba staje się uboga i wymaga nawożenia.

Erozja gleby to jej niszczenie między innymi przez czynniki atmosferyczne, takie jak wiatr czy wody opadowe. Jej skutkiem jest pogorszenie się struktury gleby oraz zmniejszenie jej żyzności.

Ważnym czynnikiem powodującym degradację ziemi są prace budowlane wpływające na przekształcenie krajobrazu oraz niszczenie siedlisk różnych gatunków roślin i zwierząt.

Najpilniejsze zadania

.Do najpilniejszych zadań prowadzących do ochrony ziemi należy:

- ograniczenie emisji zanieczyszczeń przemysłowych i komunikacyjnych. Działania takie mogą obejmować zarówno inwestycje w nowe technologie (lub modernizację już istniejących), jak i propagowanie określonych środków transportu. Zagadnienia te ściśle łączą się zarówno z ochroną powietrza jak i wody, bo ich stan bezpośrednio wpływa na skażenie gleb (ziemi),
- ograniczenie uciążliwości rolnictwa dla środowiska. Działania takie mogą obejmować zarówno ograniczenie intensywności produkcji (farmy wielkoprzemysłowe, monokulturowe gospodarstwa, mniejsze nawożenie itp.) jak i też biologiczną ochronę upraw, stosowanie płodozmianu czy wreszcie ograniczenie zmian krajobrazu (np. zachowanie zadrzewień śródpolnych),

- przewracanie prawidłowych stosunków wodnych co zapobiega m.in. stepowieniu. Możliwe jest tutaj zarówno stosowanie ochrony biernej (np. obszary chronionego krajobrazu, rezerwaty itp.), jak i czynnej (np. mała retencja, prawidłowa melioracja, nasadzenia drzew),
- odpowiednia edukacja ekologiczna (uświadomienie szkodliwości wypalania traw, czy zaśmiecania lasów),

Hałas

Klimat akustyczny

Hałasem nazywamy każdy dźwięk, który w danych warunkach może być uciążliwy lub zagrażać zdrowiu. Ten sam dźwięk może być oceniany w różny sposób przez różne osoby. Jedni mogą go oceniać jako przyjemny i pożądany, a inni jako uciążliwy i szkodliwy, a więc jako hałas. Trzeba zaznaczyć, że uciążliwość hałasu uzależniona jest od pory występowania (inny jest odbiór dla pory dnia a inny dla pory nocy), przeznaczenia terenu (inny jest odbiór dla obszarów ochrony uzdrowiskowej, a inny dla terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej) oraz od grup źródeł hałasu.

Z tego względu zagadnienie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku zostało uregulowane prawnie poprzez Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tekst jednolity Dz. U. 2014, poz. 112). Zawarte w nim dopuszczalne wartości hałasu przedstawia poniższa tabela.

Tabela 14. Dopuszczalne poziomy hałas dla gminy Szczutowo.

Rodzaj terenu	Dopuszczalny poziom hałasu w [dB]			
	Drogi lub linie kolejowe		Pozostałe obiekty i działalność będąca źródłem hałasu	
	Pora dnia (przedział czasu odniesienia równy	Pora nocy (przedział czasu odniesienia równy	Pora dnia (przedział czasu odniesienia równy	Pora nocy (przedział czasu odniesienia równy 8

	16 godz.)	8 godz.)	16 godz.)	godz.)
Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i zamieszkania zbiorowego Tereny zabudowy zagrodowej Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe Tereny mieszkaniowo-usługowe	65	56	55	45

Źródłem informacji o hałasie w środowisku jest w szczególności Państwowy Monitoring Środowiska, który prowadzi system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska. Podsystem monitoringu hałasu obejmuje zarówno emisję hałasu jak i ocenę klimatu akustycznego. Wojewódzki inspektor ochrony środowiska jest zobowiązany do dokonywania oceny stanu akustycznego środowiska na terenach nie objętych obowiązkiem opracowywania map akustycznych. Wobec powyższego w ramach monitoringu w 2012 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie wykonał badania hałasu komunikacyjnego w 14 punktach pomiarowych na obszarze województwa mazowieckiego. Żadna z miejscowości gminy Szczutowo, czy też powiatu sierpeckiego nie została objęta badaniami. Ostatnie badania w obrębie powiatu sierpeckiego przeprowadzono w 2007 roku. Pomiary wykonano przy ulicy Płockiej i Kościuszki. Równoważny poziom dźwięku dla pory dnia zawierał się od 69,2dB do 71,6dB, a dla pory nocy od 62,1dB do 68,6 dB. Zgodnie z ówczesnie obowiązującym prawodawstwem przekraczał dopuszczalne normy.

Presje związane z uciążliwością hałasu

Głównym źródłem zagrożenia dla środowiska akustycznego na terenie gminy Szczutowo jest komunikacja, w szczególności hałas drogowy. Zagrożenie środowiska tym właśnie źródłem hałasu znacznie się zwiększyło w ciągu ostatnich lat. Spowodowane to jest przede wszystkim wciąż wzrastającą liczbą pojazdów. Na stopień uciążliwości tras komunikacyjnych wpływ mają takie czynniki jak: natężenie ruchu, struktura pojazdów, prędkość ich poruszania się oraz rodzaj i stan techniczny nawierzchni, który często jest niezadowalający. Na terenie gminy Szczutowo znaczne uciążliwości akustyczne mogą być odczuwalne przez mieszkańców miejscowości położonych w pobliżu głównych tras komunikacyjnych, którymi są drogi, krajowa Nr 10 i wojewódzka Nr 560. W bezpośrednim sąsiedztwie drogi Nr 10 położona jest miejscowość Gójsk, natomiast przez miejscowości Blizno i Karlewo przebiega droga Nr 560. Gmina Szczutowo dotychczas nie była objęta badaniami hałasu komunikacyjnego.

Hałas przemysłowy nie stanowi uciążliwości dla mieszkańców gminy Szczutowo. Na terenie powiatu nie występują zakłady przemysłowe.

Najpilniejsze zadania

Do najpilniejszych zadań w zakresie ochrony przed hałasem należy:

- dalsza modernizacja nawierzchni drogowej,
- analiza możliwości poprawy organizacji ruchu
- stosowanie elewacji i okien o dużej izolacyjności, wprowadzenie pasów zieleni wzdłuż dróg i w otoczeniu miejsc emitujących hałas.

Poziomy pól elektromagnetycznych

Stan środowiska w zakresie pól elektromagnetycznych

Promieniowaniem elektromagnetycznym nazywamy emisję zaburzenia energetycznego wywołanego przepływem prądu elektrycznego lub zmianą ładunków

w źródle. Zaburzenie polega na fakcie, że zmiana pola magnetycznego (elektrycznego) z określoną częstotliwością, wywołuje zmianę z tą samą częstotliwością pola elektrycznego (magnetycznego). Promieniowanie niejonizujące obejmuje pola elektromagnetyczne w zakresie od 0 do 300 GHz.

Głównymi źródłami promieniowania niejonizującego w środowisku są:

- stacje radiowe i telewizyjne,
- elektroenergetyczne linie napowietrzne wysokiego napięcia,
- stacje przekaźnikowe telefonii komórkowej,
- zespoły sieci i urządzeń elektrycznych w gospodarstwie domowym (np. kuchenki mikrofalowe)
- urządzenia radiolokacyjne i radionawigacyjne.

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. W ramach monitoringu Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska prowadzi okresowe badania kontrolne poziomów pól w środowisku, na podstawie których między innymi ma prowadzić rejestr zawierający informację o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

W badaniach pól elektromagnetycznych za rok 2012 jak i w latach wcześniejszych obszar gminy Szczutowo nie został uwzględniony.

Wpływ pola elektromagnetycznego na człowieka i środowisko uzależniony jest od wysokości natężenia (lub gęstości mocy) oraz częstotliwości drgań. Dlatego wartość poziomów dopuszczalnych jest określana w pasmach częstotliwości. Wartości dopuszczalnych poziomów są podane w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883). Poniżej przedstawiono tabele z wartościami dopuszczalnymi.

Tabela 15. Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych dla miejsc dostępnych dla ludności.

Parametr fizyczny		Składowa elektryczna	Składowa magnetyczna	Gęstość mocy
Zakres	częstotliwości			
1	0 Hz	10 kV/m	2 500 A/m	—
2	od 0 Hz do 0,5 Hz	—	2 500 A/m	—
3	od 0,5 Hz do 50 Hz	10 kV/m	60 A/m	—
4	od 0,05 kHz do 1 kHz	—	3/f A/m	—
5	od 0,001 MHz do 3 MHz	20 V/m	3 A/m	—
6	od 3 MHz do 300 MHz	7 V/m	—	—
7	od 300 MHz do 300 GHz	7 V/m	—	0,1 W/m ²

Tabela 16. Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową

Parametr fizyczny		Składowa elektryczna	Składowa magnetyczna	Gęstość mocy
Zakres	częstotliwości			
1	50 Hz	1 kV/m	60 A/m	—

Presje związane z promieniowaniem elektromagnetycznym

Największe oddziaływanie na środowisko występuje od urządzeń radiokomunikacyjnych, przede wszystkim od stacji bazowych telefonii komórkowej.

Źródłem promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy Szczutowo są:

- linia energetyczna 400 kV Całownia – Gójsk – Józefowo – Grądy
- wieża telefonii cyfrowej sieci PLUS GSM - Gójsk.
- wieża telefonii cyfrowej sieci PLUS GSM – Szczutowo.
- wieża telefonii cyfrowej sieci T-mobile – Szczutowo
- wieża telefonii cyfrowej sieci PLAY - Blizno

Najpilniejsze zadania

Metody i sposoby ochrony środowiska przed promieniowaniem elektromagnetycznym

niejonizującym możemy podzielić na dwie grupy:

- administracyjno- organizacyjno- prawne,
- techniczne.

Metody administracyjno- organizacyjno- prawne obejmują wszelkie akty prawne: ustawy, rozporządzenia i normatywy. Między innymi przepisy dotyczące prowadzenia monitoringu, wykonywania pomiarów oraz pozyskiwania informacji o źródłach. Pozyskane w ten sposób informacje są podstawą działania i podejmowania decyzji w zakresie ochrony ludzi i środowiska przed niepożądanym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

Metody techniczne ochrony środowiska przed promieniowaniem elektromagnetycznym niejonizującym w przypadku stacji nadawczych, w tym stacji bazowych telefonii komórkowej, polegają na separacji przestrzennej miejsc przebywania człowieka i obszarów o zbyt intensywnym poziomie wypromieniowanych pól. Separacja sprowadza się głównie do takiego usytuowania anten nadawczych stacji, aby dla danych parametrów nadawania, pola docierające do miejsc przebywania człowieka były w pełni bezpieczne dla stanu jego zdrowia. Drugą możliwością jest zmniejszenie mocy urządzeń, co pozwala na ograniczenie zasięgu oddziaływań pól elektromagnetycznych. Stosowanie innych zabezpieczeń przed promieniowaniem, np. w postaci ekranowania, jest mało skuteczne i bardzo drogie.

Odpady

Zgodnie z Ustawą o odpadach z dnia 14 grudnia 2012 roku (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 roku, poz. 21) odpady komunalne definiuje się jako *„odpady powstające w gospodarstwach domowych, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych”*.

W myśl powyższej definicji, za główne źródła wytwarzania odpadów na terenie gminy Szczutowo należy uznać gospodarstwa domowe oraz wszelkie obiekty infrastruktury związane z usługami, handlem, turystyką czy szkolnictwem.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 roku w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. z 2001 Nr 112, poz. 1206) odpady w zależności od źródła ich powstania dzieli się na 20 grup:

- odpady z sektora gospodarczego, zwane odpadami przemysłowymi (grupy od 01 do 19),
- odpady komunalne łącznie z frakcjami gromadzonymi selektywnie (grupa 20).

Bardzo ważnym czynnikiem regulującym gospodarkę odpadami komunalnymi na terenie gminy jest ustawa z dnia 13 września 1996 r. **o utrzymaniu czystości i porządku w gminach** (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 1399 ze zmianami) wprowadzająca nowy system gospodarki odpadami komunalnymi. W związku z tym na władze samorządowe, w tym wójtów gmin nałożono obowiązek zorganizowania, wdrożenia oraz nadzorowania poszczególnych elementów nowego systemu. Poprzez informacje zamieszczane przez pracowników gminy na stronie internetowej mieszkańcy na bieżąco informowani są o swoich obowiązkach oraz zmianach wynikających z nowego systemu.

Celem nadrzędnym nowelizacji przepisów jest zmniejszenie ilości odpadów komunalnych kierowanych na składowisko odpadów.

W tym celu gminy zostały zobowiązane do osiągnięcia wysokich poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia : papieru, metali, tworzyw sztucznych, szkła oraz odpadów budowlanych i rozbiórkowych jak również ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

Gminom, które nie wywiążą się z nałożonego obowiązku będą naliczane kary pieniężne.

Samorządy zobligowane zostały do ustanowienia selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, obejmującej co najmniej następujące frakcje:

- papier,
- metal,
- tworzywa sztuczne,
- szkło,
- opakowania wielomateriałowe,
- odpady komunalne ulegające biodegradacji, w tym odpady opakowaniowe ulegające biodegradacji.

Najistotniejszą zmianą z punktu widzenia mieszkańców jest obowiązkowe objęcie nowym systemem gospodarki odpadami komunalnymi wszystkich właścicieli nieruchomości, na których zamieszkują mieszkańcy od 01.07.2013 roku.

Gmina Szczutowo posiada wymagane ustawowo opracowania dotyczące gospodarki odpadami:

- Plan Gospodarki Odpadami na lata 2007-2015 dla Gminy Szczutowo.
(Uchwała Nr XIII/81/08 Rady Gminy Szczutowo z dnia 18 kwietnia 2008 r.)
- Regulamin utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Szczutowo.
(Uchwała Nr XXIV/170/2012 Rady Gminy Szczutowo z dnia 28 grudnia 2012 r.)
- Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Szczutowo na lata 2011-2016 z perspektywą do roku 2032 (Uchwała Nr XII/106/2011 Rady Gminy Szczutowo z dnia 29 grudnia 2011 r.)

Tabela 17. Gospodarka odpadami komunalnymi na terenie gminy Szczutowo w latach 2010-2012. (źródło: GUS)

<i>Wskaźnik</i>	<i>Ilość</i>
Zmieszane odpady zebrane w ciągu roku ogółem (Mg)	394,3*
w tym:	
Z gospodarstw domowych (Mg)	172,5

Odpady z gospodarstw domowych (Mg/1 mieszkańca)	39,1
Gospodarstwa domowe objęte zbieraniem odpadów	713

* 394,5 (Mg) wg danych UG Szczutowo

W 2012 roku na terenie analizowanej gminy, na podstawie danych uzyskanych z UG Szczutowo zebrano łącznie 394,5 Mg zmieszanych odpadów komunalnych, z czego 172,5 Mg pochodziło z gospodarstw domowych. W analizowanym okresie lat 2010-2012 ilość zebranych odpadów zmieszanych wzrosła o 53 %.

W obrębie gminy Szczutowo w 2012 roku 713 gospodarstw domowych objętych było zbieraniem odpadów. Niepokojącą informacją jest fakt, iż 487 z nich postępowało niezgodnie z Regulaminem utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Szczutowo (Uchwała Nr XXIV/170/2012 Rady Gminy Szczutowo z dnia 28 grudnia 2012 r.), w szczególności dotyczyło to niedopełnienia obowiązku selektywnego zbierania odpadów komunalnych (dane UG Szczutowo).

Na podstawie pierwszej inwentaryzacji ilości wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy Szczutowo oraz informacji zbieranych corocznie od mieszkańców, do momentu aktualizacji inwentaryzacji w 2011 roku, odnotowano zmniejszenie ilości wyrobów zawierających azbest o 108 436 m².

Obecnie zinwentaryzowana ilość azbestu, zgodnie z danymi zawartymi w bazie azbestowej (po przeprowadzonej w 2011 roku inwentaryzacji wyrobów zawierających azbest) wynosi 3 490 533 kg, w tym:

- osoby fizyczne – 3 469 392 kg,
- osoby prawne – 21 141 kg.

Ilość unieszkodliwionych wyrobów zawierających azbest wynosi 42 339 kg, w tym:

- osoby fizyczne – 37 697 kg,
- osoby prawne – 4 642 kg.

Ilość pozostałych do unieszkodliwienia wyrobów wynosi 3 448 194 kg, w tym:

- osoby fizyczne – 3 431 694 kg,
- osoby prawne – 16 499 kg.

Odbiorcy odpadów na terenie gminy Szczutowo

Odbiór odpadów komunalnych

- Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej EMPEGEK Sp. z o.o. w Sierpcu,

Odbiór zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, baterii i akumulatorów oraz świetlówek

- Przedsiębiorstwo Gospodarki Odpadami MB Recykling Sp. z o.o.

Odbiór zużytych opon (odpady o kodzie 16 01 03)

- firma Trans Południe Sp. z o.o.

Odbiór i utylizacja padłych zwierząt

- Przedsiębiorstwo Przemysłowo-Handlowe HETMAN Sp. z o.o.

Przyroda

Obszar gminy Szczutowo niemalże w 100 % znajduje się granicach obszarów chronionych. Zgodnie z Ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 627) na terenie gminy Szczutowo można wyróżnić następujące formy ochrony przyrody:

- obszar chronionego krajobrazu,
- zespoły przyrodniczo-krajobrazowe,
- pomniki przyrody.
- użytki ekologiczne

Obszary chronionego krajobrazu

Obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz, o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Prawie całą powierzchnię gminy pokrywa obszar chronionego krajobrazu:

Przrzeczce Skrwy Prawej - powołany w 1988 roku, o łącznej powierzchni 33 338 ha (lasy - 6 881 ha, użytki ekologiczne - 21 879 ha, wody - 629 ha), rozciąga się wzdłuż Skrwy Prawej pokrywając prawie całkowicie teren gminy Szczutowo.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Są to fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na ich walory widokowe lub estetyczne. W granicach gminy wyróżniono dwa tego typu formy ochrony przyrody:

Jezioro Szczutowskie – o powierzchni 250,9 ha Jest zbiornikiem o charakterze naturalnego stawu. Ma kształt wydłużony. Brzegi zbiornika są niskie i porośnięte roślinnością wynurzoną. W wodach jeziora występują liczne gatunki ryb takie jak: szczupak, płoć, węgorz, leszcz, lin, karp, okoń. Jezioro wykorzystywane jest rekreacyjnie.

Jezioro Urszulewskie – o powierzchni 211,3 ha, jest to jezioro typowo rynnowe charakteryzujące się słabo rozwiniętą linią brzegową, brzegi są niewysokie: wschodni podmokły, zachodni w większości porośnięty lasem, miejscami okolone trzciną (ponadlokalne znaczenie przyrodnicze). Jezioro Urszulewskie jest zbiornikiem typowo sandaczowym, w której główną pozycję stanowi płoć – 45% ogólnej populacji ryb, węgorz – 12%, leszcz – 6% oraz sandacz – 4%.

Pomniki przyrody

To pojedyncze twory przyrody żywej i nieożywionej lub ich skupiska o szczególnej wartości przyrodniczej, naukowej, kulturowej, historycznej lub krajobrazowej oraz odznaczające się indywidualnymi cechami, wyróżniającymi je wśród innych tworów, okazałych rozmiarów drzewa, krzewy.

Zgodnie z Rozporządzeniem Nr 16 Wojewody Mazowieckiego z dnia 9 maja 2007 r. w sprawie pomników przyrody położonych na terenie powiatu sierpeckiego, na obszarze gminy Szczutowo występują:

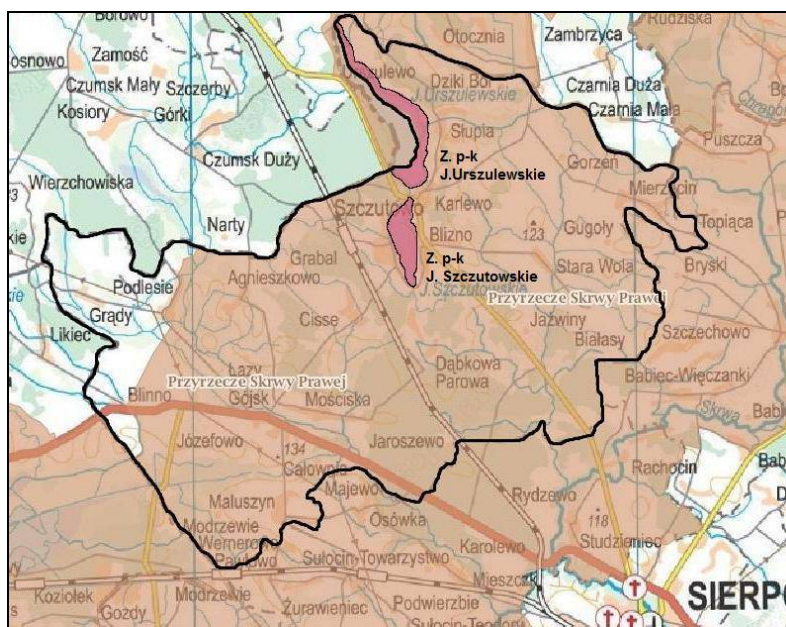
- pojedyncze drzewa
 - lipa drobnolistna w m. Białasy
 - dąb szypułkowy w m. Blizno
 - klon pospolity w m. Szczechowo
- grupy drzew
 - dwa jałowce pospolite w m. Karlewo
 - klon pospolity, topola biała, kasztanowiec biały w m. Wola Stara

Uchwałą Nr VI/28/2011 Rady Gminy Szczutowo z dnia 28 marca 2011 r. w sprawie zniesienia pomnika przyrody (DUWM.2011.79.2520) zniesiono pomnik przyrody – brzozę brodawkowatą w miejscowości Szczechowo z uwagi na utratę wartości przyrodniczej, ze względu na którą ustanowiono tę formę ochrony przyrody oraz konieczność zapewnienia bezpieczeństwa powszechnego. Pomnik przyrody - lipa drobnolistna w miejscowości Gójsk została zniszczona (przewrócona) w wyniku wichury dn. 03.06.2009 r., o czym poinformowano Wojewodę Mazowieckiego, jako organ sprawujący wówczas nadzór nad pomnikami przyrody.

Użytki ekologiczne

Są to zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania. Na terenie Gminy Szczutowo ustanowiono 40 użytków ekologicznych tj. terenów zabagnionych, położonych w różnych siedliskach leśnych. Obejmują one 53,6 ha obszaru gminy.

Mapa 1. Formy ochrony przyrody na obszarze Gminy Szczutowo

(źródło: <http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>)

- Obszar Chronionego Krajobrazu „Przyrzecze Skrzy Prawej”
- Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe
„Jezioro Szczutowskie” i „Jezioro Urszulewskie”

Grunty leśne

Powierzchnia gruntów leśnych na terenie gminy Szczutowo w 2012 roku wynosiła 2857,6 ha. Analizowaną gminę charakteryzuje dość duża lesistość osiągając 24,9 %.

Osiągając taki poziom lesistości stają się one ważnym elementem infrastruktury zarówno w wymiarze ekonomicznym jak i ekologicznym.

Zgodnie z założeniami Polityki ekologicznej państwa lasy spełniają trzy główne grupy funkcji:

- **funkcje ekologiczne** (ochronne) mające istotne znaczenie gospodarcze i społeczne. Retencja i stabilizacja warunków wodnych w lasach zmniejsza zagrożenie przez powódzie i rozmiary ewentualnych szkód, łagodzi okresowe niedobory wód, reguluje klimat i poprawia warunki zdrowotne społeczeństwa poprzez redukcję zanieczyszczenia powietrza, zabezpieczenie bogactwa spuścizny przyrodniczej kraju;
- **funkcje produkcyjne**: to nie tylko produkcja drewna , które jest odnawialnym surowcem ekologicznym, warunkującym rozwój wielu branż gospodarki. Drewno wiąże i akumuluje węgiel atmosferyczny, przyczyniając się do ograniczania efektu cieplarnianego;
- **funkcje społeczne**: zapewnienie miejsc pracy w sektorze leśnym i poza nim, stanowi teren wypoczynku, turystyki i regeneracji zdrowia człowieka, a także obiekt służący rozwojowi kultury, nauki edukacji ekologicznej.

Tereny zalesione zlokalizowane są głównie w środkowej i północnej części gminy. Lasy zazwyczaj występują na terenach o najsłabszych glebach. Ze względu na typy siedliskowe dominuje bór świeży. Głównym gatunkiem lasotwórczym jest sosna zwyczajna z dębem szypułkowym i bezszypułkowym. W latach 2010-2012 zmiany powierzchni gruntów leśnych gminy Szczutowo wykazywały tendencję wzrostową. Zmiana powierzchni dotyczy tylko prywatnych gruntów leśnych i związana jest z zalesieniami, które prowadzone były w 2010 i 2012 roku i objęły kolejno obszar 5,7 ha i 1,9 ha. W strukturze własności lasów gminy Szczutowo dominują grunty leśne Skarbu Państwa. Lasy niestanowiące własności Skarbu Państwa to 846,2 ha.

Tabela 18. Zmiany powierzchni gruntów leśnych w gminie Szczutowo w 2012 roku (źródło: GUS).

<i>Rodzaj gruntów leśnych</i>	<i>Powierzchnia (ha)</i>
Grunty leśne ogółem	2857,6

Lasy ogółem	2810,7
Grunty leśne publiczne ogółem	2011,6
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	2011,4
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	2009,2
Grunty leśne prywatne	846,2

Surowce mineralne

Gminy powiatu sierpeckiego należą do ubogo zasobnych w surowce mineralne. Warunki geologiczne w powiecie nie stwarzają większych nadziei na istnienie złóż surowców mineralnych nadających się do eksploatacji na skalę ponadlokalną. Poszukiwanie i wydobycie surowców ograniczone jest do utworów czwartorzędowych. Większość złóż jest pozabilansowa; surowce mogą być przydatne dla celów rolniczych i ogrodniczych.

Tabela 19. Wykaz przedsiębiorców z terenu gminy Szczutowo posiadających koncesje na wydobywanie kopalin, udzielone przez Starostę Sierpeckiego (stan na 30.03.2013 r. – dane Starostwa Powiatowego w Sierpcu)

Firma	Nazwa złoża, położenie i nr działki	Data wydania, nr decyzji koncesyjnej, termin ważności	Nr wpisu do rejestru obszarów górniczych	Powierzchnia obszaru górniczego
KOWALCZYK MARIA „ŻWIREK” ul. Targowa 7 09 – 200 Sierpc NIP 776 111 17 74, Regon 14207137	„GÓJSKI” GÓJSKI, gm. Szczutowo nr działki: 485	01.04.2011 r. ZŚ. 6522.14.2011 ważna do: 01.04.2021 r.	KN 14107 10-7/9/876	0,97 ha

Poważne awarie

Pod pojęciem poważnych awarii rozumiemy zdarzenia, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałe w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub środowiska lub powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Potencjalne zagrożenia wystąpieniem awarii stwarzają:

- transport materiałów i substancji niebezpiecznych głównie na drogach krajowych, wojewódzkich i powiatowych,
- magazynowanie materiałów i substancji niebezpiecznych.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dn. 9 kwietnia 2002 r. w sprawie rodzajów i ilości substancji niebezpiecznych, których znajdowanie się w zakładzie decyduje o zaliczeniu go do zakładów o zwiększonym ryzyku albo zakładu o dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii przemysłowych (Dz. U.58 poz.533 ze zmianami). W myśl powyższego rozporządzenia na terenie gminy Szczutowo nie zlokalizowano zakładów, których działalność może doprowadzić do poważnej awarii. Jednym z przyczyn wystąpienia poważnej awarii w obrębie gminy Szczutowo mogą być pożary. Najczęściej występują one w rolnictwie oraz w lasach.

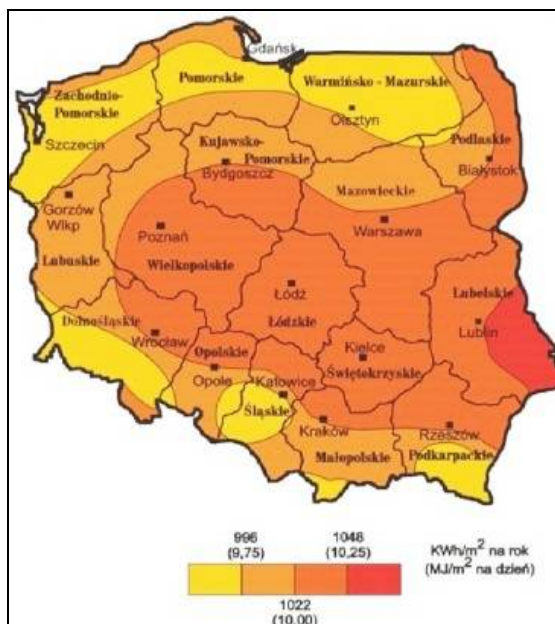
Pozostałe zagrożenia mogące wystąpić na obszarze gminy Szczutowo związane są z niebezpiecznymi zjawiskami meteorologicznymi takimi jak: silny wiatr, intensywne opady deszczu, silny mróz czy upał. Wszelkie informacje dotyczące tego typu zjawisk podawane są do publicznej informacji za pośrednictwem strony internetowej gminy w zakładce *ostrzeżenia meteorologiczne*.

Gospodarka energią

Stan środowiska przyrodniczego w znacznym stopniu determinowany jest działaniami w zakresie gospodarki energią. Emisje związane z produkcją oraz konsumpcją energii stanowią źródło zanieczyszczeń dla poszczególnych komponentów środowiska takich jak powietrze, wody, gleby, a także są zagrożeniem dla bioróżnorodności. Szczególnie istotną kwestią jest ochrona atmosfery, a w szczególności przeciwdziałanie zmianom klimatu. W związku z tym Polska ma trudne do zrealizowania zadanie wynikające z przyjętej przez Radę Europejską

wiosną 2007 roku decyzji o emisji dwutlenku węgla z terenu unii o 20 % do 2020 roku. Poza tym Rada Europejska przyjęła, że w 2020 roku udział odnawialnych źródeł w produkcji energii wyniesie co najmniej 20 % i o tyle samo wzrośnie efektywność energetyczna. Problemy związane z emisją ze źródeł energetycznych na terenie gminy Szczutowo dotyczą głównie emisji zanieczyszczeń z procesów spalania w sektorze komunalno-bytowym, gdzie głównie ze względu na wysokie ceny oleju opałowego i brak dostępności do sieci gazowych, jako paliwo w ogrzewaniu przeważa węgiel kamienny. W efekcie w sezonie grzewczym następuje wzrost emisji pyłowo-gazowej na terenach zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej nie podłączonej do ogólnych systemów ciepłowniczych, między innymi także ze względu na rozproszony system osadniczy. Władze gminy w ramach działań proekologicznych inwestują w coraz bardziej popularną termomodernizację budynków wykonanych w latach poprzednich. Przedsięwzięcia termomodernizacyjne niosą za sobą zarówno korzyści ekonomiczne, polegające na zmniejszeniu kosztów ogrzewania poprzez ograniczenie zużycia energii, jak i przede wszystkim korzyści ekologiczne takie jak, spowolnienie eksploatacji nieodnawialnych źródeł energii, zmniejszenie emisji dwutlenku węgla, uniknięcie kosztów zewnętrznych spowodowanych zmianami klimatu.

Jednym z celów polityki ekologicznej państwa w zakresie ograniczenia negatywnego oddziaływania na środowisko systemu zaopatrzenia w paliwa i energię jest wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych. W warunkach krajowych energia ze źródeł odnawialnych obejmuje energię z bezpośredniego wykorzystania promieniowania słonecznego (przetwarzanego na ciepło lub energię elektryczną), wiatru, zasobów geotermalnych (z wnętrza Ziemi), wodnych, stałej biomasy, biogazu i biopaliw ciekłych.

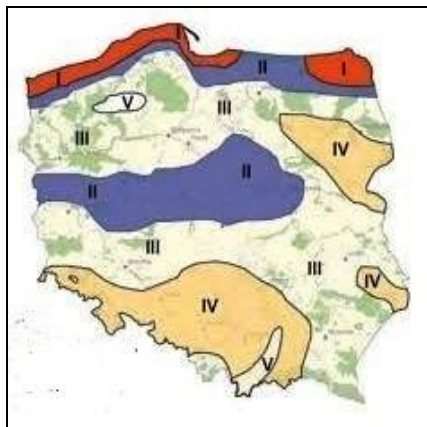

(Źródło: http://www.wmae.pl/userfiles/file/Aktualnosci/elektrownia%20sloneczna%20foto/elektrownia_sloneczna_na_potrzeby_gospodarstwa_domowego.pdf)

Ryc.2. Warunki solarne na potrzeby energetyki fotowoltaicznej w Polsce.

Suma energii słonecznej przypadającej na 1 m² powierzchni w Polsce wynosi od 900 do 1200 kWh/m². Szacunkowo przyjmuje się 1000 kWh/m². Jednocześnie na obszarze kraju energia słoneczna jest dostępna przez 1390 do 1900 h w roku, średnio ok.1600 h rocznie. Na terenie gminy Szczutowo występują dość dogodne warunki do produkcji energii cieplnej z wykorzystaniem promieniowania słonecznego. Obszar gminy znajduje się w zasięgu gdzie suma energii słonecznej przypadającej na 1 m² wynosi ok. 1022 kWh. Są to warunki umożliwiające budowę opłacalnej instalacji. Kolektory słoneczne mogą być wykorzystywane do podgrzewania wody i powietrza w domkach jednorodzinnych i gospodarstwach rolnych, a także koprodukcji energii elektrycznej. W 2013 r. wpłynął do gminy jeden wniosek o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla budowy farmy fotowoltaicznej. Decyzją z dn. 17.12.2013 r. ustalono środowiskowe uwarunkowania dla przedsięwzięcia polegającego na budowie elektrowni (farmy) fotowoltaicznej o mocy 2 MW, realizowanego na działkach o nr ewid. 73 i 66/3 w miejscowości Całownia. Teren gminy posiada duże obszary upraw rolnych i hodowli, które są potencjalnym źródłem energii z biomasy. Ponadto istnieją dogodne warunki uprawiania roślin do celów energetycznych (wydajne gatunki wierzby i topoli).

Położenie gminy Szczutowo wskazuje również na dogodne warunki do rozwoju energetyki wiatrowej. Obszar omawianej gminy należy do II strefy o bardzo korzystnych warunkach wietrznych. Według danych zawartych w Programie możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii dla Województwa Mazowieckiego 50% województwa posiada potencjał energetyczny wiatru na poziomie powyżej 1 250 kWh/rok/m². Oprócz dużych systemowych farm wiatrowych na terenie województwa mogą być instalowane elektrownie autonomiczne małej mocy np.: dla potrzeb rolnictwa, pompownie wiatrowe. Jednakże dotychczas energia wiatru na terenie gminy Szczutowo nie była wykorzystywana.

Ryc.3. Strefy energetyczne wiatru w Polsce

Strefy:

I – wybitnie korzystna

II – bardzo korzystna

III – korzystna

IV – mało korzystna

V – niekorzystna

Wnioski z diagnozy stanu środowiska

W następstwie przeprowadzonej oceny stanu środowiska w poszczególnych jego elementach sformułowano wspólne, strategiczne czynniki, które uznano za ważne dla gminy Szczutowo przy określaniu celów, kierunków i przedsięwzięć programowych.

Tabela 20. Uwarunkowania wewnętrzne Gminy Szczutowo.

Mocne strony	Słabe strony
Zasoby jakościowe wód	
– dobra jakość wód podziemnych z utworów trzeciorzędowych, – duże zasoby wód podziemnych, – zasoby wód jeziornych w północno-wschodniej części gminy	– podatność jezior na degradację – brak izolacji poziomu czwartorzędowego stanowiącego źródło zaopatrzenia w wodę mieszkańców i działalności gospodarczych, – zła jakość wód powierzchniowych – rzek i jezior
Gospodarka wodna	
– wysoki stopień zwodociągowania gminy, (82,2 % ludności korzysta z sieci wodociągowej)	– stosunkowo niski stopień skanalizowania gminy (30,8% ludności korzysta z kanalizacji), – nieprawidłowa gospodarka ściekami w części gospodarstw indywidualnych, – słaby rozwój małej retencji
Zasoby przyrody	
– wysokie walory przyrodnicze i krajo- brazowe w obszarach chronionego krajobrazu, – objęcie ochroną prawną blisko 100% powierzchni gminy, – zasobność w ryby – lesistość na poziomie 24,9 %	– mało parków i zieleni w środowisku wiejskim,
Powierzchnia ziemi	
– niski stopień degradacji powierzchni ziemi, – dobre warunki geotechniczne	– przewaga gleb niskich klas bonitacyjnych
Powietrze	

Mocne strony	Słabe strony
– dobra jakość powietrza, w większości badanych wskaźników zanieczyszczeń, – brak zakładów przemysłowych – dobre warunki solarne oraz korzystne warunki wiatrowe dla energii odnawialnej, – wzrost zainteresowania odnawialnymi źródłami energii – dostępność paliw ekologicznych	– wciąż niewystarczające wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych, – niekorzystna struktura paliw w systemach grzewczych co powoduje, że ze względu na stężenie pyłu w powietrzu gmina Szczutowo została zaklasyfikowana do strefy C,
Gospodarka odpadami	
– rozwój selektywnej zbiórki odpadów zgodnie z nowym systemem	– niewystarczający poziom odzysku surowców wtórnych, – nieprawidłowa gospodarka odpadami komunalnymi w części gospodarstw domowych
Gospodarka zasobami środowiska	
– wykształcona kadra zatrudniona w administracji samorządowej, – możliwość kształcenia na rzecz zrównoważonego rozwoju, – możliwość pozyskiwania funduszy na ochronę środowiska	– niewystarczająca świadomość ekologiczna mieszkańców pomimo licznych akcji edukacyjnych – niski budżet gminy w stosunku do potrzeb,

Tabela 21. Tabela 21. Uwarunkowania zewnętrzne gminy

Szanse	Zagrożenia
– pozyskanie funduszy z UE, – regulacje prawne zobowiązujące do podniesienia jakości środowiska, – zainteresowanie terenami cennymi przyrodniczo – postęp techniczny, – rozwój turystyki – popyt na żywność produkowaną metodami ekologicznymi	– niewystarczająca świadomość ekologiczna decydentów, – brak spójnych rozwiązań instytucjonalnych w zakresie ochrony środowiska, – częsta zmiana przepisów prawa ekologicznego, – niewystarczająca współpraca z sąsiednimi gminami

GLÓWNE PRIORYTETY EKOLOGICZNE DLA GMINY SZCZUTOWO

- **Rozwój sieci kanalizacyjnej gminy**

Istotnym problemem gminy Szczutowo jest niski stopień skanalizowania gminy. Dysproporcja między zwodociągowaniem omawianej gminy a jej skanalizowaniem jest znaczna. Według danych GUS z 2012 roku odsetek ludności korzystającej z wodociągów wynosi 82,2%, natomiast z kanalizacji korzysta zaledwie 30,8 %. Pozostała część mieszkańców korzysta z oczyszczalni przydomowych bądź gromadzi ścieki w zbiornikach bezodpływowych, w 2012 roku na terenie gminy było ich 468. Zbiorniki tego typu stwarzają zagrożenie dla wód powierzchniowych poprzez ewentualną nieszczelność, niedostosowane do oczyszczania stanowią źródło skażenia sanitarnego oraz, przy stosunkowo niewielkim jednostkowym zanieczyszczeniu fizykochemicznym, mają duży wpływ na wody gruntowe. Dodatkowo ścieki bytowe z tych zbiorników niejednokrotnie wywożone są na pola, do lasu albo do cieków wodnych wyczerpując ich zdolność do samooczyszczania.

- **Poprawa jakości wód w rzekach i jeziorach**

W celu poprawy jakości wód w gminie Szczutowo należy podjąć działania prowadzące do ograniczenia dopływu zanieczyszczeń ze źródeł punktowych oraz obszarowych. Konieczne jest uporządkowanie gospodarki ściekowej, w tym także wód opadowych oraz wprowadzenie zasad Dobrej Praktyki Rolniczej. Ważnym zadaniem jest prowadzenie nadzoru nad stosowaniem nawozów mineralnych, w tym gnojowicy i gnojówki. zanieczyszczenie wód poprzez następuje poprzez spływy powierzchniowe z pól uprawnych.

- **Ochrona gleb poprzez promowanie zasad Dobrej Praktyki Rolniczej**

Gmina Szczutowo jest gminą wiejską o typowo rolniczym charakterze dlatego tak istotne jest stosowanie się do Zasad Dobrej Praktyki Rolniczej na jej obszarze.

Zasady te zostały ujęte w opracowanym w 1999 r. "Kodeksie dobrej praktyki rolniczej", którego istotną częścią są zadania z zakresu ochrony gleb. Do degradacji gleb dochodzi najczęściej na skutek nieumiejętnego stosowania nawozów i środków ochrony roślin, co prowadzi do zakwaszenia i zasolenia gleby. Zagrożenie dla gleb stanowi również stosowanie monokultur. Tego typu działania powodują wyjałowienie gleb oraz zmianę ich struktury.

- **Realizacja nowego systemu gospodarowania odpadami**

Podstawowym aktem prawnym regulującym gospodarkę odpadami komunalnymi jest znowelizowana ustawa z dnia 13 września 1996 r. **o utrzymaniu czystości i porządku w gminach** (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 1399 ze zmianami) . Określa ona zadania gminy oraz obowiązki właścicieli nieruchomości, dotyczące utrzymania czystości i porządku, warunki wykonywania działalności w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów, a także warunki udzielania zezwoleń podmiotom świadczącym usługi w zakresie uregulowanym w ustawie.

Na gminy został nałożony obowiązek uzyskania do 31 grudnia 2020 r. poziomów odzysku i recyklingu następujących frakcji odpadów:

- 50 % poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia następujących frakcji odpadów komunalnych: papier, metal, tworzywa sztuczne, szkło,
- 70% poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych.

W przypadku odpadów ulegających biodegradacji gminy zobowiązane są ograniczyć masę tych odpadów kierowanych na składowiska. Do 16 lipca 2013 r. składować można nie więcej niż 50%, natomiast do 16 lipca 2020 r. nie więcej niż 35% wagowo całkowitej masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.

Ze względu na powyższe obowiązki jednym z głównym zadań jest stworzenie i nadzór nad selektywną zbiórką odpadów. Istotną rolę mogą odegrać tutaj działania edukacyjne prowadzone przez Samorząd Powiatu i Gminy.

Bardzo ważnym czynnikiem regulującym gospodarkę odpadami komunalnymi na terenie gminy jest zmiana ustawy z dnia 13 września 1996 r. **o utrzymaniu czystości i porządku w gminach** (tekst jednolity Dz. U. 2013 poz. 1399 ze zmianami), która z dniem 1 lipca 2013 roku wprowadziła nowy system gospodarki odpadami komunalnymi. W związku z tym na władze samorządowe, w tym wójtów gmin nałożono obowiązek zorganizowania, wdrożenia oraz nadzorowania poszczególnych elementów nowego systemu. Poprzez informacje zamieszczane przez pracowników gminy na stronie internetowej mieszkańcy na bieżąco informowani są o swoich obowiązkach oraz zmianach wynikających z nowego systemu.

Celem nadrzędnym nowelizacji przepisów jest zmniejszenie ilości odpadów komunalnych kierowanych na składowisko odpadów. W tym celu gminy zostały zobowiązane do osiągnięcia wysokich poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia : papieru, metali, tworzyw sztucznych, szkła oraz odpadów budowlanych i rozbiórkowych jak również ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania.

Gminom, które nie wywiążą się z nałożonego obowiązku będą naliczane kary pieniężne.

- **Zwiększenie ilości energii pozyskiwanej z odnawialnych źródeł energii**

W gminie Szczutowo istnieją dogodne warunki do zastosowania różnych form energii odnawialnej. W związku z tym należy propagować i wspierać działania związane z lokalizacją przedsięwzięć pozwalających na pozyskanie energii z tych źródeł.

ZARZĄDZANIE PROGRAMEM

Zarządzanie „Programem Ochrony Środowiska” powinno być realizowane zgodnie z kompetencjami i obowiązkami podmiotów zarządzających (administracji rządowej, samorządowej) w układzie odpowiednim do poziomu (województwo, powiat, gmina, jednostki gospodarcze).

Reforma ustrojowa państwa oraz zmiany prawa ekologicznego spowodowała znaczące zmiany w strukturze organizacyjnej ochrony środowiska. Struktura ta jest obecnie niezwykle złożona. Generalnie funkcjonuje na 4 poziomach: centralnym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.

Struktura organizacyjna ochrony środowiska nie ma charakteru hierarchicznego. Składają się na nią odrębne i niezależne od siebie organy rządowe i samorządowe, rządowa administracja zespolona i niezespolona. Dany szczebel administracji realizuje tylko te zadania, których nie można realizować na szczeblu niższym.

Starosta Sierpecki jest decydentem w ochronie środowiska wydającym decyzje dla przedsięwzięć, które są klasyfikowane jako przedsięwzięcia potencjalnie znacząco oddziałujące na środowisko (spis decyzji poniżej), sprawującym nadzór nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa, spółkami wodnymi, racjonalną gospodarką łowiecką, ochroną przyrody, realizujący zadania z zakresu edukacji ekologicznej.

Rodzaje decyzji z zakresu ochrony środowiska, które wydaje starosta:

- pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza,
- decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu,
- pozwolenie zintegrowane,
- pozwolenie wodnoprawne na szczególne korzystanie z wód,
- pozwolenie wodnoprawne na wykonanie urządzeń wodnych,
- pozwolenie wodnoprawne na rolnicze wykorzystanie ścieków, w zakresie nieobjętym zwykłym korzystaniem z wód,
- pozwolenie wodnoprawne na wprowadzenie do urządzeń kanalizacyjnych ścieków zawierających substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego,
- pozwolenie wodnoprawne na długotrwałe obniżenie zwierciadła wody podziemnej,
- pozwolenie wodnoprawne na odwadnianie obiektów lub wykopów budowlanych oraz zakładów górniczych,
- pozwolenie wodnoprawne na wydobywanie kamienia, żwiru, piasku, innych materiałów oraz ich składowanie,
- pozwolenie na wytwarzanie odpadów,

- decyzje na prowadzenie działalności w zakresie przetwarzania, zbierania i transportu odpadów,
- koncesje na poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin pospolitych (bez użycia materiałów wybuchowych i na powierzchni nie przekraczającej 2 ha i przewidywanym rocznym wydobywaniu nie przekraczającym 20 000 m³,
- sprawuje nadzór nad lasami nie będącymi własnością Skarbu Państwa

Starosta odgrywa istotną rolę w kształtowaniu polityki ekologicznej powiatu oraz w edukacji ekologicznej.

Wójt pełni bardzo ważną funkcję w dziedzinie ochrony środowiska na szczeblu samorządowym. Dotyczy ona przede wszystkim planowania przestrzennego oraz spraw powiązanych z korzystaniem ze środowiska przez osoby fizyczne nie będące przedsiębiorcami.

Rodzaje zezwoleń w zakresie ochrony środowiska, które wydaje Wójt:

- decyzje o uwarunkowaniach środowiskowych,
- decyzje o warunkach zabudowy (decyzja ta stanowi – obok miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego - podstawowy instrument, poprzez który organ gminy może regulować wiele zagadnień lokalnych, w tym sprawy ochrony środowiska. Jest to zatem decyzja o bardzo szerokim spektrum regulacji, jednak umieszczono ją tutaj wśród decyzji środowiskowych z uwagi na jej znaczenie w tej dziedzinie),
- zezwolenia na usunięcie drzew lub krzewów z terenu nieruchomości,
- zezwolenia na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych,
- decyzje w sprawie zatwierdzenia ugody zawartej między właścicielami gruntów w sprawie zmiany stanu wody na gruntach,
- decyzje nakazujące usunięcie odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania lub magazynowania.

Bardzo istotną rolę w zarządzaniu Programem odgrywają inne organy administracji rządowej i samorządowej, w tym: Marszałek Województwa Mazowieckiego,

Wojewoda Mazowiecki, Generalny i Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska, Mazowiecki Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska oraz Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Warszawie.

PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA PROGRAMU

Polityka ekologiczna państwa

Rada Ministrów w dniu 16.12.2008 r. przyjęła projekt **Polityki ekologicznej Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016**. Dokument w dniu 22.05.2009 r. został przyjęty przez Sejm RP i stał się obowiązującym dokumentem strategicznym resortu środowiska.

Naczelną zasadą „Polityki ekologicznej państwa” jest zasada zrównoważonego rozwoju, która powinna być realizowana poprzez wdrażanie zasad pomocniczych i uzupełniających.

Cele Polityki ekologicznej państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do 2016 roku zostały sprecyzowane w 3 grupach zagadnień:

1. kierunków działań systemowych,
2. ochrony zasobów naturalnych,
3. poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

Cele średniookresowe do 2016 r. uwzględniają:

Kierunki działań systemowych

– Uwzględnienie zasad ochrony środowiska w strategiach sektorowych

Głównym celem strategicznym jest doprowadzenie do sytuacji, w której projekty dokumentów strategicznych wszystkich sektorów gospodarki będą zgodnie z obowiązującym w tym zakresie prawem, poddawane procedurze oceny oddziaływania na środowisko i wyniki tej oceny będą uwzględniane w ostatecznych wersjach tych dokumentów.

– Aktywizacja rynku na rzecz ochrony środowiska

Głównym celem jest uruchomienie takich mechanizmów prawnych, ekonomicznych i edukacyjnych, które prowadziłyby do rozwoju proekologicznej produkcji towarów oraz do świadomych postaw konsumenckich zgodnie z zasadą rozwoju zrównoważonego. Działania te powinny objąć pełną internalizację kosztów zewnętrznych związanych z presją na środowisko.

– **Zarządzanie środowiskiem**

Celem podstawowym jest jak najszersze przystępowanie do systemu EMAS, rozpowszechnianie wiedzy wśród społeczeństwa o tym systemie i tworzenie korzyści ekonomicznych dla firm i instytucji będących w systemie.

– **Udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska**

Głównym celem jest podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zgodnie z zasadą „myśl globalnie, działaj lokalnie”.

– **Rozwój badań i postęp techniczny**

Głównym celem jest zwiększenie roli polskich placówek badawczych we wdrażaniu ekoinnowacji w przemyśle oraz w produkcji wyrobów przyjaznych dla środowiska oraz doprowadzenie do zadowalającego stanu systemu monitoringu środowiska.

– **Odpowiedzialność za szkody w środowisku**

Celem polityki ekologicznej jest stworzenie systemu prewencyjnego, mającego na celu zapobieganie szkodom w środowisku i sygnalizującego możliwość wystąpienia szkody. W przypadku wystąpienia szkody w środowisku koszty naprawy muszą w pełni ponieść jej sprawcy.

- **Aspekt ekologiczny w planowaniu przestrzennym**

W perspektywie średniookresowej jest konieczne przywrócenie właściwej roli planowania przestrzennego na obszarze całego kraju, w szczególności dotyczy to

miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które powinny być podstawą lokalizacji nowych inwestycji.

2. Ochrona zasobów naturalnych

– Ochrona zasobów naturalnych

Podstawowym celem jest zachowanie bogatej różnorodności biologicznej polskiej przyrody na różnych poziomach organizacji: na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym oraz ponadgatunkowym (ekosystemowym) wraz z umożliwieniem zrównoważonego rozwoju gospodarczego kraju, który w sposób niekonfliktowy współistnieje z różnorodnością biologiczną.

– Ochrona i zrównoważony rozwój lasów

W perspektywie średniookresowej zakłada się dalsze prace w kierunku racjonalnego użytkowania zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego. Oznacza to rozwijanie idei trwale zrównoważonej i wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.

– Racjonalne gospodarowanie zasobami wody

Głównym celem jest racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę narodową od deficytów wody i zabezpieczyć przed skutkami powodzi oraz zwiększenie samofinansowania gospodarki wodnej. Naczelnym zadaniem będzie dążenie do maksymalizacji oszczędności zasobów wodnych na cele przemysłowe i konsumpcyjne, zwiększenie retencji wodnej oraz skuteczna ochrona głównych zbiorników wód podziemnych przed zanieczyszczeniem.

– Ochrona powierzchni ziemi

Głównymi celami średniookresowymi dla ochrony powierzchni ziemi, a w szczególności dla ochrony gruntów użytkowanych rolniczo jest:

- rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego,
- przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogenne,
- zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywracając im funkcję przyrodniczą, rekreacyjną lub rolniczą.

– **Gospodarka zasobami geologicznymi**

Podstawowym celem jest racjonalizacja zaopatrzenia ludności oraz sektorów gospodarczych w kopaliny i wodę z zasobów podziemnych oraz otoczenia ich ochroną przed ilościową i jakościową degradacją.

3. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego

Środowisko a zdrowie

Celem działań w obszarze zdrowia środowiskowego jest dalsza poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia oraz skuteczny nadzór nad wszystkimi w kraju instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych powodujących zanieczyszczenie środowiska.

Jakość powietrza

Najważniejszym zadaniem będzie dążenie do spełnienia przez RP zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz z dwóch dyrektyw unijnych. Z Dyrektywy LCP wynika, że emisja z dużych źródeł energii, o mocy powyżej 50 MW, już w 2008 r. nie powinna być wyższa niż 454 tys. ton dla SO₂ i 254 tys. ton dla NO_x.

Limity te dla 2010 r. wynoszą dla SO₂ - 426 tys., dla NO_x - 251 tys. ton, a dla roku 2012 wynoszą dla SO₂ - 358 tys. ton, dla NO_x - 239 tys. ton. Trzeba dodać, że są to limity niezwykle trudne do dotrzymania dla kotłów spalających węgiel kamienny lub brunatny nawet przy zastosowaniu instalacji odsiarczających gazy spalinowe. Podobnie trudne do spełnienia są normy narzucone przez Dyrektywę CAFE, dotyczące pyłu drobnego o granulacji 10 mikrometrów (PM₁₀) oraz 2,5 mikrometra (PM_{2,5}). Do roku 2016 zakłada się także całkowitą likwidację emisji substancji niszczących warstwę ozonową przez wycofanie ich z obrotu i stosowania na terytorium Polski.

Ochrona wód

Do końca 2015 r. Polska powinna zapewnić 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych kończąc krajowy program budowy oczyszczalni ścieków i sieci kanalizacyjnych dla wszystkich aglomeracji powyżej 2 000 RLM. Osiągnięcie tego celu będzie oznaczało przywrócenie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych w całym kraju, a także realizację Bałtyckiego Programu Działań dotyczącego walki z eutrofizacją wód Bałtyku. Naczelnym celem polityki ekologicznej Polski w zakresie ochrony zasobów wodnych jest utrzymanie lub osiągnięcie dobrego stanu wszystkich wód, w tym również zachowanie i przywracanie ciągłości ekologicznej cieków. Ten długofalowy cel powinien być zrealizowany do 2015 r. tak, jak to przewiduje dla wszystkich krajów Unii Europejskiej Ramowa Dyrektywa Wodna 2000/60/WE, natomiast w polskim prawodawstwie ustawa - Prawo wodne. Cel ten będzie realizowany przez opracowanie dla każdego wydzielonego w Polsce obszaru dorzecza planu gospodarowania wodami oraz programu wodno-środowiskowego kraju. W tych dokumentach planistycznych zawarte będą między innymi informacje na temat działań, które należy podjąć w terminie do końca 2012 r., aby móc osiągnąć zakładane cele środowiskowe. Plany gospodarowania wodami opracowane zostaną do grudnia 2009 r. Dokumenty te, zgodnie z ustawą - Prawo wodne, zatwierdzane są przez Radę Ministrów.

Gospodarka odpadami

Celami średniookresowymi w zakresie gospodarki odpadami są:

- utrzymanie tendencji oddzielenia ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju (mniej odpadów na jednostkę produktów, mniej opakowań, dłuższe okresy życia produktów itp.),
- znaczne zwiększenie odzysku energii z odpadów komunalnych w sposób bezpieczny dla środowiska,
- zamknięcie wszystkich składowisk, które nie spełniają standardów UE i ich rekultywacja,
- sporządzenie spisu zamkniętych oraz opuszczonych składowisk odpadów wydobywczych, wraz z identyfikacją obiektów wpływających znacząco na środowisko (obowiązek wynikający z dyrektywy 2006/21/WE oraz ustawy z dnia 10 lipca 2008 r. o odpadach wydobywczych (Dz. U. Nr 138, poz. 865),
- eliminacja kierowania na składowiska zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów,
- pełne zorganizowanie krajowego systemu zbierania wraków samochodów i demontaż pojazdów wycofanych z eksploatacji,
- takie zorganizowanie systemu preselekcji sortowania i odzysku odpadów komunalnych, aby na składowiska nie trafiało ich więcej niż 50% w stosunku do odpadów wytworzonych w gospodarstwach domowych.

Oddziaływanie hałasu i pól elektromagnetycznych

Celem średniookresowym w zakresie ochrony przed hałasem jest dokonanie wiarygodnej oceny narażania społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe.

Podobny jest też cel działań związanych z zabezpieczeniem społeczeństwa przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych.

Substancje chemiczne w środowisku

Średniookresowym celem polityki ekologicznej w odniesieniu do chemikaliów jest stworzenie efektywnego systemu nadzoru nad substancjami chemicznymi dopuszczonymi na rynek, zgodnego z zasadami Rozporządzenia REACH.

Nowa Polityka ekologiczna państwa zawiera także w każdym z ww. działań systemowych kierunki działań na lata 2009-2012, które zostały uwzględnione w projekcie zadaniowym.

Strategia rozwoju kraju

Strategia Rozwoju Kraju 2007-2015 (SRK) jest podstawowym dokumentem strategicznym określającym cele i priorytety w obszarze rozwoju społeczno-gospodarczego Polski oraz warunki, które powinny ten rozwój zapewnić. Strategia opracowana jest przy uwzględnieniu zasady zrównoważonego rozwoju, przy równorzędnym traktowaniu trzech podstawowych filarów: gospodarczego, społecznego i środowiskowego. Dokument ten uwzględnia jednocześnie najważniejsze trendy rozwoju światowej gospodarki oraz cele, jakie stawia Unia Europejska w Strategii Lizbońskiej. SRK nadaje priorytet tym działaniom w latach 2007-2015. Celem strategii jest podniesienie poziomu i jakości życia mieszkańców Polski.

Wśród pięciu priorytetów SRK na miejscu drugim wymienia „Poprawę infrastruktury podstawowej: technicznej i społecznej”, w której precyzuje m.in. potrzebę inwestycji z zakresu ochrony środowiska, w szczególności uwzględniających ochronę zasobów wodnych, poprawiających czystość i jakość wody oraz powietrza, zapewniających oszczędność energii, zabezpieczających przed katastrofami naturalnymi itp.

Dokument stanowi podstawę do efektywnego wykorzystania przez Polskę środków finansowych krajowych, a także z Unii Europejskiej na realizację celów społeczno-gospodarczych. SRK stanowi bazę odniesienia dla innych strategii i programów rządowych, jak i opracowywanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Jest też podstawową przesłanką dla Narodowej Strategii Spójności.

Umowa Partnerstwa

Umowa Partnerstwa stanowi rodzaj kontraktu pomiędzy Polską a Komisją Europejską, w którym nasz kraj wskazuje w jaki sposób dzięki funduszom unijnym, chce zrealizować swoje cele rozwojowe w latach 2014-2020. Założenia tego dokumentu zostały przyjęte przez Rząd 15 stycznia 2013 r. Określają one kierunek polskich przygotowań do perspektywy finansowej 2014-2020. W dokumencie wskazano m.in. rodzaje inwestycji, które będą mogły liczyć na dofinansowanie, zaproponowano układ programów operacyjnych, zarys systemu ich wdrażania oraz podział odpowiedzialności za zarządzanie Funduszami Europejskimi pomiędzy władze krajowe i regionalne.

Umowa Partnerstwa określa priorytety i obszary wykorzystania oraz system wdrażania funduszy unijnych: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) oraz Funduszu Spójności (FS) na lata 2014-2020.

Celem strategicznym NSS jest tworzenie warunków dla wzrostu konkurencyjności polskiej gospodarki, a także stojących przed nią szans. Umowa Partnerstwa jest realizowana przy pomocy Programów Operacyjnych (PO) zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego oraz 15 Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO) zarządzanych przez zarządy poszczególnych województw.

Jednym z sześciu programów operacyjnych jest Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (PO IiŚ). Głównym celem tego programu jest podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej, przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia społeczeństwa, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej.

W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko realizowanych jest 8 priorytetów. Są to:

1. Zmniejszenie emisyjności gospodarki,
2. Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu,

3. Rozwój infrastruktury transportowej przyjaznej dla środowiska i ważnej w skali europejskiej,
4. Zwiększenie dostępności do transportowej sieci europejskiej,
5. Poprawa bezpieczeństwa energetycznego,
6. Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego,
7. Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia,
8. Pomoc techniczna,

Program Ochrony Środowiska województwa mazowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 roku

W dniu 13 kwietnia 2012 r. Sejmik Województwa Mazowieckiego uchwalił „Program ochrony środowiska województwa mazowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 r.” (Uchwała Nr 104/12). Jest to trzeci program ochrony środowiska jaki powstał dla województwa mazowieckiego. Jego celem jest określenie polityki ekologicznej dla województwa Mazowieckiego oraz realizacja polityki ekologicznej państwa.

Uchwalony dokument powstał zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami prawnymi w zakresie ochrony środowiska i został sporządzony na podstawie zapisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.

Program uwzględnia najważniejsze uwarunkowania środowiskowe wynikające z opracowań strategicznych, określa konieczne przedsięwzięcia oraz szacunkowe koszty niezbędne do ich wykonania, wskazuje realizatorów poszczególnych działań, a tym samym stanowi politykę ekologiczną województwa mazowieckiego.

Na podstawie analizy stanu aktualnego i uwarunkowań wynikających z dokumentów programowych dotyczących ochrony środowiska, w tym raportów

z realizacji dotychczasowego programu ochrony środowiska województwa mazowieckiego, wyznaczonych zostało 5 obszarów priorytetowych dla Mazowsza:

I Poprawa jakości środowiska

II Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych

III Ochrona przyrody

IV Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego

V Edukacja ekologiczna społeczeństwa

oraz obszar działań dotyczący „Zagadnień systemowych”.

W ramach ww. obszarów wyznaczono cele średniookresowe i działania, co ujęte zostało w harmonogramie działań na lata 2011-2014 z perspektywą do 2018 r. Wymienione obszary wskazują w jakim zakresie należy zintensyfikować działania, aby osiągnąć zakładane cele środowiskowe, a tym samym poprawić jakość życia mieszkańców Mazowsza.

Cel nadrzędny

Mając na uwadze, że głównym założeniem programów ochrony środowiska jest potrzeba poprawy jakości życia człowieka, za cel nadrzędny dokumentu przyjęto:

„Ochrona środowiska naturalnego na Mazowszu

z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju,

jako podstawa poprawy jakości życia mieszkańców regionu”.

OBSZARY PRIORYTETOWE

W ramach obszarów priorytetowych wyszczególnione zostały niżej wymienione cele średniookresowe, których wykonanie będzie możliwe za pomocą realizacji działań ujętych w harmonogramie załączonym do Programu.

I. POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA

Cele średniookresowe do 2018 r.:

1. Poprawa jakości powietrza, w tym dążenie do osiągnięcia poziomu celu długoterminowego dla ozonu do 2020 r.
2. Poprawa jakości wód
3. Racjonalna gospodarka odpadami
4. Ochrona powierzchni ziemi
5. Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym

II. RACJONALNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW NATURALNYCH

Cele średniookresowe do 2018 r.:

1. Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi
2. Efektywne wykorzystanie energii
3. Racjonalne gospodarowanie zasobami geologicznymi

III. OCHRONA PRZYRODY

Cele średniookresowe do 2018 r.:

1. Ochrona walorów przyrodniczych
2. Zwiększenie lesistości
3. Ochrona lasów, ze szczególnym uwzględnieniem różnorodności biologicznej

IV. POPRAWA BEZPIECZEŃSTWA EKOLOGICZNEGO

Cele średniookresowe do 2018 r.:

1. Przeciwdziałanie poważnym awariom
2. Zwiększenie bezpieczeństwa transportu substancji niebezpiecznych
3. Ochrona przed powodzią i suszą
4. Ochrona przed osuwiskami

5. Ochrona przeciwpożarowa

V. EDUKACJA EKOLOGICZNA SPOŁECZEŃSTWA

Cele średniookresowe do 2018 r.:

1. Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców Mazowsza
2. Udział społeczeństwa w postępowaniach na rzecz ochrony środowiska

VI. ZAGADNIENIA SYSTEMOWE

Cele średniookresowe do 2018 r.:

1. Upowszechnienie znaczenia zarządzania środowiskowego
2. Zwiększenie roli placówek naukowo-badawczych Mazowsza we wdrażaniu ekoinnowacji
3. Egzekwowanie odpowiedzialności za szkody w środowisku.

Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Mazowsza

22 października 2012 r. Sejmik Województwa Mazowieckiego podjął uchwałę Nr 211/12 w sprawie uchwalenia Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2012-2017 z uwzględnieniem lat 2018-2023 z załącznikami oraz uchwałę nr 212/12 w sprawie wykonania Wojewódzkiego Planu Gospodarki Odpadami dla Mazowsza na lata 2012-2017 z uwzględnieniem lat 2018-2023. Działania podejmowane w zakresie gospodarki odpadami i realizacja celów zawartych w przedłożonym planie gospodarki odpadami, które są zgodne z celami zawartymi w Kpgo 2014, wymaga przede wszystkim dostosowania poszczególnych aspektów gospodarki odpadami gmin województwa mazowieckiego do postanowień wynikających z zapisów zmieniającego się prawa.

W zakresie gospodarki odpadami, przewiduje się podjęcie następujących działań:

- 1) podział województwa na regiony gospodarki odpadami komunalnymi,
- 2) wyznaczenie regionalnych instalacji do przetwarzania odpadów komunalnych (RIPOK), a także instalacji do zastępczej obsługi poszczególnych regionów, w sposób zapewniający ich samowystarczalność pod względem zagospodarowania odpadów zmieszanych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania odpadów komunalnych przeznaczonych do składowania,
- 3) budowa instalacji regionalnych zapewniających samowystarczalność regionom w zagospodarowaniu odpadów zmieszanych, zielonych oraz pozostałości z sortowania przeznaczonych do składowania,
- 4) zwiększenie udziału metod mechaniczno-biologicznego oraz termicznego przetwarzania odpadów komunalnych,
- 5) Organizacja odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych przez gminy w sposób zapewniający realizację celów określonych w Części V Planu.
- 6) organizacja selektywnej zbiórki odpadów obejmujących frakcje: papieru, metalu, tworzyw sztucznych, szkła, opakowań wielomateriałowych i odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, w tym odpadów opakowaniowych ulegających biodegradacji,
- 7) tworzenie i utrzymanie punktów selektywnego gromadzenia odpadów,
- 8) organizacja zbierania odpadów niebezpiecznych,
- 9) prowadzenie akcji i kampanii edukacyjnych dla mieszkańców w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi,
- 10) zamykanie składowisk niespełniających wymagań ochrony środowiska,
- 11) kontrola podmiotów zajmujących się zbieraniem, transportem, odzyskiem i unieszkodliwianiem odpadów.

Jednym z głównych problemów w gospodarce odpadami komunalnymi jest składowanie odpadów ulegających biodegradacji. Spowodowane jest to zarówno brakiem selektywnej zbiórki bioodpadów, jak i niewystarczającą ilością instalacji do zagospodarowania odpadów. W związku z tym, należy:

- 1) Zorganizować system selektywnej zbiórki bioodpadów i odpadów zielonych,

- 2) Zapewnić przetwarzanie bioodpadów w instalacjach gwarantujących wytwarzanie z nich produktów o właściwościach nawozowych lub środków wspomagających uprawę roślin
- 3) Odpady zmieszane kierować do instalacji zapewniających stabilizację frakcji ulegającej biodegradacji zawartej w odpadach
- 4) Zapewnić budowę instalacji pozwalających na zagospodarowanie selektywnie zebranych bioodpadów oraz instalacji do mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów zmieszanych
- 5) Podnosić świadomość ekologiczną w zakresie prawidłowych sposobów selektywnego zbierania bioodpadów, poprzez organizowanie akcji i kampanii ekologicznych informujących o przyczynach i skutkach ograniczania odpadów ulegających biodegradacji
- 6) Promować indywidualne zagospodarowywanie odpadów zielonych na terenach wiejskich, w przydomowych kompostownikach lub w biogazowniach rolniczych
- 7) Umożliwić dofinansowanie zakupu przydomowych kompostowników.

Prowadzenie w odpowiedni sposób zbiórki i transportu odpadów komunalnych stanowi drogę do realizacji postawionych celów w zakresie odzysku i recyklingu. Osiągnięcie zakładanych efektów wymaga:

- 1) funkcjonowania systemu selektywnego gromadzenia odpadów o określonych frakcjach, przede wszystkim odpadów zielonych z ogródków i parków, papieru i tektury (w tym opakowań, gazet, czasopism itd.), odpadów opakowaniowych ze szkła (w podziale na szkło bezbarwne i kolorowe), tworzyw sztucznych i metali, zużytych baterii i akumulatorów, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, przeterminowanych leków, chemikaliów (farb, rozpuszczalników, olejów odpadowych itd.), mebli i innych odpadów wielkogabarytowych, odpadów budowlano-remontowych
- 2) zapewnienia wszystkim mieszkańcom dostępu do odpowiednio oznakowanych kontenerów (w przypadku zabudowy wielorodzinnej) i specjalnych worków (w przypadku zabudowy jednorodzinnej i terenów

wiejskich), w ramach objęcia terenu całego województwa systemem selektywnej zbiórki odpadów

- 3) prawidłowego transportowania zebranych selektywnie odpadów komunalnych, w sposób uniemożliwiający ich zmieszanie
- 4) dokonywania kontroli przedsiębiorstw transportujących odpady pod względem prawidłowości przebiegu wykonywanych przez nie usług
- 5) podnoszenia świadomości ekologicznej w zakresie prawidłowych sposobów selektywnego zbierania odpadów, poprzez organizowanie akcji i kampanii ekologicznych
- 6) monitorowania efektów podejmowanych działań.

Zrealizowanie przez województwo mazowieckie celu jakim jest maksymalizacja odzysku odpadów, wymaga podjęcia następujących działań:

- 1) zapewnienia odpowiedniej przepustowości w instalacjach do przetwarzania selektywnie zebranych odpadów, dla realizowanych i planowanych inwestycji,
- 2) stworzenia zachęty dla inwestorów, by realizowali inwestycje strategiczne zgodnie z założeniami Planu,
- 3) stymulowania rozwoju rynku surowców wtórnych i produktów zawierających surowce wtórne poprzez wspieranie współpracy organizacji odzysku, przemysłu i samorządu terytorialnego,
- 4) działania promocyjne, edukacyjne i zamówienia publiczne, promujące produkty wytwarzane z materiałów odpadowych,
- 5) kontrole i inspekcje w przedsiębiorstwach prowadzących odzysk i unieszkodliwianie,
- 6) budowy odpowiednich linii technologicznych do biologicznego i termicznego przetwarzania odpadów, w tym:
 - kompostowni odpadów organicznych,
 - instalacji fermentacji odpadów organicznych,
 - zakładów termicznego przekształcania zmieszanych odpadów komunalnych,

- instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych,
- Regionalnych Instalacje Przetwarzania Odpadów Komunalnych, które muszą spełniać kryteria BAT oraz wymagania określone ustawą *o odpadach* i aktami wykonawczymi.

Ponadto zrealizowane muszą zostać wymagania określone w dyrektywie w art. 5, *w zakresie deponowania na składowiskach odpadów komunalnych, ulegających biodegradacji*. W związku z powyższym, ograniczyć należy deponowanie na składowiskach odpadów ulegających biodegradacji, w ilości nie większej niż:

- • w 2013 r. – 50%
- • w 2020 r. – 35%

w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.

Wdrażanie systemowych kompleksowych rozwiązań w gospodarce odpadami komunalnymi

Regionalne Instalacje Przetwarzania Odpadów Komunalnych, mają stanowić podstawę gospodarki odpadami komunalnymi w województwie mazowieckim, w zakresie zagospodarowania zmieszanych odpadów komunalnych, odpadów zielonych oraz pozostałości z sortowania przeznaczonych do składowania. Ponadto zgodnie z Kpgo 2014, w ramach zakładów zagospodarowania odpadów powinny funkcjonować instalacje:

- do mechaniczno-biologicznego lub termicznego przekształcania zmieszanych odpadów komunalnych i pozostałości z sortowni,
- do składowania przetworzonych zmieszanych odpadów komunalnych,
- kompostowania odpadów zielonych,
- do sortowania poszczególnych frakcji odpadów komunalnych zbieranych selektywnie (fakultatywnie),
- zakłady demontażu odpadów wielkogabarytowych (fakultatywnie),
- zakłady przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (fakultatywnie).

W przypadku braku instalacji regionalnej lub jej awarii odpady zbierane z terenu gmin wchodzących w skład danego regionu, powinny być przekazywane do instalacji przewidzianej do zastępczej obsługi tego regionu.

Wyznaczone regiony gospodarki odpadami powinny obejmować co najmniej 150 tys. mieszkańców. Dla regionów powyżej 300 tys. mieszkańców Kpgo 2014 jako podstawową metodę zagospodarowania odpadów zaleca ich termiczne przekształcanie, a dla mniej licznych – mechaniczno-biologiczne przekształcanie. Wszystkie wyznaczone dla województwa mazowieckiego w Planie regiony obejmują powyżej 300 tys. mieszkańców, dlatego też przyjmuje się w tym zakresie kontynuację założeń WPGO 2007-2015, tj. budowę obiektu termicznego unieszkodliwiania dla aglomeracji warszawskiej, obszaru plockiego i radomskiego. Poza wybudowaniem i utrzymaniem infrastruktury gospodarki odpadami, gminy są zobowiązane do prowadzenia wspólnej gospodarki odpadami. Gmina Szczutowo zlokalizowana jest w Regionie Płockim.

Do Instalacji regionalnych do obsługi regionu plockiego należą

1. Instalacje do mechaniczno – biologicznego przetwarzania (MBP):

- Instalacja MBP Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych w Kobiernikach k/Płocka Sp. z o.o., gm. Stara Biała o mocach przerobowych części mechanicznej 54 000 Mg/rok i biologicznej 30 000 Mg/rok (**RIPOK**),
- Instalacja MBP Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Płońsku Sp. z o.o. składająca się z sortowni odpadów zmieszanych i selektywnie zebranych i kompostowni odpadów posortowniczych i zielonych selektywnie zebranych zlokalizowana w m. Poświętne o mocach przerobowych części mechanicznej 60 000 Mg/rok i biologicznej 33 820 Mg/rok (**RIPOK**).

Składowiska odpadów komunalnych:

- Składowisko odpadów w m. Rachocin, gm. Sierpc – pojemność pozostała do wypełnienia 399 475 m³ (**RIPOK**).

Składowiska regionalne nie mogą przyjmować zmieszanych odpadów komunalnych (20 03 01).

2. Instalacje do zastępczej obsługi regionu płockiego

Sortownie zmieszanych odpadów komunalnych:

- Sortownia odpadów komunalnych zmieszanych i selektywnie zebranych w m. Rachocin o mocy przerobowej 22 000 Mg/rok – Zakład Usług Komunalnych w Sierpcu (**zastępcza, po rozbudowie RIPOK**),
- Sortownia zmieszanych odpadów komunalnych w m. Żuromin o mocy przerobowej 6 000 Mg/rok – Zakład Usług Remontowych i Konserwacyjnych w Żurominie (**zastępcza, do czasu wybudowania RIPOK**),
- Sortownia odpadów komunalnych zmieszanych i zebranych selektywnie w m. Sochaczew o mocy przerobowej 8 500 Mg/rok – Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe „ZEBRA” Sp. j. w Sochaczewie (**zastępcza, do czasu wybudowania RIPOK**).

Kompostownie odpadów zielonych:

- Kompostownia odpadów zielonych Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych w Kobiernikach k/Płocka Sp. z o.o., gm. Stara Biała o mocy przerobowej 3 000 Mg/rok (**zastępcza, po uzyskaniu zezwolenia² - RIPOK**),
- Kompostownia odpadów zielonych Przedsiębiorstwa Gospodarki Komunalnej w Płońsku Sp. z o.o. w m. Poświętne o mocy przerobowej 1 000 Mg/rok (**zastępcza, po uzyskaniu zezwolenia² - RIPOK**).

Składowiska odpadów komunalnych (spełniające wymagania):

- Składowisko odpadów w m. Jaskółowo, gm. Nasielsk – pojemność pozostała do wypełnienia 91 080 m³ (**zastępcza, po rozbudowie – RIPOK**),

- Składowisko odpadów w m. Cieszewo, gm. Drobin – pojemność pozostała do wypełnienia 15 203 m³ (**zastępcza, po rozbudowie – RIPOK**),
- Składowisko odpadów w m. Dalanówek, gm. Płońsk – pojemność pozostała do wypełnienia 141 313 m³ (**zastępcza, po rozbudowie RIPOK**),
- Składowisko odpadów w m. Kuczbork – Wieś, gm. Kuczbork – pojemność pozostała do wypełnienia 50 000 m³ (**zastępcza, do czasu wybudowania RIPOK** (do zamknięcia),
- Składowisko odpadów w m. Brudnice, gm. Żuromin – pojemność pozostała do wypełnienia 10 200 m³ (**zastępcza, do czasu wybudowania RIPOK**),
- Składowisko odpadów w m. Zakroczym, gm. Zakroczym – pojemność pozostała do wypełnienia 228 677 m³ (**zastępcza, po rozbudowie – RIPOK**),
- Składowisko odpadów w m. Gozdy, gm. Mochowo – pojemność pozostała do wypełnienia 43 761 m³ (**zastępcza, do czasu wybudowania RIPOK** (do zamknięcia)).

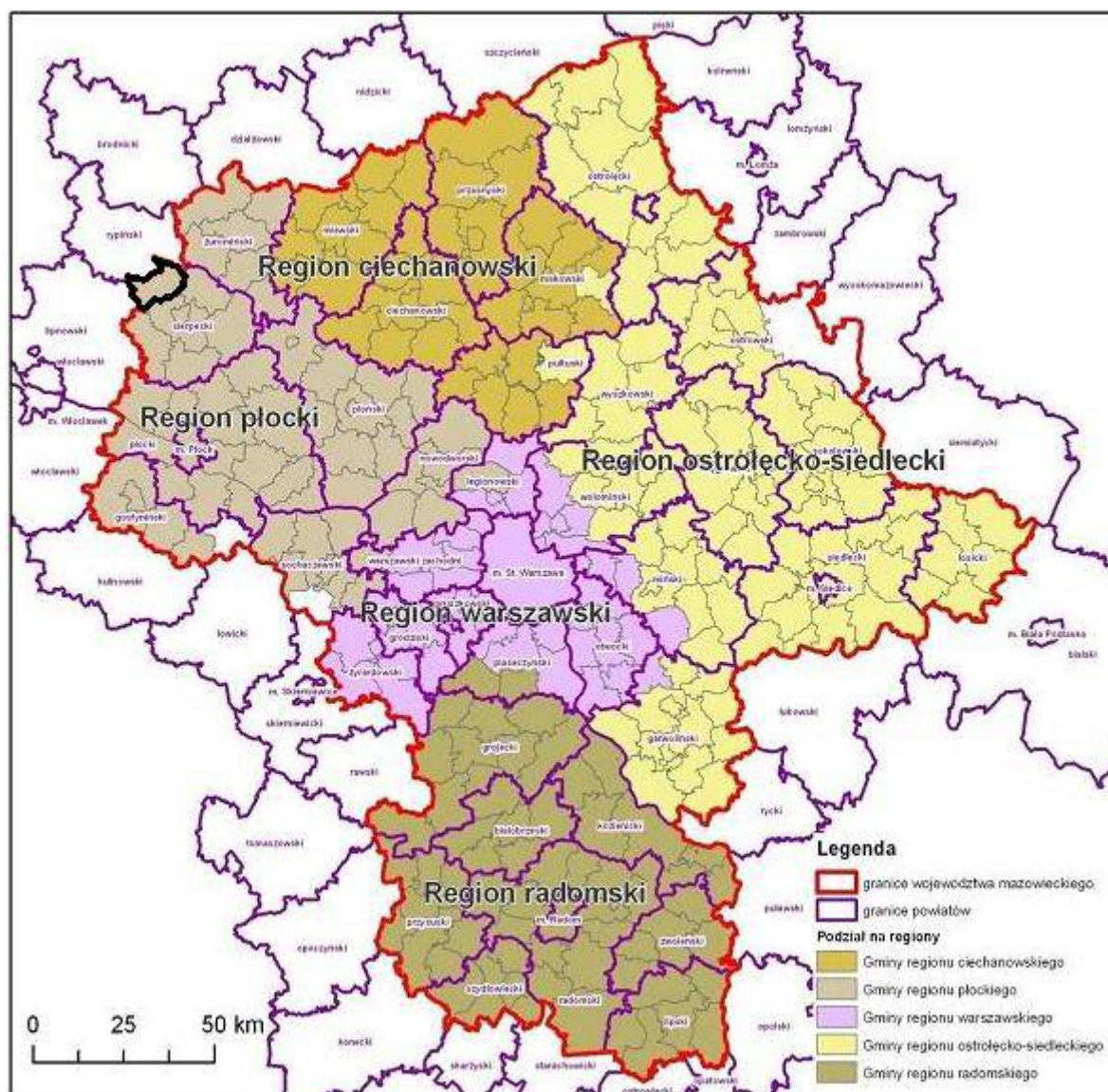
Zastępcze składowiska odpadów komunalnych spoza regionu, wyznaczone do obsługi regionu płockiego:

- Składowisko odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne planowane w ramach rekultywacji zbiornika akumulacji ścieków cukrowniczych w m. Kalinowiec, gm. Płoniawy – Bramura o pojemności 580 000 m³ (**zastępcza, do czasu wybudowania RIPOK**).

Instalacje zastępcze MBP będą mogły funkcjonować wyłącznie do czasu uruchomienia RIPOK lub do momentu dostosowania się wyznaczonych zakładów do kryteriów instalacji regionalnej w terminie max. 36 miesięcy. Składowiska do zastępczej obsługi regionu do czasu wybudowania RIPOK będą mogły funkcjonować do czasu ich bezpiecznego zapełnienia lub utraty ważności decyzji, jednak nie dłużej niż do 31 grudnia 2014 roku.

Istotną rolę w przyjętych kierunkach działań w zakresie kształtowania systemu gospodarki odpadami będzie odgrywało sukcesywne zamykanie instalacji oraz składowisk odpadów niespełniających wymagań wynikających z przepisów ochrony środowiska, na których były deponowane odpady komunalne. Proces ten ma doprowadzić do sytuacji, w której na terenie województwa funkcjonować będzie nie więcej niż 15 składowisk regionalnych na koniec 2014 roku, pod warunkiem wybudowania w tym czasie składowisk spełniających kryteria RIPOK. Do czasu ich powstania, składowiska niespełniające wymagań RIPOK mogą pełnić funkcję instalacji zastępczej. Natomiast w przypadku, gdy określona w decyzjach administracyjnych pojemność składowiska odpadów została zapełniona wówczas obiekt taki musi zostać zamknięty. Składowiska, które nie zostaną wyznaczone ani do pełnienia funkcji RIPOK, ani zastępczej nie będą mogły funkcjonować w nowym systemie i będą musiały zostać niezwłocznie zamknięte.

Nie przewiduje się zamykania instalacji do odzysku/unieszkodliwiania odpadów innych niż składowiska, chyba że posiadane przez instalacje decyzje uległyby cofnięciu lub wygasły.

- granice Gminy Szczutowo

Ryc. 4 Województwo mazowieckie z podziałem na regiony gospodarki odpadami komunalnymi.

Program ochrony środowiska powiatu sierpeckiego na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 roku

W „Programie ochrony środowiska dla powiatu sierpeckiego na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 roku” przedstawiono główne cele i kierunki działań w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska wraz ze wskazaniem obszarów problemowych, które determinują konkretne działania zarówno inwestycyjne jak i nie inwestycyjne, służące osiągnięciu wyznaczonych w Programie celów.

NADRZĘDNYM CELEM „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU SIERPECKIEGO” JEST:

Osiągnięcie trwałego rozwoju Powiatu Sierpeckiego i zwiększenie atrakcyjności Powiatu poprzez poprawę środowiska przyrodniczego, przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju.

Cel ten uwzględnia główne uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne dla Powiatu Sierpeckiego w zakresie ochrony środowiska wynikające z dokumentów nadrzędnych.

Główne cele i działania przyjęte w Programie ochrony środowiska są zgodne z założeniami przyjętymi w dokumentach wyższego rzędu.

CEL SZCZEGÓŁOWY: POPRAWA JAKOŚCI ŚRODOWISKA

DZIAŁANIA: Osiągnięcie lepszej jakości wód w zakresie badanych parametrów

W zakresie poprawy jakości wód przewiduje się działania polegające głównie na:

- budowie oczyszczalni ścieków, sieci kanalizacyjnej oraz modernizacji istniejących obiektów (Miasto Sierpc i gminy powiatu sierpeckiego),
- prowadzenie nadzoru nad stosowaniem nawozów organicznych i mineralnych (Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, Stacja Chemiczno-Rolnicza),

- systematycznym monitorowaniu jakości wód powierzchniowych (Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie)

DZIAŁANIE: Osiągnięcie lepszej jakości powietrza

W zakresie jakości powietrza podejmowane będą następujące działania:

- termomodernizacja budynków - Powiat Sierpecki, Urząd Miasta Sierpca, gminy, mieszkańcy powiatu, przedsiębiorcy,
- zmiana paliwa węglowego na paliwa ekologiczne (gaz ziemny, olej opałowy) – mieszkańcy powiatu sierpeckiego, przedsiębiorcy, instytucje państwowe i samorządowe,
- poprawa stanu nawierzchni drogowych - zarządzający drogami, w tym jednostki powiatowe i gminne,
- lokalizacja na terenie powiatu odnawialnych źródeł energii (wiatraki, elektrownie wodne, biogazownie itp.) – przedsiębiorcy, gospodarstwa indywidualne,
- uwzględnienie wymogów stosowania technologii niskoemisyjnych, nie emitujących odorów w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach – wójtowie gmin.

DZIAŁANIE: Ograniczenie hałasu i promieniowania elektromagnetycznego do obowiązujących norm

- poprawa stanu nawierzchni drogowych zarządzający drogami, w tym jednostki powiatowe i gminne,
- uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego danych o: dopuszczalnym poziomie hałasu w środowisku na terenach chronionych akustycznie, źródłach promieniowania elektromagnetycznego – wójtowie gmin.

DZIAŁANIE: Minimalizacja wytwarzania oraz składowania odpadów, osiągnięcie maksymalnych poziomów odzysku odpadów

- dostosowanie gospodarki odpadami do obowiązujących wymogów prawa,
- uchwalenie nowych regulaminów utrzymania czystości i porządku w gminach,
- ograniczenie ilości deponowanych na składowiskach odpadów ulegających biodegradacji, w ilości nie większej niż:
 - w 2013 r. – 50%
 - w 2020 r. – 35% w stosunku do masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.
- objęcie 100% mieszkańców systemem segregacji odpadów „u źródła”,
- objęcie 100% mieszkańców zorganizowanym systemem gospodarki odpadami,
- doskonalenie systemu selektywnego zbierania w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu dla osiągnięcia odpowiednich limitów odzysku: odpadów wielkogabarytowych - na poziomie 45%, odpadów niebezpiecznych - na poziomie 20%, odpadów opakowaniowych - odzysk 60%, recykling 55%-80%,
- zmniejszanie masy składowanych odpadów komunalnych do max. 85% wytworzonych odpadów do końca 2014 r.
- składowanie tylko odpadów przetworzonych (balastowych) 2015 r.,
prowadzenie efektywniejszych działań na rzecz eliminacji praktyk nielegalnego składowania odpadów,
- osiągnięcie zakładanych limitów odzysku i recyklingu odpadów niebezpiecznych (ze strumienia odpadów komunalnych),
- osiągnięcie zakładanych poziomu zbierania zużytych baterii i akumulatorów
- podniesienie efektywności selektywnego zbierania odpadów medycznych i weterynaryjnych u źródła - Lecznice, ośrodki zdrowia,
- utrzymanie poziomu odzysku i recyklingu na poziomie co najmniej 95% i 85% masy pojazdów wycofanych z eksploatacji, przyjętych w skali roku,
- stworzenie systemu zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego pochodzącego z gospodarstw domowych,
- realizacja Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów zlokalizowanych w powiecie sierpeckim,

- rozbudowa systemu zagospodarowania zużytych opon, w tym osiągnięcie wymaganych rocznych poziomów odzysku i recyklingu tych odpadów - w 2013 r.: odzysk - 85%, recykling - 15% - w 2016 r.: odzysk - 100%, recykling - 20%,
- rozbudowa systemu selektywnego zbierania odpadów z remontów, budowy obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej do odzysku w 2015 r. - 70%,
- całkowite ograniczenie składowania osadów ściekowych do 2015 r.,
- zwiększenie efektywności systemów selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych ,
- prowadzenie intensywnej edukacji ekologicznej mieszkańców gminy w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi
- motywowanie społeczeństwa do zmniejszania ilości wytwarzanych odpadów
- wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie sposobów zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- promować indywidualne zagospodarowywanie odpadów zielonych na terenach wiejskich, w przydomowych kompostownikach lub w biogazowniach rolniczych.

Odpowiedzialność za realizację ww. zadań spoczywa na wójtach gmin, przedsiębiorcach, mieszkańcach powiatu, firmach zajmujących się gospodarką odpadami.

CEL SZCZEGÓŁOWY: Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych

DZIAŁANIE: Ograniczenie materiałochłonności, wodochłonności, energochłonności i odpadowości gospodarki, zatrzymanie wody w środowisku

- analiza zużycia wody podziemnej w działalności gospodarczej, wprowadzanie technologii energo- i wodo- oszczędnych – przedsiębiorcy,
- edukacja ekologiczna społeczeństwa na rzecz ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów, oszczędzania wody i energii – szkoły, Starostwo Powiatowe w Sierpcu, Urząd Miasta Sierpca, gminy,

- energooszczędne oświetlenie na ulicach powiatu – zarządzający oświetleniem na terenie powiatu,
- lokalizacja na terenie powiatu instalacji koprodukcji energii odnawialnej: wiatraków, elektrowni wodnych, biogazowni itp. – przedsiębiorcy, gospodarstwa indywidualne.

CEL SZCZEGÓŁOWY: Ochrona przyrody

DZIAŁANIE: Ochrona przyrody, krajobrazu i rozwój turystyki z uwzględnieniem wymogów UE

- określanie w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy obszarów oraz zasad ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu – wójtowie gmin,
- ochrona gatunków roślin i zwierząt – instytucje rządowe i samorządowe,
- ochrona terenów chronionych i zieleni - instytucje rządowe i samorządowe,
- nowe nasadzenia drzew i krzewów – Burmistrz Miasta Sierpc, wójtowie gmin, mieszkańcy, przedsiębiorcy.
- budowa ścieżek pieszo-rowerowych - Burmistrz Miasta Sierpc, wójtowie gmin,
- zalesienia nieużytków i gruntów słabej jakości – właściciele gruntów.

CEL SZCZEGÓŁOWY - Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego

Działania: zwiększenie bezpieczeństwa społeczeństwa:

- przeciwdziałanie poważnym awariom – zakłady przemysłowe,
- zwiększenie bezpieczeństwa transportu substancji niebezpiecznych – transportujący towary, zarządzający drogami
- ochrona przed powodzią i suszą – jednostki rządowe, samorządowe i gminne,
- ochrona przeciwpożarowa – jednostki straży pożarnej, przedsiębiorcy, mieszkańcy.

CEL SZCZEGÓŁOWY: Edukacja ekologiczna

DZIAŁANIE: Wyższa świadomość ekologiczna społeczeństwa i większa aktywność społeczeństwa na rzecz środowiska

- rozwijanie różnych form edukacji ekologicznej społeczeństwa dorosłego i młodzieży w szkołach,
- organizowanie akcji lokalnych służących ochronie środowiska: Międzynarodowy Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata,
- publikowanie ulotek i biuletynów dostarczanych mieszkańcom powiatu,
- stałe aktualizowanie strony internetowej Powiatu i gmin w zakresie informacji o środowisku,
- organizowanie rozpraw administracyjnych z udziałem społeczeństwa.

Program zwiększenia lesistości dla Województwa Mazowieckiego do roku 2020

Zgodnie z założeniami krajowego i wojewódzkiego programu zwiększenia lesistości, aby osiągnąć w 2020 r. lesistość 25%, co roku należy zalesiać średnio około 4-5 tys. ha.

W Programie oparto się na założeniu, że wybór obszarów rekomendowanych do zwiększenia powierzchni gruntów zalesionych i zadrzewionych powinien dokonywać się na podstawie wieloaspektowej analizy w tym zakresie.

Analizując uwarunkowania dla całego województwa rozważano 17 celów:

- zwiększenie udziału gruntów zalesionych w gminach o bardzo niskim udziale lasów,
- zwiększenie lesistości cennych przyrodniczo i krajobrazowo obszarów chronionych,

- ochrona i poprawa struktury przyrodniczo-krajobrazowej poprzez tworzenie sieci leśnych powiązań przyrodniczych, w ramach korytarzy ekologicznych łączących Europejską Sieć Ekologiczną Natura,
- ochrona i poprawa struktury przyrodniczo-krajobrazowej poprzez tworzenie sieci leśnych powiązań przyrodniczych, w ramach koncepcji sieci ECONET-PL,
- ograniczenie erozji wodnej,
- ochrona stref wododziałowych (poprawa retencji gruntowej, wzmożenie opadu w strefach wododziałowych),
- wzmożenie retencji w strefach wysoczyzn,
- poprawa warunków klimatycznych miast,
- poprawa warunków aerosanitarnych na obszarach o podwyższonych poziomach imisji zanieczyszczeń,
- poprawa retencji gruntowej i glebowej,

- przeciwdziałanie eutrofizacji wód,
- ochrona zasobów wód podziemnych,
- ograniczenie dyspersji zanieczyszczeń i hałasu wzdłuż dróg i linii kolejowych, ochrona dróg przed zawiewaniem śniegu spowolnienie topnienia śniegu,
- poprawa opłacalności ekonomicznej zagospodarowania gruntów,
- ochrona jezior poprzez poprawę warunków zasilania wód gruntowych i ograniczenie dopływu zanieczyszczeń,
- ochrona źródeł poprzez poprawę warunków ich zasilania.

Niezależnie, uwzględniono 6 celów dla których niektóre fragmenty województwa powinny być wyłączone z programowania zalesień. Do nich należą:

- ochrona cennych zbiorowisk nieleśnych,
- ochrona torfowisk,
- ochrona gatunków wysokiej jakości produkcyjnej,
- ochrona przeciwpowodziowa,
- ochrona krajobrazów kulturowych.

Polityka Energetyczna Polski do 2030 r.

Polityka Energetyczna Polski do 2030 r. zawiera długoterminową strategię rozwoju sektora energetycznego, prognozę zapotrzebowania na paliwa i energię oraz program działań do 2012 roku. Zostały w niej nakreślone główne cele w zakresie poprawy efektywności energetycznej oraz rozwoju odnawialnych źródeł energii. Dla każdego z nich sformułowane zostały cele szczegółowe, działania wykonawcze, a także dokładny sposób ich realizacji.

Główne cele polityki energetycznej w zakresie efektywności energetycznej to:

- dążenie do utrzymania zeroenergetycznego wzrostu gospodarczego, tj. rozwoju gospodarki następującego bez wzrostu zapotrzebowania na energię pierwotną,

- konsekwentne zmniejszanie energochłonności polskiej gospodarki do poziomu UE-15.

Szczegółowymi celami w tym obszarze są:

- zwiększenie sprawności wytwarzania energii elektrycznej poprzez budowę wysokosprawnych jednostek wytwórczych,
- dwukrotny wzrost do 2020 r. produkcji energii elektrycznej wytwarzanej w technologii wysokosprawnej kogeneracji, w porównaniu do produkcji w 2006 r.,
- zmniejszenie wskaźnika strat sieciowych w przesyle i dystrybucji poprzez m.in. modernizację obecnych i budowę nowych sieci, wymianę transformatorów o niskiej sprawności oraz rozwój generacji rozproszonej,
- wzrost efektywności końcowego wykorzystania energii,
- zwiększenie stosunku rocznego zapotrzebowania na energię elektryczną do maksymalnego zapotrzebowania na moc w szczycie obciążenia, co pozwala zmniejszyć całkowite koszty zaspokojenia popytu na energię elektryczną.

Główne cele polityki energetycznej w zakresie rozwoju wykorzystania odnawialnych źródeł energii obejmują:

- wzrost udziału odnawialnych źródeł energii w finalnym zużyciu energii co najmniej do poziomu 15% w 2020 r. oraz dalszy wzrost tego wskaźnika w latach następnych,
- osiągnięcie w 2020 r. 10% udziału biopaliw w rynku paliw transportowych oraz zwiększenie wykorzystania biopaliw II generacji,
- ochronę lasów przed nadmiernym eksploatowaniem, w celu pozyskiwania biomasy oraz zrównoważone wykorzystanie obszarów rolniczych na cele OZE, w tym biopaliw, tak aby nie doprowadzić do konkurencji pomiędzy energetyką odnawialną i rolnictwem oraz zachować różnorodność biologiczną,
- wykorzystanie do produkcji energii elektrycznej istniejących urządzeń piętrzących stanowiących własność Skarbu Państwa,

- zwiększenie stopnia dywersyfikacji źródeł dostaw oraz stworzenie optymalnych warunków do rozwoju energetyki rozproszonej opartej na lokalnie dostępnych surowcach.

5.5. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (PGW) jest narzędziem planistycznym, sporządzonym zgodnie z wymaganiami RDW. Stanowi podstawę podejmowania decyzji, które mają wpływ na stan zasobów wodnych oraz zasady gospodarowania wodami.

Dokument wyznacza cele środowiskowe dla jednolitych części wód i obszarów chronionych (ustala wartości graniczne wybranych wskaźników jakości wód dla poszczególnych JCWP, JCWPd i obszarów chronionych).

Zgodnie z RDW cele środowiskowe powinny zostać osiągnięte do 2015 r. Dyrektywa przewiduje jednak odstępstwa od założonych celów środowiskowych, jeżeli ich osiągnięcie dla danej części wód w ustalonym terminie nie będzie możliwe z określonych przyczyn.

RDW dopuszcza również realizację inwestycji mających wpływ na stan wód, powodujących zmiany w charakterystykach fizycznych jednolitych części wód, jeżeli cele którym służą, stanowią nadrzędny interes społeczny i/lub korzyści dla środowiska naturalnego i społeczeństwa. Na terenie województwa mazowieckiego zidentyfikowanych zostało 15 głównych inwestycji tego typu. Dotyczą one w szczególności przedsięwzięć z zakresu ochrony przeciwpowodziowej.

Istotnym elementem PGW jest także podsumowanie programów działań przedstawionych w *Programie wodno-środowiskowym kraju*. Działania te powinny zostać zrealizowane na obszarze dorzecza w celu zapewnienia utrzymania lub poprawy wód do 2015 r., a w uzasadnionych przypadkach w terminie późniejszym. Dotyczą zarówno konkretnych przedsięwzięć inwestycyjnych jak i środków o charakterze administracyjnym, ekonomicznym, badawczym czy edukacyjnym. Bardziej szczegółowo przedstawione zostały poniżej.

6. CELE I PRIORYTETOWE DZIAŁANIA EKOLOGICZNE W GMINIE SZCZUTOWO

W rozdziale tym przedstawiono cele i kierunki działań dla Gminy Szczutowo w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska wraz ze wskazaniem obszarów problemowych, które determinują konkretne działania zarówno inwestycyjne jak i nie inwestycyjne, służące osiągnięciu wyznaczonych w Programie celów.

Realizacja celów zapewni wypełnienie zadań określonych w Polityce Ekologicznej Państwa oraz dokumentach strategicznych wyższego szczebla, co zapewni zrównoważony rozwój gminy.

NADRZĘDNYM CELEM „PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY SZCZUTOWO” JEST:

Osiągnięcie trwałego rozwoju Gminy Szczutowo i zwiększenie atrakcyjności Gminy poprzez poprawę środowiska przyrodniczego, przy zachowaniu zasady zrównoważonego rozwoju.

Cel ten uwzględnia główne uwarunkowania zewnętrzne i wewnętrzne dla Gminy Szczutowo w zakresie ochrony środowiska wynikające z dokumentów nadrzędnych. Główne cele i działania przyjęte w Programie ochrony środowiska są zgodne z założeniami przyjętymi w dokumentach wyższego rzędu.

CEL SZCZEGÓŁOWY: Poprawa jakości środowiska

DZIAŁANIA: Osiągnięcie lepszej jakości wód w zakresie badanych parametrów

W zakresie poprawy jakości wód przewiduje się działania polegające głównie na:

- budowie przydomowych oczyszczalni ścieków, sieci kanalizacyjnej,

- prowadzenie nadzoru nad stosowaniem nawozów organicznych i mineralnych (Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie, Stacja Chemiczno-Rolnicza),
- systematycznym monitorowaniu jakości wód powierzchniowych (Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Warszawie)

Efekt ekologiczny

Efekt ekologiczny uzyskany zostanie wówczas jeżeli stwierdzona zostanie poprawa jakości wód na terenie gminy Szczutowo i zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną rzeki w 2015 r. osiągną stan dobry.

Wskaźniki realizacji Programu

Miarą realizacji założeń programowych będzie:

- systematycznie zwiększający się odsetek mieszkańców gminy korzystających z sieci kanalizacyjnej,
- zmiany wskaźnika stosunku zwodociągowania i skanalizowania gminy
- zmiany w klasyfikacji wód.

DZIAŁANIE: Osiągnięcie lepszej jakości powietrza

W zakresie jakości powietrza podejmowane będą następujące działania:

- termomodernizacja budynków
- zmiana paliwa węglowego na paliwa ekologiczne (gaz ziemny, olej opałowy) – mieszkańcy gminy Szczutowo, przedsiębiorcy, instytucje samorządowe,
- poprawa stanu nawierzchni drogowych - zarządzający drogami, w tym jednostki powiatowe i gminne,
- lokalizacja na terenie gminy odnawialnych źródeł energii (wiatraki, elektrownie wodne, biogazownie itp.) – przedsiębiorcy, gospodarstwa indywidualne,

- uwzględnienie wymogów stosowania technologii niskoemisyjnych, nie emitujących odorów w decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach – wójt gminy.

Efekt ekologiczny

W efekcie podjętych działań poprawi się jakość powietrza, a tym samym warunki życia mieszkańców gminy. Ważnym elementem jest również pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych.

Wskaźniki realizacji Programu

- klasyfikacja stref,
- wielkość emisji zanieczyszczeń ze źródeł punktowych,
- liczba mieszkańców korzystających z odnawialnych źródeł energii,
- ilość mieszkańców korzystających z ekologicznych źródeł energii.

DZIAŁANIE: Ograniczenie hałasu i promieniowania elektromagnetycznego do obowiązujących norm

- poprawa stanu nawierzchni drogowych zarządzający drogami, w tym jednostki powiatowe i gminne,
- uwzględnienie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego danych o: dopuszczalnym poziomie hałasu w środowisku na terenach chronionych akustycznie, źródłach promieniowania elektromagnetycznego – wójtowie gmin.

Efekt ekologiczny

Poprawa klimatu akustycznego w gminie Szczutowo. Zapobieganie lokalizacji inwestycji uciążliwych akustycznie i emitujących promieniowania elektromagnetyczne na terenach zamieszkałych przez ludzi

Wskaźniki realizacji Programu

- natężenie hałasu komunikacyjnego wzdłuż drogi krajowej nr 10,

**DZIAŁANIE: Minimalizacja wytwarzania oraz składowania odpadów,
osiągnięcie maksymalnych poziomów odzysku odpadów**

- dostosowanie gospodarki odpadami do obowiązujących wymogów prawa,
- objęcie 100% mieszkańców systemem segregacji odpadów „u źródła”,
- doskonalenie systemu selektywnego zbierania w celu osiągnięcia odpowiednich poziomów odzysku i recyklingu dla osiągnięcia odpowiednich limitów odzysku: odpadów wielkogabarytowych - na poziomie 45%, odpadów niebezpiecznych - na poziomie 20%, odpadów opakowaniowych - odzysk 60%, recykling 55%-80%,
- zmniejszanie masy składowanych odpadów komunalnych do max. 85% wytworzonych odpadów do końca 2014 r.
- osiągnięcie zakładanych limitów odzysku i recyklingu odpadów niebezpiecznych (ze strumienia odpadów komunalnych),
- osiągnięcie zakładanego poziomu zbierania zużytych baterii i akumulatorów
- realizacja Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z obiektów zlokalizowanych w gminie Szczutowo,
- rozbudowa systemu selektywnego zbierania odpadów z remontów, budowy obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej do odzysku w 2015 r. - 70%,
- zwiększenie efektywności systemów selektywnego zbierania odpadów opakowaniowych ,
- prowadzenie intensywnej edukacji ekologicznej mieszkańców gminy w zakresie prawidłowego postępowania z odpadami komunalnymi
- motywowanie społeczeństwa do zmniejszania ilości wytwarzanych odpadów
- wzmocnienie kontroli podmiotów prowadzących działalność w zakresie sposobów zbierania, transportu, odzysku i unieszkodliwiania odpadów,
- promować indywidualne zagospodarowywanie odpadów zielonych na terenach wiejskich, w przydomowych kompostownikach lub w biogazowniach rolniczych.

Odpowiedzialność za realizację ww. zadań spoczywa na władzach samorządowych Gminy, przedsiębiorcach, firmach zajmujących się gospodarką odpadami oraz mieszkańcach gminy.

Efekt ekologiczny

W efekcie podjętych działań zwiększy się ilość odzyskiwanych surowców wtórnych, a zmniejszeniu ulegnie masa odpadów deponowanych na składowiskach. Poprawi się również jakość życia mieszkańców, ponieważ znacznie mniej odpadów będzie trafiało do środowiska w sposób niezorganizowany.

Wskaźniki realizacji Programu

- procent mieszkańców objętych selektywną zbiórką odpadów ,
- masa wytworzonych odpadów komunalnych,
- masa zebranych odpadów komunalnych w sposób selektywny,
- odsetek odpadów zebranych w sposób selektywny w stosunku do ogólnej masy zebranych odpadów,
- masa zebranych odpadów biodegradowalnych,
- masa zebranych selektywnie odpadów opakowaniowych, zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, odpadów wielkogabarytowych itp.

CEL SZCZEGÓŁOWY: Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych

DZIAŁANIE: Ograniczenie materiałochłonności, wodochłonności, energochłonności i odpadowości gospodarki, zatrzymanie wody w środowisku

- edukacja ekologiczna społeczeństwa na rzecz ograniczenia ilości wytwarzanych odpadów, oszczędzania wody i energii – szkoły, Urząd Gminy w Szczutowie
- energooszczędne oświetlenie na ulicach gminy – zarządzający oświetleniem na terenie gminy,

- lokalizacja na terenie gminy instalacji energii odnawialnej: wiatraków, farm fotowoltaicznych, elektrowni wodnych, biogazowni itp. – przedsiębiorcy, gospodarstwa indywidualne.

Efekt ekologiczny:

W wyniku zastosowanych rozwiązań zmniejszy się emisja do środowiska SO₂, NO₂, CO₂, pyłów. Pobór wód w ramach przyznanych limitów zapewni nienaruszalność zasobów wodnych.

Wskaźniki realizacji Programu

- wyniki monitoringu powietrza w zakresie emisji pyłowej i gazowej,
- wyniki monitoringu ujęć wody w zakresie stanu zasobów wodnych.

CEL SZCZEGÓŁOWY: Ochrona przyrody

DZIAŁANIE: Ochrona przyrody, krajobrazu i rozwój turystyki z uwzględnieniem wymogów UE

- określanie w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy obszarów oraz zasad ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu – wójt gminy,
- ochrona gatunków roślin i zwierząt – instytucje rządowe i samorządowe,
- nowe nasadzenia drzew i krzewów – Wójt Gminy Szczutowo, mieszkańcy, przedsiębiorcy.
- budowa ścieżek pieszo-rowerowych – Wójt Gminy Szczutowo
- zalesienia nieużytków i gruntów słabej jakości – właściciele gruntów.

Efekt ekologiczny

Zachowanie różnorodności biologicznej. Poprawa jakości życia mieszkańców oraz poprawa krajobrazu. Zalesienie terenów o glebach słabych może zapobiegać procesowi erozji.

Wskaźniki realizacji Programu

- powierzchnia obszarów chronionych,
- powierzchnia terenów zalesionych,
- powierzchnia terenów zieleni,
- liczba pomników przyrody.

CEL SZCZEGÓŁOWY - Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego

Działania: zwiększenie bezpieczeństwa społeczeństwa:

- zwiększenie bezpieczeństwa transportu substancji niebezpiecznych – transportujący towary, zarządzający drogami
- ochrona przeciwpożarowa – jednostki straży pożarnej, przedsiębiorcy, mieszkańcy.

Efekt ekologiczny

Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców gminy Szczutowo oraz środowiska przyrodniczego.

Wskaźniki realizacji Programu

- liczba wypadków drogowych,
- ilość interwencji podjętych przez jednostki straży pożarnej.

CEL SZCZEGÓŁOWY: Edukacja ekologiczna

DZIAŁANIE: Wyższa świadomość ekologiczna społeczeństwa i większa aktywność społeczeństwa na rzecz środowiska

- rozwijanie różnych form edukacji ekologicznej społeczeństwa dorosłego i młodzieży w szkołach,
- organizowanie akcji lokalnych służących ochronie środowiska: Międzynarodowy Dzień Ziemi, Sprzątanie Świata,
- publikowanie ulotek i biuletynów dostarczanych mieszkańcom gminy,
- stałe aktualizowanie strony internetowej gminy w zakresie informacji o środowisku,
- organizowanie rozpraw administracyjnych z udziałem społeczeństwa.

Efekt ekologiczny:

W wyniku prowadzonych działań zwiększy się świadomość ekologiczna mieszkańców gminy co wpłynie w znacznym stopniu na poprawę stanu środowiska. W najbliższym czasie istotne znaczenie odegrają akcje edukacyjne w zakresie selektywnego zbierania odpadów „u źródła”.

Wskaźniki realizacji Programu

- liczba szkoleń prowadzonych przez gminę,
- liczba ludności objętych szkoleniami,
- ilość materiałów ekologicznych przekazanych społeczeństwu,
- liczba rozpraw administracyjnych z udziałem społeczeństwa.

ŚRODKI NIEZBĘDNE DO OSIĄGNIĘCIA CELÓW

Do zrealizowania celów określonych w programie ochrony środowiska niezbędne jest zastosowanie odpowiednich mechanizmów prawno-ekonomicznych i środków finansowych.

Mechanizmy prawno-ekonomiczne

Mechanizmy prawne

Bardzo istotną rolę w realizacji programu ochrony środowiska odgrywają regulacje prawne obowiązujące na terenie Polski.

Zgodnie z [Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej](#) z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 78, poz. 483 ze zmianami) jedną z podstawowych funkcji państwa polskiego jest zapewnienie ochrony środowiska. U podstaw realizacji tej i innych funkcji leży **zasada zrównoważonego rozwoju** – takiego rozwoju społeczno-gospodarczego, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń (art. 5).

Na potrzeby ochrony środowiska Konstytucja pozwala na wprowadzanie pewnych – określonych ustawami - ograniczeń w korzystaniu z konstytucyjnych wolności i praw (art. 31) oraz **zobowiązuje władze publiczne** (art. 74):

- do prowadzenia polityki zapewniającej bezpieczeństwo ekologiczne współczesnemu i przyszłym pokoleniom,
- do ochrony środowiska,
- do wspierania działania obywateli na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska.

Daje również prawo każdemu - każdej osobie fizycznej i prawnej, niezależnie od narodowości czy kraju pochodzenia do informacji o stanie i ochronie środowiska.

Równocześnie Konstytucja zobowiązuje każdego (art. 86)

- do dbałości o stan środowiska,

- do ponoszenia odpowiedzialności za spowodowane przez siebie pogorszenie stanu środowiska.

Szczegółowe regulacje w powyższym zakresie określają ustawy i akty wykonawcze do ustaw. Uwzględniają one wymagania wynikające z dyrektyw Unii Europejskiej i konwencji międzynarodowych.

Podstawową ustawą w tym przedmiocie jest:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 1232)

Jednak z uwagi na szeroki zakres zagadnień szereg uregulowań znalazło się w wielu innych ustawach, jak np.:

- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz. 1235)
- Ustawa z dnia 18 lipca 2001 roku Prawo wodne (tekst jednolity Dz. U. z 2012 roku poz. 145)
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (tekst jednolity Dz. U. z 2013 r. poz.21.)
- Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (tekst jednolity Dz. U. z 2014 r. poz. 210)
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. 2013 r. poz. 627).

Realizacja Programu przebiegać będzie zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju, w oparciu o kompetencje organów zarządzających środowiskiem.

Składają się na nie w szczególności:

- decyzje reglamentacyjne – pozwolenia: zintegrowane, na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu, zgłoszenia emisji pól elektromagnetycznych, wytwarzanie odpadów, wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi,

- zezwolenia na gospodarowanie odpadami,
- decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia,
- pozwolenia wodno-prawne na szczególne korzystanie z wód, wykonywanie urządzeń wodnych, wykonywanie innych czynności i robót, budowli, które mają znaczenie w gospodarowaniu wodami lub w korzystaniu z wód,
- zezwolenia – koncesje wydane na podstawie Prawa geologicznego i górniczego,
- cofnięcie lub ograniczenie zezwolenia lub pozwolenia na korzystanie ze środowiska,
- decyzje naprawcze dotyczące zakresu i sposobu usunięcia przez podmiot korzystający ze środowiska przyczyn negatywnego oddziaływania na środowisko i przywrócenia środowiska do stanu właściwego oraz zobowiązujące do usunięcia uchybień,
- opłaty za korzystanie ze środowiska,
- administracyjne kary pieniężne,
- decyzje zezwalające na usuwanie drzew i krzewów,
- programy dostosowawcze dotyczące przywracania standardów jakości środowiska do stanu właściwego,
- decyzje wstrzymujące oddanie do użytku instalacji lub obiektu, a także wstrzymujące użytkowanie instalacji lub obiektu,
- decyzje o zakazie produkcji, importu, wprowadzania do obrotu,
- kontrole przestrzegania prawa ochrony środowiska i zobowiązań wynikających z decyzji.

Wymienione instrumenty prawne będą stosowane przez RDOŚ, Marszałka Województwa Mazowieckiego, Starostę Sierpeckiego, Wójta Gminy Szczutowo, Mazowieckiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska, Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej zgodnie z kompetencjami wymienionych organów.

Bardzo istotne są przepisy prawa miejscowego ustalone w szczególności:

- przez Wojewodę Mazowieckiego dotyczące ochrony cennych obiektów przyrodniczych,
- Radę Gminy dotyczące miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zasad utrzymania czystości i porządku w gminach, zasad zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, ochronę niektórych obiektów cennych przyrodniczo.

Na każdym stopniu samorządu terytorialnego funkcjonować będą programy ochrony środowiska będące politykami ekologicznymi: województwa mazowieckiego, powiatu sierpeckiego oraz Gminy Szczutowo. Będą one kompatybilne z polityką ekologiczną państwa. Programom tym towarzyszyć będą plany gospodarki odpadami.

Wówczas, kiedy będą przekraczane standardy jakości środowiska, tworzone są programy naprawcze (programy ochrony powietrza, ochrony środowiska przed hałasem, program działań mających na celu ograniczenie odpływu związków azotu ze źródeł rolniczych).

Organy przedstawicielskie mogą ustanawiać inne składniki prawa miejscowego, w szczególności dotyczące gospodarowania środowiskiem i zrównoważonego rozwoju.

Program ochrony środowiska Gminy Szczutowo jest tak skonstruowany, że każdy z organów może znaleźć swoje miejsce w jego realizacji.

Wymienione instrumenty prawne pomogą w terminowej realizacji Programu ochrony środowiska pod warunkiem, iż wszystkie w/w organy ochrony środowiska i podmioty korzystające ze środowiska będą wywiązywać się ze swoich zadań.

W Programie uwzględniono założenia Polityki ekologicznej państwa i województwa mazowieckiego. Zakłada się, że:

- RDOŚ, Marszałek Województwa Mazowieckiego, Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska będą wspomagać Gminę w realizacji Programu, wykorzystując w pełni swoje kompetencje.

Mechanizmy ekonomiczne

Mechanizmy ekonomiczne, które stosowane będą w realizacji Programu ochrony środowiska Gminy Szczutowo muszą uwzględniać zasadę "użytkownik i zanieczyszczający płaci". W szczególności, modyfikacja istniejących i rozwój

nowych instrumentów ekonomicznych powinny promować te dziedziny i sposoby gospodarowania, które kierują się zasadami "prewencji" i "zarządzania przez środowisko", ograniczając poziom antropopresji na środowisko, a jednocześnie stymulować eliminowanie lub przekształcanie tych działań, w których maksymalizacja zysku osiągana jest przez producentów poprzez unikanie ponoszenia kosztów środowiskowych, względnie przerzucanie ich wyłącznie na konsumentów oraz na budżet państwa i budżety samorządowe.

Rozwój instrumentów ekonomicznych powinien iść również w kierunku zwiększania opłacalności działalności gospodarczej mało szkodliwej dla środowiska, pobudzania inicjatyw i rozwoju technologicznego, czyli wdrażania strategii podwójnej korzyści ekonomicznej i ekologicznej (*win-win strategy*) oraz racjonalnego wykorzystywania zasobów naturalnych.

Ważnym czynnikiem ekonomicznym wpływającym na realizację programu ochrony środowiska jest możliwość pozyskiwania środków na realizację określonych w programie celów.

HARMONOGRAM REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA

Tabela 22. Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy Szczutowo na lata 2014-2020.

L.p.	Nazwa zadania	Okres realizacji	Szacunkowy koszt (zł)	Zakres rzeczowy
1.	Budowa oczyszczalni przydomowych na terenie gm. Szczutowo	2014-2020	ok. 900.000,00 rocznie	Około 50 szt. oczyszczalni rocznie
2.	Rozbudowa sieci kanalizacyjnej	2015-2020	2.500.000,00	10 km
3.	Rozbudowa sieci wodociągowej	2015-2020	350.000,00	5km
4.	Termomodernizacja budynków komunalnych	2015-2020	480.000,00	6 budynków
5.	Usuwanie azbestu na terenie Gm. Szczutowo	2014-2020	25.000,00 (rocznie) 175.000,00 (łącznie)	
6.	Zagospodarowanie działek gminnych (plaż) w Słupi	2016-2018	250.000,00	
7.	Budowa ul. Polnej i Lipowej w raz z drogami stanowiącymi ciągłość komunikacyjną w obrębie osiedla w Szczutowie - kontynuacja	2016-2017	2.000.00,00	1 km
8.	Przebudowa drogi Grabal - Cisse	2015-2020	1.360.000,00	3,0 km
9.	Budowa drogi Dziki Bór - Słupia	2015-2020	2.300.000,00	3,2 km
10.	Budowa drogi Karlewo Słupia	2015-2020	2.800.000,00	4 km
11.	Budowa drogi Stara Wola - Guguły	2015-2020	700.000,00	3,2 km
12.	Przebudowa drogi Stara Wola - Gorzeń	2015-2020	1.300.000,00	2,5 km
13.	Przebudowa drogi Maluszyn - Modrzewie	2015-2020	300.000,00	2 km
14.	Przebudowa drogi Podlesie - Grądy	2015-2020	1.400.000,00	2,8 km
15.	Budowa dróg osiedlowych w Gójsku	2015-2020	800.000,00	ok. 0,5 km
16.	Przebudowa drogi Podlesie - Blinno	2015-2020	1.300.000,00	2,5 km
	Budowa ul. Ogrodowej w Gójsku	2015-2020	400.000,00	250 m
17.	Budowa ul Lipowej na odcinku do ul. kolejowej w Szczutowie	2015-2020	300.000,00	200 m

L.p.	Nazwa zadania	Okres realizacji	Szacunkowy koszt (zł)	Zakres rzeczowy
18.	Aktualizacja Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gm. Szczutowo	2015	50.000,00	
19.	Opracowanie Planu Miejscowego Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Szczutowo	2015-2016	200.000,00	

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Finansowanie inwestycji ekologicznych może pochodzić z następujących źródeł:

- funduszy własnych inwestorów,
- budżetu Państwa,
- środków własnych samorządu terytorialnego,
- środków prywatno-publicznych,
- Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Funduszy UE,
- kredytów udzielanych na preferencyjnych warunkach,
- komercyjnych kredytów bankowych.

Środki własne przedsiębiorców

Są to fundusze przeznaczone przez inwestorów na działania proekologiczne, a kierunek ich wydatkowania uzależniony jest od:

- rodzaju prowadzonej działalności,
- aktualnych wymogów prawa,
- posiadanych decyzji administracyjnych (w tym karnych),
- świadomości ekologicznej przedsiębiorcy.

Środki z budżetu Państwa

Z budżetu Państwa będą pokrywane koszty ponoszone na działalność statutową prowadzoną przez WIOŚ oraz Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska.

Własne środki samorządu terytorialnego

Na realizację części zadań samorząd terytorialny musi przeznaczyć własne środki. Jest to niezbędne również z tego względu, że do uzyskania niektórych dotacji konieczne jest zainwestowanie w przedsięwzięcie własnych środków na wymaganym poziomie.

Fundusze te pochodzą z bieżących środków, takich jak np. podatki i opłaty lokalne, udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa.

Środki prywatno-publiczne

Środki te mogą pochodzić np. ze spółek prawa handlowego z udziałem Gminy.

Środki funduszy ochrony środowiska

Fundusze ekologiczne są od lat najbardziej znanym i wykorzystywanym źródłem dotacji i preferencyjnych, częściowo umarzanych pożyczek na przedsięwzięcia ekologiczne. Fundusze posiadają znaczącą wysokość środków finansowych, łatwe warunki udostępniania środków. Bliskość funduszy i ich wojewódzki charakter ma duże znaczenie w realizacji Programu. Zasady funkcjonowania narodowego oraz wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej określa ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150 z późn. zm.)

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Dofinansowanie ze środków finansowych NFOŚiGW przeznacza się na cele określone w Ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U.z 2008 r. Nr 25 poz. 150 z późn. zm.).

Udzielone przez NFOŚiGW dofinansowanie nie może przekroczyć 80% kosztów realizacji przedsięwzięcia. Pożyczki mogą być częściowo umarzane, pod warunkiem terminowego wykonania zadań i osiągnięcia planowanych w nich efektów. Szczegółowe zasady udzielania i umarzania pożyczek, udzielania dotacji oraz dopłat do oprocentowania preferencyjnych kredytów i pożyczek są uchwalane corocznie przez Radę Nadzorczą Funduszu i wraz z listą priorytetowych programów NFOŚiGW w danym roku kalendarzowym zamieszczane są na stronie internetowej www.nfosigw.gov.pl.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Podstawą oferty WFOŚiGW w Warszawie są niskooprocentowane pożyczki preferencyjne z możliwością częściowego ich umorzenia po spłacie połowy zadłużenia. Wysokość pożyczki może wynieść do 90% kosztu całkowitego przedsięwzięcia. Jej spłata może zostać rozłożona na okres do 15 lat z możliwością 18 miesięcy karencji w spłacie. Oprocentowanie pożyczki jest uzależnione od typu podmiotu oraz charakteru realizowanego przedsięwzięcia i wynosi od 0,2 do 0,8 stopy redyskonta weksli (SRW). Wysokość minimalnego oprocentowania w stosunku rocznym nie może być jednak niższa niż 3,5 %.

Fundusz ma również w swojej ofercie dotacje - formę pomocy bezzwrotnej - przeznaczone głównie na realizację zadań o charakterze nieinwestycyjnym (edukacja ekologiczna, ochrona przyrody, itp.). Standardowo wynoszą one do 50% kosztów całkowitych przedsięwzięcia, ale w uzasadnionych przypadkach poziom ten może być wyższy.

Kolejną propozycją są dopłaty do kredytów komercyjnych zaciąganych w bankach. Spłata takiego kredytu może zostać rozłożona maksymalnie na 8 lat, zaś jego oprocentowanie, łącznie z dopłatami Funduszu powinno wynosić 0.5 SRW. Także w tym wypadku możliwe jest uzyskanie 1 roku karencji w spłacie. Istnieją możliwości dofinansowania inwestycji realizowanych przez osoby fizyczne w formie dopłat do

kredytów preferencyjnych z BOŚ S.A. WFOŚiGW w Warszawie udziela osobom fizycznym pomocy finansowej na realizację zadań o charakterze proekologicznym w postaci dopłat ze środków Funduszu do oprocentowania preferencyjnych kredytów, udzielanych przez Bank Ochrony Środowiska I Oddział w Warszawie oraz III Oddział w Warszawie. W Płocku znajduje się Oddział Operacyjny Banku Ochrony Środowiska.

Pomoc ze środków WFOŚ i GW może być udzielana wszystkim podmiotom realizującym zadania w zakresie ochrony środowiska odpowiadające kryterium wyboru przedsięwzięcia na wniosek spełniający wymogi formalne.

Pełne informacje znajdują się na str. Internetowej: www.wfosigw.pl

Fundusze Unii Europejskiej

Unia Europejska prowadzi politykę strukturalną, tak aby zwiększyć spójność gospodarczą i społeczną należących do niej państw, co oznacza zmierzanie do zmniejszenia różnic w rozwoju pomiędzy poszczególnymi regionami w Unii. **Fundusze strukturalne**, *Europejski Fundusz Społeczny (EFS)* oraz *Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR)* są instrumentami Polityki Strukturalnej Unii Europejskiej. Ich zadaniem jest wspieranie restrukturyzacji i modernizacji gospodarki krajów UE. W ten sposób wpływa się na zwiększenie spójności ekonomicznej i społecznej Unii. Fundusze kierowane są do tych sektorów gospodarki i regionów, które bez pomocy finansowej nie są w stanie dorównać do średniego poziomu ekonomicznego w UE.

Ponadto istnieje **Fundusz Spójności (FS)** będący instrumentem finansowym UE, nie należącym do Funduszy strukturalnych i wdrażany na poziomie wybranych państw a nie regionów. Jego celem jest ułatwienie integracji słabiej rozwiniętych krajów poprzez budowę sieci transportowych oraz obiektów ochrony środowiska o znaczeniu ponadregionalnym.

W wyniku reformy polityki spójności na lata 2014-2020, wprowadzono wspólne przepisy dla wszystkich instrumentów finansowych wymienionych powyżej.

W latach 2014-2020 podstawę wdrażania Funduszy Europejskich w Polsce będą stanowić następujące dokumenty:

- **Umowa Partnerstwa**, czyli rodzaj kontraktu pomiędzy Polską a Komisją Europejską, w którym nasz kraj wskazuje w jaki sposób dzięki funduszom unijnym, chce zrealizować swoje cele rozwojowe. Założenia tego dokumentu zostały przyjęte przez Rząd 15 stycznia 2013 r. Określają one kierunek polskich przygotowań do perspektywy finansowej 2014-2020. W dokumencie wskazano m.in. rodzaje inwestycji, które będą mogły liczyć na dofinansowanie, zaproponowano układ programów operacyjnych, zarys systemu ich wdrażania oraz podział odpowiedzialności za zarządzanie Funduszami Europejskimi pomiędzy władze krajowe i regionalne.
- **Kontrakt Terytorialny**, czyli umowa pomiędzy rządem a samorządami poszczególnych województw, w której zawarte zostaną cele i zadania sygnatariuszy oraz określone instrumenty ich realizacji (środki unijne i krajowe). Kontrakt pozwoli na lepszą koordynację działań obu szczebli oraz dopasowanie finansowania inwestycji do specyficznych potrzeb i mocnych stron każdego regionu.
- **Programy Operacyjne**, czyli szczegółowe dokumenty pokazujące, jak wdrażane będą Fundusze Europejskie w poszczególnych obszarach. Wyróżniamy Krajowe Programy Operacyjne (KPO) oraz Regionalne Programy Operacyjne (RPO). Programy te stanowią instrumenty realizacji Umowy Partnerstwa.

Działania inwestycyjne w kraju w zakresie ochrony środowiska w latach 2014-2020 realizowane będą głównie w ramach, przyjętego 8 stycznia 2014 roku przez Radę Ministrów, *Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko*. Wielkość środków unijnych zaangażowanych w realizację programu wynosi prawie 28 miliardów euro.

Głównym celem POliŚ 2014-2020 będzie wsparcie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów i przyjaznej środowisku oraz sprzyjającej spójności terytorialnej i społecznej. W ramach realizacji POliŚ wyznaczono 8 priorytetów.

- *Promocja odnawialnych źródeł energii i efektywności energetycznej (FS)*
- *Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu (FS)*
- *Rozwój infrastruktury transportowej przyjaznej dla środowiska i ważnej w skali europejskiej (FS)*
- *Zwiększenie dostępności do transportowej sieci europejskiej (EFRR)*
- *Rozwój infrastruktury bezpieczeństwa energetycznego (EFRR)*
- *Ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego (EFRR)*
- *Wzmocnienie strategicznej infrastruktury ochrony zdrowia (EFRR)*
- *Pomoc techniczna: pomoc techniczna dla instytucji realizujących program oraz największych beneficjentów (FS)*

Założenia PO Infrastruktura i Środowisko będą realizowane poprzez regionalne programy operacyjne opracowane dla 16 województw.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego (RPOWM) na lata 2014-2020

Dokument ten został opracowany na podstawie projektu pakietu legislacyjnego dla polityki spójności na lata 2014-2020, przedstawionego przez Komisję Europejską w 2011 r. (wraz z jego aktualizacjami) oraz dokumentów europejskich i krajowych o charakterze strategicznym (Strategia Europa 2020, Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030, Strategia Rozwoju Kraju Polska 2020 wraz z 9 strategiami horyzontalnymi).

RPO WM 2014-2020 zakłada dalsze wzmacnianie potencjałów poprzez wzrost gospodarczy oparty na przedsiębiorczości, chłonnym rynku pracy, a także zrównoważonym rozwoju zasobów regionalnych. Jednocześnie podejmowane działania mają kompleksowo przyczyniać się do efektywnego wykorzystania kapitału ludzkiego poprzez przedsięwzięcia na rzecz włączenia społecznego i edukacji

mieszkańców Mazowsza oraz poprawy jakości usług świadczonych przez administrację publiczną regionalną i lokalną

Jednym z celów strategicznych RPO WM jest *Wsparcie działań wzmacniających zrównoważony rozwój środowiska na Mazowszu*. Rozwój gospodarczy nie może dokonywać się kosztem środowiska naturalnego, dlatego istotnym celem rozwoju Mazowsza jest wsparcie wzrostu efektywności energetycznej, większe wykorzystanie źródeł odnawialnych, co przyczyni się do zmniejszania emisji CO₂ i realizacji zobowiązań wynikających z pakietu klimatyczno-energetycznego. W RPO WM 2014-2020 nacisk na emisyjność nie jest tak duży jak na rozwój przedsiębiorczości i spójności gdyż cel ten Mazowsze w znacznym stopniu osiągnie poprzez zaangażowanie Fundusz Spójności.

Ze względu na stan zaawansowania prac nad programowaniem perspektywy finansowej 2014-2020, a w szczególności roboczy charakter projektów rozporządzeń i dokumentów strategicznych, na których opiera się RPO WM 2014-2020, zapisy będą ulegać modyfikacji na kolejnych etapach opracowania Programu.

W RPO WM 2014-2020 wyznaczono 9 osi priorytetowych:

1. Innowacyjność i przedsiębiorczość
2. Wzrost e-potencjału Mazowsza
3. Przejście na gospodarkę niskoemisyjną
4. Gospodarka przyjazna środowiska i społeczeństwu
5. Rozwój regionalnego systemu transportowego
6. Rozwój rynku pracy
7. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem
8. Edukacja dla rozwoju regionu
9. Pomoc techniczna

Banki

Coraz więcej banków wykazuje zainteresowanie kredytami na przedsięwzięcia proekologiczne. Szczególną rolę odgrywa **Bank Ochrony Środowiska (BOŚ S.A.)**,

który oferuje najwięcej środków w formie preferencyjnych kredytów i dysponuje ofertą dla samorządów i osób fizycznych.

Bank Ochrony Środowiska ma statutowo nałożony obowiązek kredytowania inwestycji służących ochronie środowiska.

Udziela kredytów między innymi na: budowę ekologicznych źródeł ciepła, oczyszczalni ścieków, składowisk odpadów i innych obiektów do odzysku i unieszkodliwiania odpadów, zakup urządzeń związanych z usuwaniem odpadów, zakup sprzętu niezbędnego do zorganizowania zbiórki i transportu odpadów. Kredyty z BOŚ umożliwiają sfinansowanie zadania inwestycyjnego w 100%. Środki te są oprocentowane w zależności od rodzaju udzielonego kredytu. Podobnie zresztą jest z okresem spłaty i karencji.

BOŚ udziela również kredytów ze środków NFOŚiGW i WFOŚiGW. Przedmiotem kredytowania (udzielanego we współpracy z WFOŚiGW w Warszawie) jest m.in. usuwanie i unieszkodliwianie azbestu. Wnioski kredytowe na ww. działanie należy składać w Banku. Po pozytywnym rozpatrzeniu wniosku kwota udzielonego kredytu może wynosić do 70% (w indywidualnych przypadkach do 90%). Maksymalny okres kredytowania to 8 lat (licząc od zakończenia okresu karencji, który w tym przypadku może wynosić do 1 roku).

Szczegółowe informacje na temat rodzajów działalności Banku Ochrony Środowiska można uzyskać ze strony internetowej www.bosbank.pl.

Najbliżej położona placówka:

Oddział Operacyjny w Płocku

09-402 Płock

ul. A. Gradowskiego 11

(0-24) 268-72-03

(0-24) 268-72-01

Kredyty komercyjne

Komercyjne kredyty bankowe ze względu na duże koszty finansowe związane z oprocentowaniem, nie powinny być brane pod uwagę jako podstawowe źródła finansowania inwestycji, lecz jako uzupełnienie środków z pożyczek preferencyjnych.

Samorządy są obecnie postrzegane przez banki jako interesujący i wiarygodni klienci, stąd dostęp do kredytów jest coraz łatwiejszy. Warunki komercyjnych kredytów inwestycyjnych udzielanych jednostkom samorządu terytorialnego są zazwyczaj każdorazowo negocjowane indywidualnie.

UWARUNKOWANIA REALIZACJI PROGRAMU

Zgodność Programu z innymi dokumentami

Niniejszy Program tworzone głównie w oparciu o „Politykę Ekologiczną Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016”, Program ochrony środowiska województwa mazowieckiego na lata 2011-2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 r.”, Program ochrony środowiska powiatu sierpeckiego na lata 2013-2016 z perspektywą do 2020 rok” oraz o wymogi prawne obowiązujące w Polsce i Unii Europejskiej.

Główne cele i kierunki działań określone w aktualizacji Programu ochrony środowiska są w pełni zgodne z Polityką ekologiczną państwa i Programem ochrony środowiska województwa mazowieckiego i nie naruszają zasad przyjętych w tych dokumentach. Program jest zgodny w układzie hierarchicznym z dokumentami wyższego rzędu.

Program ochrony środowiska jest zgodny z prawodawstwem obowiązującym w Unii Europejskiej i zawiera główne cele i kierunki polityki ekologicznej obowiązujące w krajach członkowskich.

Uwarunkowania przestrzenne

Planowanie przestrzenne odgrywa istotną rolę w realizowaniu celów polityki ekologicznej na każdym poziomie jej stanowienia, dlatego w Polityce ekologicznej państwa wśród celów i zadań o charakterze systemowym wymienia się ekologizację planowania przestrzennego i racjonalizację użytkowania terenów. Zasady kształtowania polityki przestrzennej określa ustawa z dnia 27 marca 2003 roku (tekst

jednolity Dz. U. 2012, poz. 647) o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Zasady te dotyczą zakresu i sposobów postępowania w sprawach dotyczących przeznaczania terenów na określone cele, a także ustaleń w kwestii ich zagospodarowania i zabudowy. Podstawowym dokumentem określającym politykę przestrzenną gminy jest *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy*. Ustalenia studium są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu planów miejscowych.

Przepisy zawarte w ustawie wspomagające realizację polityki ekologicznej, dotyczą m.in:

- bardziej jednoznacznego określenia roli i treści studium gminy, między innymi w zakresie ustaleń ochrony środowiska,
- uspołeczniania procedury sporządzania studium gminy, dające większe możliwości ustalania jego treści przez społeczności lokalne i organizacje ekologiczne,
- uszczegółowienia skali miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, dzięki czemu plany będą mogły stanowić wystarczającą podstawę decyzji budowlanych, bez konieczności określania warunków zabudowy.

Uwarunkowania społeczne

Konwencja o dostępie do informacji, udziale społeczeństwa w podejmowaniu decyzji oraz o dostępie do sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska podpisana w 1999 r. w Aarhus została ratyfikowana przez Polskę, a jej tekst został ogłoszony w Dz. U. Nr 78 z 2003 r. Oznacza to, że stanowi ona część krajowego porządku prawnego i jest bezpośrednio stosowana.

- Art.7 Konwencji nakazuje zagwarantowanie udziału społeczeństwa w przygotowaniu planów i programów mających znaczenie dla środowiska, a więc także gminnego programu ochrony środowiska. Określa też podstawowe obowiązki organów w zakresie zapewnienia udziału społecznego:

- ustalenia zakresu podmiotowego konsultacji,
- ustalenia rozsądnych norm czasowych na poszczególne etapy konsultacji,
- przeprowadzenie konsultacji odpowiednio wcześniej w toku procedury decyzyjnej, gdy wszystkie warianty są jeszcze możliwe, a udział społeczeństwa może być skuteczny,
- należyte uwzględnienie konsultacji społecznych przy wydawaniu decyzji.

Organy mają obowiązek powiadamiania społeczeństwa, zbierania uwag i wniosków.

Liczymy na aktywny udział społeczeństwa w realizacji zadań Programu. Jednym z celów operacyjnych jest większy udział społeczeństwa w działaniach proekologicznych. Wszystkie zadania, działania zapisane w Programie mają doprowadzić do realizacji ważnego celu strategicznego, tj. „Poprawy stanu środowiska przyrodniczego i ochrony jego zasobów”. Informacja o realizacji Programu będzie systematycznie przedstawiana w środkach masowego przekazu, w tym w Biuletynie Gminy Szczutowo, na stronie internetowej Gminy.

WDRAŻANIE I MONITORING PROGRAMU

Bezpośrednią odpowiedzialność za wdrażanie programu ponosi Wójt Gminy Szczutowo.

Realizacja szeregu zadań wymaga udziału administracji rządowej i samorządowej szczebla wojewódzkiego, przedsiębiorców. Wymaga także szerokiego wsparcia społecznego, w tym pozarządowych organizacji ekologicznych. Wskazane jest rozpowszechnienie niniejszego „Programu..” wśród podmiotów go realizujących i społeczeństwa Gminy, a jego treść powinna być zamieszczona na stronach internetowych Gminy, w sposób łatwo dostępny dla ogółu odbiorców.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska z wykonania Programu Wójt Gminy sporządza co dwa lata raporty, które przedstawia Radzie Gminy.

Zgodnie z ustawą Poś co 4 lata Program ochrony środowiska ulega aktualizacji.

Jednym z ważnych elementów procesu wdrożenia programu jest jego monitorowanie polegające na ciągłym systemie obserwacji i kontroli realizacji zadań Programu.

Monitoring dostarcza informacji w oparciu o które można ocenić, czy stan środowiska ulega polepszeniu czy pogorszeniu, a także jest podstawą oceny efektywności wdrażania polityki środowiskowej.

Głównym celem monitoringu jest:

- wzrost efektywności i skuteczności polityki ochrony środowiska, w tym prowadzonych inwestycji proekologicznych oraz gromadzenie, analizowanie i wykorzystywanie danych dotyczących stanu środowiska dla właściwej polityki ochrony środowiska.

Przebieg realizacji „Programu Ochrony Środowiska” musi być systematycznie kontrolowany (monitorowany). System monitoringu realizacji „Programu Ochrony Środowiska” składa się z trzech elementów:

- a) monitoring środowiska,
- b) monitoring „Programu Ochrony Środowiska”,
- c) monitoring społeczny (odczucia i skutki).

Monitoring środowiska.

Monitoring ten realizowany jest w regionie przez WIOŚ przy współudziale innych jednostek organizacyjnych i naukowo-badawczych (np. RZGW, RDLP). Monitoring ten realizowany jest pod nadzorem Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Mierniki efektów ekologicznych to wielkości uzyskane podczas pomiarów lub szacunków. Wyniki monitoringu porównywane są z normatywami jakości środowiska. Normatywy te są już podstawą odniesienia oceny, ale przede wszystkim określają cele ekologiczne (jakość środowiska nie może być gorsza od wartości normatywnej). W tym ujęciu monitoring środowiska jest także narzędziem monitoringu efektów realizacji „Programu Ochrony Środowiska” (w rozumieniu osiągnięcia celów).

Kryteria normatywne stanu środowiska oraz systemy ocen i pomiarów ulegają obecnie ewolucji w związku z unifikowaniem systemu krajowego z systemem monitoringu Unii Europejskiej.

Planowane zmiany systemu wskaźników i normatywów będą wymagały aktualizacji oceny stanu środowiska w gminie Szczutowo (w świetle nowych wartości normatywnych oraz zwiększenia ilości punktów pomiarowych) i rozszerzenia zasięgu merytorycznego pomiarów.

Monitoring „Programu Ochrony Środowiska Gminy Szczutowo na lata 2014-2017 z perspektywą do 2021 roku”

Realizacja tej części zadań monitoringowych składa się z oceny:

Osiągnięcia celów ekologicznych

- stopnia realizacji zadań,
- oceny podstaw poszczególnych realizatorów.

Wyniki oceny są podstawą zarządzania „Programem Ochrony Środowiska” w aspekcie weryfikacji (aktualizacji) celów, modyfikacji mechanizmów niezbędnych do realizacji poszczególnych zadań oraz do egzekwowania zakresu realizacji od wykonawców (od urzędów, instytucji i podmiotów gospodarczych).

W monitoringu osiągania celów ekologicznych wykorzystuje się wyniki monitoringu środowiska a także oceny porównawcze skali osiągnięć z osiągnięciami planowanymi. W związku z tym głównymi miernikami realizacji celów „Programu Ochrony Środowiska” są wskaźniki realizacji programu, których porównanie w kolejnych latach pozwala na śledzenie dynamiki zmian.

Monitoring społeczny (odczucia i skutki).

Ważnym miernikiem realizacji „Programu ochrony środowiska” jest monitoring społeczny. Pozwala ona na analizę stopnia świadomości ekologicznej mieszkańców poprzez:

- aktywne uczestnictwo w postępowaniach z udziałem społeczeństwa,
- udział w akcjach proekologicznych organizowanych w powiecie,
- rozwój selektywnej zbiórki odpadów,
- promowanie zachowań proekologicznych (np. używanie opakowań wielorazowego użytku).

Tabela 23. Wskaźniki efektywności Programu ochrony środowiska.

Wskaźnik	Rok		
	2010	2011	2012
długość sieci wodociągowej (km)	142,4	142,4	143,5
długość sieci kanalizacyjnej (km)	22,1	29,5	29,5
zużycie wody na potrzeby ludności dam ³ /rok	138,3	224,8	206
zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej (rolnictwo i leśnictwo) dam ³ /rok	-	467	447
zużycie wody na 1 mieszkańca (m ³)	28	38,5	41,9
komunalne oczyszczalnie ścieków (sztuki)	1	1	1

	Rok		
Wskaźnik ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków (osoby)	1350	550	1550
ścieki oczyszczone odprowadzone ogółem (dam ³)	47	46	43
powierzchnia gruntów leśnych (ha)	2851,6	2855,6	2857,6
powierzchnia lasów (ha)	2804,7	2808,7	2810,7
lesistość (%)	24,9	24,9	24,9
powierzchnia zieleni urządzonej (ha)	0,2	0,2	0,2
Obszary chronionego krajobrazu (ha)	11262	11262	11262
Zespoły przyrodniczo- krajobrazowe (ha)	361,2	361,2	361,2
Użytki ekologiczne (ha)	53,6	53,6	53,6
Pomniki przyrody sztuki (ha)	5	5	5

WYKAZ TABEL

Tabela 1 Liczba ludności gminy Szczutowo wg płci i ekonomicznych grup wiekowych w 2012 roku (GUS, stan na 31 XII 2012 r.)	11
Tabela 2 Struktura użytkowania terenu Gminy Szczutowo (GUS, 2005)	12
Tabela 3 Podmioty gospodarcze zarejestrowane w rejestrze sektorów własnościowych w gminie Szczutowo w 2013 r. (ostatnie opublikowane dane GUS)	13
Tabela 4 Emisja zanieczyszczeń do powietrza w powiecie sierpeckim w 2012 roku (źródło: GUS)	25
Tabela 5. Jednolite części wód powierzchniowych gminy Szczutowo.	26
Tabela 6. Zestawienie ocen jednolitych części wód gminy Szczutowo objętych monitoringiem w latach 2010-2012. (WIOŚ Warszawa)	27
Tabela 7. Podstawowe dane morfometryczne jezior gminy Szczutowo	28
Tabela 8. Ocena stanu wód jezior gminy Szczutowo objętych monitoringiem za lata 2010-2012.	30
Tabela 9. Gospodarka ściekowa w gminie Szczutowo w 2012 roku (źródło: GUS).	31
Tabela 10. Gromadzenie nieczystości ciekłych w gminie Szczutowo w 2012 roku.	32
Tabela 11. Charakterystyka jednolitej części wód podziemnych nr 48.	34
Tabela 12. Struktura zużycia wody w gminie Szczutowo w 2012 roku (źródło: GUS).	35
Tabela 13. Gospodarka wodociągowa w gminie Szczutowo w 2012 roku (źródło: GUS)	35
Tabela 14. Dopuszczalne poziomy hałas dla gminy Szczutowo.	39
Tabela 15. Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych dla miejsc dostępnych dla ludności.	43
Tabela 16. Dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową	44
Tabela 17. Gospodarka odpadami komunalnymi na terenie gminy Szczutowo w latach 2010-2012. (źródło: GUS)	47
Tabela 18. Zmiany powierzchni gruntów leśnych w gminie Szczutowo w 2012 roku (źródło: GUS).	53
Tabela 19. Wykaz przedsiębiorców z terenu gminy Szczutowo posiadających koncesje na wydobywanie kopalin, udzielone przez Starostę Sierpeckiego (stan na 30.03.2013 r. – dane Starostwa Powiatowego w Sierpcu)	54
Tabela 20. Uwarunkowania wewnętrzne Gminy Szczutowo.	59
Tabela 21. Tabela 21. Uwarunkowania zewnętrzne gminy	60
Tabela 22. Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy Szczutowo na lata 2014-2020.	110
Tabela 23. Wskaźniki efektywności Programu ochrony środowiska.	124

Wykaz rycin

Ryc. 1. Położenie gminy Szczutowo na tle powiatu sierpeckiego

Ryc. 2. Warunki solarne na potrzeby energetyki fotowoltaicznej w Polsce.

Ryc. 3. Strefy energetyczne wiatru w Polsce

Ryc. 4. Województwo mazowieckie z podziałem na regiony gospodarki odpadami komunalnymi

Wykaz wykresów

Wykres 1. Procentowa struktura użytkowania terenu Gminy Szczutowo (ostatnie publikowane dane GUS, 2005).

Wykaz map

Mapa 1. Formy ochrony przyrody na obszarze Gminy Szczutowo

